2

DE HAERETICIS AVREVS TRACTATUS,

ctatus, primũ nunc Ioan. Nicolai Arelatani I. V. D. opera & vigilijs in lucem miſſus, ſummarijſque ac elementario indice exornatus, & auctus.

IN DVOS DIVIDITVR LIBROS.

Primus. D. Gondiſſalui Villadiegi Hiſpani quinq; & uiginti quæſtiones amplectitur.

Secundus Ioan. Nico. Arelatani quinquaginta pronuntiata è uarijs ſcribentium dictis in corpus unum congeſta.

M. D. XXXVI.

Væneunt apud Vincentium Portonariũ.
CVM PRIVILEGIO.

BIBLIOTECA VITTORIO EMANUELE ROMA
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

IVRECONSVLTORVM CONSVLTISSIMO D. BARTHOlomeo Chaſſaneo regij ſenatus apud ꝓuinciarum prouinciam ſupremo præſidi integerrimo Ioannes Nicolaus Arelatanus S.

CVm doctorum virorum conſuetudine & frequentia Lugduni nonnunquam fruar (ampliſſime præſes) fortuito oblatus eſt elegans de hæreticis tractatus, antiquus quidē ſucciq; plenus, ordinato ſtylo tantum ad eius rei enucleationem faciens quantum obſcuris prolixiſq; voluminibus cæteri iureconſulti. verum is vſq; adeo veterum incuria corruptiſſime editus extitit, vt facile dixiſſes autorem non pœnituiſſe, ſi opus ſuum iterum & ex interuallo reguſtaſſe proprius atq; res cognouiſſe fata ſiuiſſent. Dolui profecto dolui multiiugæ eruditionis monumēta orthodoxis admodum profutura tineis corrodi: & inter antiquitatis rudera cariem ſitumq; ab omnibus pene negligi, ac tam ſpectabilis viri ſudores nunquā non latere. quo fit vt non intus mihi canēs, ſed cōmuni ſtudioſorum vtilitati conſulens, huiuſce libelli recognoſcendi curam ſubire minime ſim veritus. Opus igitur qua valui ſolertia repurgaui, cōpendiarijs ſummarijs prænotaui, ac deniq; elementario indice exornaui, vt hinc poſſint ſtudioſi deprimere quod in rem ſuam futurum putant: idq; citra laborem aſſequantur. Ad hæc ſecūdum de hæreticis confeci librum quinquaginta pronuntiatis ex immenſo iuris pelago decerptis (præter ea quæ in tractatu ſcripta ſunt) refertum. ac tandem emūctis nitidiſq; caracteribus omnia in lucem ꝓdire

curauimus.quibus ſane peragēdis eo æquius atq̃ intentius operam meam exhibui,quo huic noſtræ ætati in tanta hæreticorū audacia non parū adiu menti ſint allatura vt q alio telo lutheranæ factio= nis conſcios cōfodere nequeo,hoc ſaltim dimican di genere ſupprimendos ac funditus euellēdos do ctrinis comprobem. Verum dum huic fœturæ meæ patronū de more diſquirerem,qui eius tutelā ſuſciperet,& à zoilorum obtrectationibus cani= naq̃ facundia protegeret, nullum medius fidius te præſtantiorē cōcipere valui,cui primitias meas tutandas reponerē:quandoquidē quātis pelluceas virtutibus,cum eminens dignitatis culmen (ad quod animi tui egregijs dotibus euectus es) tum omni æuo celebrāda cōmentaria in cōſuetudines Burgundiæ,reſponſa vel Affricano iurecōſulto di gna,gloriæ mūdi cathologus,alia deniq̃ innume= ra tui ingenij monimenta apperto ſunt in documē to. Subuerebar (ita me dij bene ament) tibi vi= ro omni ex parte abſolutiſſimo tam leuiuſcula nū cupare,ni tua clementia, integritas, atque religio mihi calcaria adhibuiſſent. Commodū ſiquidem fuit & rationi conſonum vt integerrimo ac chri= ſtiano præſidi hæreticorumq̃ expugnatori imper territo hæc de hæreticis ſcripta dicarentur.Quare præſes illuſtriſſime hanc ingenioli mei fœturam æquo animo ſuſcipe. in quibus ſane ſi quidpiam auribus tuis repurgatiſſimis frigidū atq̃ ieiunū occurrerit,id tuæ ſubmitto cenſuræ.noſti enim q̃ arduū ſit vetuſtis nouitatem dare,nouis autorita= tem,obſoletis nitorem,faſtiditis gratiam & obſcu ris lucem.ad hæc in omnibus benedicere & in nul lo peccare (teſte Iuſtiniano) potius diuinum q̃ humanum eſt. Vale fœlix.

TRACTATVS CONTRA HAERETICAM prauitatē per Gundiſſaluum de Villadiego Sacri Palatij Apoſtolici auditorem editus incipit fœliciter.

DOMINVS noſter olim in Euangelio prædixerat Circa finem ſeculi pſeudo Chriſtos & pſeudo prophetas ſurgere, & multos ſeducere, & fideles ſuos multas in mundo habituros preſſuras: ſed tñ portas inferi nō p̄ualituras. Proinde vt dicit Apoſtol⁹, Oportet hæreſes eē vt q̄ ꝓbati ſũt manifeſti fiant. Quapropter oportet nos cũ ꝓpheta ex aduerſo conſurgere & murum opponere ꝓ domo Iſrael: & Euãgelici meminiſſe mãdati quo ab ip̃a veritate præcipitur, ꝙ ſi nos oculus aut pes aut dextra ſcandalizauerit manus à compage corporis auferatur: cum melius ſit hijs carere mẽbris. Nam ſuperfluo extra eccleſiam poſitis reſiſtimus: ſi ab hijs qui intus ſunt in eis quos decipiunt vulneramur. Hij enim nec vt infideles: diſcedunt, neque permanent vt fideles: ſed myſteriorum percepta noticia & fidei noſtræ ſecretioribus perſcrutatis, conuerſi poſtmodum impugnant nos & cõtradictionibus ſuis corda noſtra diſrumpũt conculcantes verbi dominici margaritas & ornamenta fidei maculãtes. Ex quibus nouiſſime diebus iſtis multi in prouincijs & regnis tuæ ditioni ſuppoſitis in lucem prodierunt qui ante in antris latebant: legē veterem ſuſcitantes quæ ab olim ſe-

pulta iacet: ac in paſſione Chriſti conſumata eſt: iuxta ipſius vocem inter crucifixores emiſſam qñ etiã velum quod ipſius ſecreta tegebat ſciſſum eſt in duas partes à ſummo vſq; deorſum: vt reuelata facie myſteria Ieſu conſpiceremus. quiq; emulatores moyſi ſe iactant: cũ reuera ipſius capitales exiſtant inimici vtpote doctrinam eius vt falſam reſpuentes. Si enim, vt veritas inquit, Moyſi crederent, vtiq; & Chriſto crederent. De illo enim ipſe ſcripſit. Vnde & illud Hieronymi: Prohdolor prouinciæ tuæ competere ſatis video: ibi enim ceſpite terra fœcundo dominici ſeminis puritatem centeno fructu olim referebat. Nunc aũt ſulcis obrupta frumẽta in lolium auenaſq; degenerant: ibi quondam ſol iuſtitie Chriſtus oriebatur. Nunc autem Lucifer ille qui ceciderat ſupra ſidera poſuit thronum ſuum. Cum itaq; ſceptrum regni de manu altiſſimi ſuſceperis & pro tanti honoris faſtigio talionem ei iuxta vires tua celſitudo impendere teneatur. Aſſurge obſecro viriliter & veſtigia redemptoris amplectere & vbi mulieres Hieruſalem eum plangebant & lamentabantur: cum baiulans ſibi crucem exiret in caluariam. tu qui iam exanimatum in cruce & poſtea reſurgentem adoras fontem apeti lachrymarũ vbi rurſus manibus huiuſmodi ſceleratorum hominum illum expui blaſphemari crucifigi & lancea perforari dietim vides. Nam iuxta illud Eſther: Quis nouit vtrum idcirco veneris: vt in tali tempore parareris: quod vbi tua maieſtas vt dignum eſt peregerit vniuerſi ditioni tuæ ſubiecti clamabunt: teque benedicent dicentes, Tu gloria Hieruſalem: tu lætitia Iſrael, tu honorificentia populi noſtri quia feciſti viriliter. & poſtremo poſt temporale regnum qđ obtines eterni regni gloriam conſequeris. Et quo magis iuridicè iſta peragi queant præſentem tractatum agere inſtitui; & materiam proſequi ordine ſubſequenti.

¶Summarium.

1 ☞ Hæreticus quis dicatur:& ex quibus quis cenſendus ſit hæreticus.
2 Directe & principaliter quæ dicant ad fidē pertinere & quæ indirecte ſeu ſecundario.
3 Simonia large dicitur hæreſis.
Excommunicatus improprie & largo ſumpto vocabulo hæreticus dici poteſt.
4 Ad hæc contumax,& infidelis.
5 Fides principaliter in corde, & ſecundario in ore conſiſtit.idem dicito in hæreſi. 6.
7 Puniri an debeat qui aliqua cōtra fidem protulit quæ iocoſe non ſerio protuliſſe aſſeuerat.
8 Verba iniurioſa & improba ſerio non ioco prolata extitiſſe,in dubio præſumuntur.

Queſtio Prima.

1 PRimo quero ✝ quid faciat hæreticū: & quis ſit hæreticus. Ad hoc reſpondet magiſter quarto ſententia. diſtinctio.xiij. inducendo varias ſanctorum ſententias. Ait enim Hilarius, Extiterunt plures qui cœleſtium verborum ſimplicitatem non veritatis ipſius abſolutionem ſuſciperent aliter interpretantes ꝙ dictorum virtus poſtularet. De intelligentia enim hæreſis non de ſcriptura eſt: & ſenſus non ſermo ſit crimen: idē intelligentiæ ſenſus in crimine eſt. Hieronymus dicit quòd ex verbis inordinatè prolatis incurritur hæreſis. Auguſtinus diffiniens quid ſit hæreticus ait: Hæreticus eſt qui pro alicuius temporalis commodi & maxime gloriæ principatuſq; ſui gratia falſas ac nouas opiniones,vel gignit vel ſequitur.Gregorius ſuper Ezechielem: qui in expoſitione ſacri eloquij:vt auditoribus placeat aliquid fingit ſua verba loquitur non dei. Qui autē in verbis dominicis aliter ꝙ is q protulit ſenſerit;

& ſi ſub alio intellectu tamen ad ædificationem charitatis tendit domini ſuntverba quæ dicit.hæc ille.Inter iſtas autem diffinitiones illa Auguſtini videtur eſſe præſtantior. & hanc ſequutus eſt Gratianus.xxiiij.queſtione tertia.c.hæreticus. & glo.in clemen.vnica.de vſuris. Sanctus Thomas quarto ſenten.diſtinct.xiij.arti.iij.dicit quod hæreticus dicitur qui a fide diuiſus eſt.& hoc facit ex quadam electione.ad cuius euidentiam conſyderandum eſt ſecundum eum quòd in ſide ſunt aliqua ad quæ explicite cognoſcenda omnis homo tenetur:vt ſunt articuli fidei.Vnde ſi in his aliquis errat infidelis reputatur & hæreticus ſi pertinaciā adiungat:Si autem circa illa ad quæ explicite credenda homo non tenetur errat non iudicatur hæreticus.vt ſi aliquis ſimplex credat Iacob patrem fuiſſe Abrahæ quod eſt contra veritatem ſcripturæ,quam fides profitetur:quouſq; ſibi innoteſcat quod fides eccleſiæ contrarium habet:quia nō diſcedit per ſe loquendo à fide eccleſiæ: niſi ille qui ſcit hoc à quo recedit de fide eccleſiæ eſſe. Et quia quædam ſunt quæ in fide eccleſiæ implicite continentur vt concluſiones in principijs:ideo in his diuerſæ opiniões quouſq; per eccleſiam determinetur quod aliquid eorum eſt contra fidem eccleſiæ quia ex eo ſequitur aliquid contrarium fidei directe.Idem ſequitur præfatus doctor ſecunda ſecundæ.q.xj.arti.ij.vbi ſubiungit q̄ aliqua dicuntur pertinere ad fidem dupliciter.Vno modo directe & principaliter ſicut articuli fidei:alio modo indirecte & ſecūdario ſicut ea ex quibus ſequitur corruptio alicuius articuli:& circa vtraq; poteſt eſſe hæreſis eo modo quo & fides. Idem tenet prima parte.q.xxxij.arti.iiij.& inde eſt q̄ nedum eſt hæreticus qui male ſentit de articulis fidei:ſed etiam ille qui non tenet rectam fidem erga ſacramenta eccleſiæ:de hæreti.ad abolendam.in prin.Ex quibus ſequitur quod ſi extra prædictos caſus repe-

riatur alius in quo quis dicatur hæreticus illud erit
3 large & improprie†per quem modum debet intel
ligi id quod dicitur quod ſimonia eſt hæreſis.j. q.
j.eos.de ſimo.c.quotiens.Item & quilibet excom
municatus:& qui priuilegium Romanæ eccleſiæ
4 infringit & qui eius præcepta tranſgreditur.†Itē
contumax & quilibet infidelis & plures alij modi
qui not.per gloſ.xxiij.q.iij.illi qui.& per Innocē.
de hære.firmiſſime.per Hoſtien.in ſum.de hæreti.
§.j.&.c.ſi papa.xl.diſt.Ita tenet Cal.conſi.iiij.titu.
de hære.Confirmatur etiam iſtud per id quod di-
cit ſanctus Tho.iiij.ſenten.vbi ſupra.vbi dicit ꝙ
ſimoniaci dicuntur hæretici per ſimilitudinem qa
ſicut hæreticus contra fidem ſentit: ita ſimoniacꝰ
operatur ac ſi contra fidem ſentiret dum pretio
ſacra vult adipiſci.& per eundem modum intelli
ges alios modos impropriæ hæreſis de quibꝰ præ-
5 dictum eſt. & quia fides†principaliter conſiſtit in
corde:& etiam ſecundario in ore:iuxta illud Apo
ſtoli ad Romanos.x.Corde creditur ad iuſtitiam
6 ore autem confeſſio fit ad ſalutem.†Similiter hæ-
reſis principaliter conſiſtit in corde:ſecundum qđ
Hilarius dicit, Intelligentiæ ſenſus in crimine eſt:
ſed ſecundario in ore. Vnde Hieronymus dicit,
quod ex verbis inordinate prolatis incurritur hæ
reſis:non quia hæreſis per ſe in his conſiſtat: ſed
quia ſunt occaſio & cauſa erroris vt Thomas di-
cit ibi.Adde etiam quod verba ſunt ſigna earum
quæ in anima ſunt paſſionum vt philoſophus di-
cit:Non enim præſumitur quis dicere quæ ante
animo non cogitauit.de libera.lega.labeo.
7 ¶†Sed quero iuxta hoc:Pone quod ille qui dixit
aliquid contra fidem dicit ſe nō ſerioſe nec ex ani
mo:ſed potius per lubricum linguæ aut ioco illud
dixiſſe an ſit puniendus.Lapus & dominus Car-
dina.in dicta clemen.vnica.§.ſane.de vſuris. Di-
cunt quod extraordinarie punietur arbitrio iudi-
cis & imponetur ei aliqua leuis penitentia ſaluta

ris.xvij.diſtinctione.nec licuit.xxiiij.qõ.j.hæc eſt fides. Augerem tamẽ ego pœnam ex qualitate perſonæ & ex qualitate loci & perſonarum aſtantiũ & ſcandali exinde inſurgentis quæ oĩa & etiã alia in puniendis delictis ſunt attendenda:de homi.ſicut dignum.in prin.ff.de pœ.aut facta.talis enim iocus non eſt permittendus per quẽ venitur ad crimina.ff.ad legem aquil.nam ludus.de homi. cõtinebatur.& ibi in glo. ¶Itẽ quando per lubricũ linguæ? ſi fuit in culpa,vt hæc lubricitas in eo cau
6 ſaretur punietur,alias non.†Præſumerem tamen ego verba serioſe fuiſſe dicta & ex malo aĩo proceſſiſſe per iura prædicta,& etiam quia omne male factum praue præſumitur actum vt in.l.ſi non conuitij.C.de iniur.& de præſump.c.j.niſi ex alijs coniecturis contrarium appareret.Eo tamen caſu quo huiuſmodi verba non ſaperent hæreſim ſed excuſarentur ioco vel lubrico linguæ non poſſet pœnã infligere inqſitor.ar.c.accuſatus.§. ſane. de hære.lib.vj.ſed ordinarius illud faceret.

Summarium.

1 ☞Hæreſis vnde dicatur.
2 Iudæus & Sarracen⁹ hæretici nequaq̃ dici queũt.
3 Hæreticus vocitandus non eſt,qui errans aliquid fidei contrarij aſſerit modo corrigi & emendari paratus ſit,vbi ſeſe cognoſcet errore lapſum.
Hæreticus dicitur qui falſam ſententiam & fidei contrariam pertinaciter defendit.
4 Hæreſis pertinaciam requirit.

Queſtio ſecunda.

1 SECVNDO quero† vnde dicatur hæreſis Ad quod dicendum ſecundum Iſidorum q᷑ hæreſis eſt nomen græcum & idem quod diuiſionem importat.Vnde & hæretica diuiſi-

ua dicuntur. Hieronymus tamẽ in epiſtola ad Galatas, & habetur tranſumptiue. xxiiij. q. iij. hæreſis. dicit quod hæreſis græce ab electione dicitur quod ſcilicet eam ſibi quiſq; eligat diſciplinã quã putat eſſe meliorem. & vtrunq; iſtorum dicĩt conuenienter. Ex hoc enim quis efficitur hæreticus ꝙ eligit ſingularem opinionem tenere diuiſam & diſtinctam à communi eccleſiæ catholicæ dogmate
a & determinatione. † Unde ſi quis nunquam fuiſſet in vnitate eccleſiæ vtpote iudæus vel ſarracenus etiã ſi teneat cõtraria fidei nr̃æ nõ eſt iudicandus hæreticus. non enim poteſt dici diuiſus ab vnitate eccleſiæ qui nunquam in ea fuit: vt dicit gloſ.
b in clementi. vnica. de vſuris. ¶ † Similiter etiam ſi quis catholicus teneret contrarium aliquid fidei. non tamen eligens ſed per errorem credens illud etiam per catholicam eccleſiam teneri parat' corrigi vbi in errorem ſe lapſum cognoſceret nõ eſſet hæreticus. Pro quo eſt optimus textus. xxiiij. q. õ. ne tertia, dicit Apoſtolus. vbi cum dicit, Sed qui ſententiam ſuam quamuis falſam atq; peruerſam nulla pertinaci obſtinatione defendunt: præſertim quam non audacia ſuæ præſumptiõis pepererint ſed à ſeductis atq; in errorem lapſis parentibus acceperunt: querunt autem cauta ſolicitudine veritatem corrigi parati cũ inuenerint: nequaquã ſunt inter hæreticos deputandi. Competit autem & latine hoc nomen eidem. Nam poteſt dici hæreſis ab hærendo quia ſuæ opinioni vehementer inhæret per electionem vt prædiximus. & ex prædictis iuſtificari poteſt quod not. Innocen. de ſum. trini. c. firmiter. dicens quod ſi aliquis habet fidem catholicam implicite quia credit quicquid eccleſia credit ſed falſo opinatur naturali ratione motus ꝙ pater maior vel prior ſit filio, vel ꝙ tres perſonæ ſunt tres res à ſe inuicem diſtinctæ & ſepatæ & diſtantes qđ non eſt hæreticus: dũmodo hũc errorẽ ſuum nõ defendat, & hoc ipſum credit qa credit

ſic eccleſiam credere & ſuam opinionem fidei eccleſiæ ſupponit paratus ſe ſubmittere iudicio eccleſiæ vbi eccleſiam ſciret contrarium ſentire. hæ
4 reſis † enim requirit pertinaciã.vt de ſumma trinitate cle.vnica.§.porro.& dicta clemen.vnica.§. penul. de vſur. Licet tamen ego excuſarem huiuſmodi hominem ab hæreſi. Non tamen excuſarem illum à peccato ſi errauit in hijs quæ ſcire tenebatur de pertinentibus ad fidem. De quibus per ſanctum Tho.ſecũda ſecundæ.queſtio.ij.arti.v.quia & ipſa ignorantia eſt peccatum in hijs quæ ſcire quis tenetur.xxxviij.diſtinc.qui ea.& per Philoſophum tertio Ethico.& per magiſtrum.ij. ſentẽ. diſtin.xxij.

¶Summarium.

1 ☞Sciſma & hæreſis in quibus diſcrepent.
2 Sciſmaticus dici meretur qui ſuperbe & cõtumaciter Papæ ſubijci non vult.
3 Hæreticus dicitur qui ideo ab obedientia Papæ recedit,quia eum non credit habere canonis condendi poteſtatem:aut quod eccleſiæ poteſtas non reſidet penes eum.

¶Queſtio tertia.

1 TErtio quero an † ſciſmatici ſint iudicandi hæretici. Ad quod reſpondet Hieronymus in epiſtola ad Galatas:& habetur tranſumptiue.xxiiij.queſtio.iij.inter hæreſim. quod inter hæreſim & ſciſma hoc intereſt:quod hæreſis peruerſum dogma habeat.Sciſma vero poſt epiſcopalem diſceſſionẽ ab eccleſia ſeparat. Quod quidem in principio aliqua ex parte intelligi põt diuerſum.Cæterum nullum ſciſma eſt niſi ſibi aliquam hæreſim confingat vt rectè ab eccleſia receſſiſſe videatur.Et ad clariorem intellectum hu

Iuſmodi conſidera quod hæreſis & ſciſma diſtin-
guuntur ſecundum ea quibus vtrunq; per ſe di-
recte opponitur. Nam hæreſis per ſe opponitur fi-
dei. Sciſma autem opponitur vnitati eccleſiaſticæ
charitatis. Et ideo ſicut fides & charitas ſunt di-
uerſæ virtutes: quamuis quicunq; careat fide careat
charitate. Ita etiam ſciſma & hæreſis ſunt diuerſa
vicia. quamuis quicunq; eſt hæreticus ſit etiam ſciſ-
maticus: ſed non conuertitur. Verum eſt tamen
quod ſicut amiſſio charitatis eſt via ad amitten-
dum fidem: iuxta illud. j. Thimo. j. A quibus qui-
dam aberrantes ſcilicet à charitate & alijs huiuſ-
modi conuerſi ſunt in vaniloquium &c. Ita etiam
ſciſma eſt via ad hæreſim. Et ſic innuit Hierony-
mus ī autoritate præinducta: ita declarat ſanctus
Thomas ſecunda ſecundæ. queſtio. xxxix. articu.
primo. & propter hoc dicit glo. xxiiij. q. j. didiſci-
mus. qđ ſciſma inueteratum ſapit hæreſim: quaſi
velit qđ ſi non eſſet hæreticus non perduraret tan
2 diu in ſciſmate. Ex quibus infertur quod † ſi qs
recederet ab obedientia Papæ qui vices Chriſti
tenet qui eſt caput eccleſiæ nolens ſuperbe & con
tumaciter & in contemptum ei ſubijci eſſet ſciſ-
3 maticus tantum. † Vbi tamen ideo recederet ab
ipſius obedientia quia crederet quod ille non ha-
bet poteſtatem condendi canones: aut quod pote
ſtas ſuprema eccleſiæ non reſidet penes ipſum
tanquam qui vicem gerit eius qui eſt caput ec-
cleſiæ qui eſt Chriſtus: Iuxta illud Apoſtoli ad
Colo. ij. & ad Ephe. j. qui dedit ipm caput ſupra
omnem eccleſiam: iſte hæreticus iudicandus foret
vt dicit glo. xix. diſt. c. nulli. & in. c. generali. de ele
ctio. lib. vj.

¶ Summarium.

1 ☞ Hæreſis ſpecies quot ſint.
2 Scripturā ſacram quis exponere aliter dicatur &

ſpiritus ſanctus flagitat.
3 Hæreſis prima poſt Chriſti aduentum quæ fuerit.
4 Hæreſes cur hodie maiores q̃ olim ſuboriantur.
5 Deus cur ſinat tot hæreſes eſſe:& tantorũ hæreticorum animas in infernũ mergi.
6 Secreta dei (vtpote quæ nobis altiora ſunt) minime inquere debemus.

Queſtio Quarta.

1 QVarto quero,† Quot ſunt ſpecies hæreſis. Hoc determinat Iſidorus. viij. libro Ethimolo. c.v. & habetur tranſumptiue xxiiij.queſtio.iij.capi.quidam.vbi multæ enumerantur:quibus ſic enumeratis magiſter Gratianus ſubinfert aliam hæreſim dicens, Sed quicunque aliter ſanctam ſcripturam intelligit quàm ſenſus ſpiritus ſancti flagitat à quo ſcripta eſt licet de eccleſia non receſſerit tamen hæreticus iudicari poteſt.Et habuit hoc à Hieronymo vt ſupra diximus in primo membro.Et intellige † quod ille
2 dicitur aliter exponere ſanctam ſcripturam q̃ ſpiritus ſanctus flagitat qui ad hoc ſanctam ſcripturam retorquet quod contrariatur ei quod per ſpiritum ſanctum eſt reuelatum. Ita dicit Thomas ſecunda ſecundæ.queſtio.xj.articu.ij.Ex quo ſequitur quod ſi quis daret aliquem intellectum ſacræ ſcripturæ qui non eſſet contra veritatem reuelatam per ſpiritum ſanctum ſed præter illam: non ad corruptionem fidei:ſed ædificationem fidelium nõ eſſet hæreticus iudicandus.Et hoc ſatis aperte innuit Gregorius ſuper Ezechielem vt patet in autoritate inducta ſupra in primo membro.Auguſtinus etiam in libro de Hæreſibus, commemorat aliquos Catholicos tractatores qui de hæreſibus ſcripſerunt diuerſas earum ſpecies enumerantes. ipſe etiam ibidem nominatim plures
3 exprimit.† Inter oẽs aũt hæreſes poſt Chriſti ad-

uentum prima fuit illa quam quidam diſcipuli in=
currerunt de ſacramento altaris:de qua ſcribitur
Ioan.vj.Cum enim Chriſtus prædixiſſet:niſi mã=
ducaueritis carnem filij hominis:& biberitis eius
ſanguinem non habebitis vitam in vobis.Et ſub=
iunxiſſet quædam alia iuxta hoc:illi perditi homi
nes dixerunt:durus eſt hic ſermo & quis poterit
eum audire:& ex illa die abierunt retro.Et vt di=
cit ibi Nicolaus,Non eſt intelligendũ hoc de duo
decim Apoſtolis vel de ſeptuagintaduobus diſci=
pulis:quia iſti Chriſto adhæſerunt:ſecundum qđ
patet ex diſcurſu euangeliorum:ſed multi alij ſe=
quebantur ipſum ad audiendum eius doctrinam.
& de iſtis multi retroceſſerunt.& quod iſta fuerit
prima hæreſis patet de conſecr.diſtin.ij.prima hæ
reſis.Et poſtquam illi ſancti patres de quibus præ
diximus prædictas hæreſes conſcripſerunt multæ
aliæ ſubortæ ſunt nouiter & dietim ſuboriuntur.
Et iuxta verbum ſaluatoris noſtri,De quo in pri=
4 mo themate præmiſimus,†quo magis finis ſeculi
appropinquat:eo magis hæreſes ſubcreſcent: qđ
partim ex prælatorum negligentia prouenire con
ſpicuum eſt.dormiẽtibus enim hominibus,vt ſal=
uator inquit, Inimicus homo ſuperſeminauit zi=
zania.Ex alio etiam hoc prouenit quoniam poſt
illa tempora:quo illi ſancti doctores ſcripſerunt,
multi articuli fuerunt per eccleſiam determinati
quod ſint contra fidem.Vnde ſi quis modo perti=
naciter contrarium affirmaret,hæreticus cenſere=
tur quod minime contigiſſet ante determinationẽ
eccleſiæ,vt dicit Tho.j.parte.q.xxxij.artic.iiij.&
prodeſt ſcire huiuſmodi hæreſum ſpecies vt ex il=
lis poſſit cognoſci quis ſit hæreticus:vel quid fa=
ciat hæreticum,de quo in primo dubio tactũ eſt:
qđ nõ ſine difficultate cognoſcitur in aliqbus arti
culis,vt dicit Auguſtin⁹ in lib.de hæreſibus. Illud
tamen indubitatum exiſtat quod cum malum in=
finiti ſit vt Pithagorici dicunt teſte Philoſopho

ij.ethico.: & per conſequẽs infiniti errores poſſent
occurrere contra fidem: conſequenter poſſent hæ-
reſes in infinitum multiplicari.
¶Sed iuxta prædicta quæreret aliquis curioſus de
ſchola eorum qui volunt ſapere plus quam opor-
5 tet ſapere contra doctrinam apoſtoli. † Cur deus
permittat tot hæreſes eſſe totq; eorum ſectatores
in inferna demergi. Ad hoc reſpondet Auguſti. &
habet in.c.ſi.xxiiij.q.iij. Ideo diuina prouidentia
multos diuerſi erroris hæreticos eſſe permittit: vt
cum interrogant nos ea quæ neſcimus, ſic diſcu-
tiamus pigritiam & diuinas ſcripturas cupiamus.
Ideo enim Apoſtolus ait, Oportet hæreſes eſſe vt
qui probati ſunt manifeſti fiant. Hi enim deo pro
bati ſunt qui bene poſſunt docere. Et quãquam
iſte intellectus Auguſtini ſit bonus ad illam au-
ctoritatem apoſtoli: ſuperficies tamen literæ ma-
gis capit hunc ſenſum: vt ideo deus permittat hæ
reſes eſſe: vt conſtãtia fidelium comprobetur, ſed
6 vtrunq; recte dictum extat: Vel dicas † quod iſta
quæ in ſecretis dei conſiſtunt non ſunt à nobis in-
quirenda: iuxta illud Eccle.iij. Altiora te ne quæ-
ſieris: & fortiora te ne ſcrutatus fueris: & in pluri-
bus operib' eius ne fueris curioſus. & poſtea ſub-
ditur, Multos enim ſupplantauit ſuſpitio illorũ:
& in vanitate detinuit ſenſus eorum. & Eccleſia.
vij. Quid neceſſe eſt homini maiora ſe quærere: cũ
ignoret quid cõducat ſibi in vita ſua? & poſt pau
ca: Neq; plus ſapias quam neceſſe eſt: ne obſtupe-
ſcas. Habemus etiam exemplum Apoſtoli, qui cũ
de prædeſtinatiõe verba ageret: & perueniſſet ad
illud: quare quoſdam eligat: alios autem repro-
bet. Iuxta illud, Iacob dilexi, Eſau autem odio ha-
bui. ſapientiſſime intulit, O altitudo diuitiarum
ſapientiæ & ſcientiæ dei quam incomprehenſibi-
lia ſunt iudicia eius & inueſtigabiles viæ eius. &
de eodem Auguſti. ſuper Ioan. in illo verbo, Ne-
mo poteſt venire ad me niſi pater q̃ miſit me tra-

xerit eum. Dicit quare hunc trahat & quare illum non trahat noli inueſtigare ſi non vis errare. Per id reſpondet magiſter ſecundo ſenten. diſtinctio. xxiij. his qui quærunt, cur deus permiſerit primũ hominem peccare cum poſſet eius voluntatẽ ver-tere in bonum quia omnipotens eſt. Poſſet inquit ille reuera: cur non fecit? quia noluit. Cur noluit: ipſe nouit. Non debemus plus ſapere quam opor-tet ſapere: hoc vnũ in huiuſmodi debet nobis abũde ſufficere, quod vt dicit Auguſtinus in Enchiri-dion. Deus omnipotens, cui rerum eſt ſumma pô-teſtas cum ſumme bonus ſit: nullo modo ſineret aliquid mali eſſe in operibus ſuis: niſi vſq; adeo eſſet omnipotens & bonus vt bene faceret etiam de malo, quomodo autẽ illud intelligatur, & qualiter ex malis deus eliciat bona, latiſſime ꝓſequitẽ magiſter. j. ſenten. diſt. xlvj. & per prædicta etiam ſufficienter reſpondetur ad id quod multi petunt. Quare deus permittat legem machometi in tantũ præualere.

¶Summarium.

1 ☞ Hæretici quibus infidelibus aſſimilentur, & qui infidelium inuicem inter ſe æquiparentur.
2 Renitentis ſuſceptæ fidei grauius eſt delictum, ꝙ eius qui nunq; ſuſceptæ renititur.
Hæreticorum infidelitas maior eſt ꝙ Iudæorum intellige ſanè nu. 3.
4 Hæretici an ſint idolatris coæquandi.
5 Hæretici qui fide chriſtiana derelicta iterũ ad moſaicam legem reuertuntur, peiores ſunt cæteris.
Apoſtatã eũ dicimus qui deſerta Chriſtiana religione ad Iudaiſmũ confugit, & apoſtaſiæ improbitatis deteſtatio. & nu. 6.
7 Iudæus ſectã ſarracenorũ adiens an plectẽd' ſit.
8 Apoſtatæ Iudæorum legem repetentes, multo peiores ſunt, quàm ſi ad Sarracenorum ſectam ſeſe

conferrent.

9 Iudæi cæteriq; id genus infideles cur ab eccleſia tolerentur, & quare potius Iudæi quàm alij.

QVAESTIO V.

1 QVinto quæro † de comparatione hæreticorum ad alios infideles: & infidelium inter ſeinuicem. Ad quod dicendum ſecundum Thomam ſecunda ſecundæ.qō.x.articulo.vj. quod in infidelitate duo poſſunt cōſyderari.quorū vnū

2 eſt comparatio eius ad fidem, & ex hac parte grauius peccat contra fidem qui renititur fidei ſuſceptæ. Sicut grauius peccat qui non implet quod promiſit, quàm qui non implet quod nunquam promiſit: & ſecundum hoc infidelitas hæreticorum qui profitentur fidem euangelij & ei renituntur eam corrumpentes grauior eſt quàm Iudæorū & aliorū infideliū qui nūquam fidē euāgelij ſuſceperūt: ſed qa Iudæi ſuſceperunt figuram euangelij in veteri lege quam male interpretantes corrūpūt, Ideo etiā eorū infidelitas eſt grauius peccatū quàm infidelitas gentiliū qui nunquam fidē euāgelij ſuſceperūt.

3 † Aliud quod in infidelitate conſideratur eſt corruptio eorum quæ ad fidem pertinent, & ſecundū hoc cum in pluribus errent gentiles quàm Iudæi: & Iudæi quàm hæretici, grauior eſt infidelitas gentilium quàm Iudæorum: & Iudæorum quàm hæreticorum, niſi forte quorundam puta Manichæorum qui etiam circa credibilia plus errant quàm gentiles. Harum tamen duarū grauitatum prima præponderat ſecundæ quantum ad rationem culpæ: quia infidelitas habet magis rationem culpæ, ex hoc quod renititur fidei quàm ex hoc quod non habet ea quæ ſunt fidei, hoc enim vltimum videtur magis ad rationem pœnæ pertinere. Vnde ſimpliciter loquendo infidelitas hæreticorum eſt peſſima. Si autem quæras, ex quo inter infide-

les peiores ſunt hæretici vt proxime diximus.
4 ¶†Quid ſi comparemus eos ad idolatras? Ad hoc
dicendum ſecundum Thomam ſecunda ſecũdæ
qõne.xciiij.articu.tertio. quod grauitas alicuius
peccati attendi poteſt dupliciter, Vno modo ex
parte ipſius peccati:& ſic peccatum idolatriæ eſt
grauiſſimum. Sicut enim in terrena republica gra
uiſſimum eſſe videtur quod aliquis honorem re-
gium alteri impendat quàm vero regi: quia quan
tum in ſe eſt totum reipublicæ perturbat ordinẽ.
Ita in peccatis quæ contra deum committuntur,
quæ tamen ſunt maxima, grauiſſimum eſſe vide-
tur quod aliquis honorem diuinum creaturæ im-
pendat: quia quantum in ſe eſt facit alium Deum
in mundo minuens principatum diuinum. Alio
modo poteſt attendi grauitas ipſius peccati ex
parte ipſius peccantis, ſicut dicitur grauius pecca
tum eius qui peccat ſcienter, quàm eius qui pec-
cat ignoranter, & ſecundum hoc nihil prohibet
grauius peccare hæreticos qui ſciẽter corrumpũt
fidem quam acceperunt, quàm idolatras ignoran
ter peccantes. Ex his tu clare poteris inferre quod
5 †quum iſti hæretici qui nouiter in Hiſpania dete
cti ſunt, potius apoſtatæ quàm ſimplices hæretici
ſint iudicandi: quum non in parte tantum de fi-
de Ieſu Chriſti male ſentiant: ſed in totum eam
abijciant ad legẽ Moyſi iam diu ſepultam reuerſi
peiores quàm alij hæretici ſunt iudicandi, quia in
pluribus, immo in totum aberrant. Vnde ſuper
illud Apoſtoli ad Galatas; quarto. Quomodo con
uertimini iterum ad egena & infirma elemen-
ta, dicit gloſſa Hieronymi, Legis obſeruantia
cui tunc dediti erant, erat peccatum pœnæ par
ſeruituti idolorum cui ante conuerſionem va-
cauerant, & ſic apparet quod eſt crimen pœnæ
par idolatriæ, & nedum propter atrocitatem de
licti quin etiam propter periculum proditionis de
berent principes eos à ſuo conſortio in totum exa

pellere:præſertim ne participes fierent conſiliorū̃ ſuorum, aut eorū̃ quæ ſtatum regium concernūt quod aperte dicit concilium Toletañ. De quo habetur. ij. quæſtio. vij. c. nō poteſt. cuius verba ſunt. Non poteſt erga homines eſſe fidelis, qui deo extiterit infidelis. Vnde ſubiungit de quibuſdam iudæis qui dudum Chriſtiani facti fuerant & demum in Chriſti fide ſunt præuaricati, vt à teſtimonio repellantur. Non eſt enim eis credendum, qui fidei veritatem à ſe abiecerunt. & iſtud ſtat in aperto, qui enim fidem Chriſti ſuſceptam ad quã ſtrictiſſime tenetur fefellit, quomodo fidem quam principi terreno debet firmam tenere poterit? Ad quod etiam facit quod ſcribitur Prouerbiorū̃. vj.
6 † Homo apoſtata, vir inutilis gradiens ore peruerſo, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, prauo corde machinatur malum, & in omni tempore iurgia ſeminat. Habet etiam aliud malum huiuſmodi apoſtaſia, quòd qui eam incurrit vix poteſt ad bonum reparari, vt dicit Apoſtolus ad Hebræos. vj. Impoſſibile eſt eos qui ſemel illuminati ſunt, & poſt pauca & prolapſi ſunt, ſcilicet per apoſtaſiam, rurſus renouari ad pœnitentiam. & accipitur ibi impoſſibile pro difficili. Hic eſt enim vnus modus impoſſibilitatis vt habetur. v. Metha. quod potiſſimum in iſtis de quibus paulo ante præmiſimus locū̃ habet: qui à parentibus iudæis perfidiam legis veteris cum ſanguine trahunt. Et ex his inferri poteſt ad quæſtionem quã
7 poſuit Oldradus conſilio. lj. † An iudæus tranſiens ad ſectam Sarracenorum ſit puniendus, & tandem poſt multa concluſit quod non, & inter cætera motiua ſua eſt illud quod deterior eſt infidelitas iudæorum quàm Sarracenorum aut gentilium vt ſuperius diximus. Pro quo etiam eſt tex. apertus prima quæſtio. j. nonne. cum ergo de peiori tranſeat ad minus malam, non eſt ob hoc pu-
8 niendus. Ex quo etiam ſequitur quod † iſti apo-

ſtatæ qui in legem iudæorum recidunt, peiores ſunt quam ſi eſſent apoſtatæ legem Sarracenorū amplectentes, vel aliam huiuſcemodi. Vnum tamen non omittam quod licet omnes infideles tam Iudæi quam alij ſint mali & iniqui vtpote infide-
9 les, † tolerantur tamen per eccleſiā in infidelitate ſua, vt vel ſic tolerati finaliter conuertantur ad fidem, vt de multis iam vidimus, vt in capitulo, qui ſincera. xlv. diſtincti. & capitu. ſicut iudæi. de iudæ. Magis tamen ſunt tolerabiles ritus iudæorum quàm aliorum infidelium, licet Iudæi ſint peiores vt diximus. Cuius ratio eſt, quia cum in eis olim præfigurabatur veritas fidei quam tenemus, prouenit hoc bonum quod teſtimonium fidei noſtræ habemus ab hoſtibus & quaſi in figura repræſentatur nobis quod credimus, quod in alijs infidelibus non contingit, vt dicit Thomas ſecunda ſecundæ. quæſtio. x. articu. xj. & hac conſideratione, licet iure non ſit expreſſa, iura prohibent ne Sarraceni publice faciant cerimonias ſuas inuocando publice nomen Machometi, vel ſimilia faciendo vt in clementina vnica. de iudæ. Hoc tamen non reperitur prohibitum in iudæis. & hoc tenent Mathe. & do. Cardin. & Ioannes de Imo. in dicta clementina.

¶Summarium.

1 ☞ Hæretici an tolerandi ſint.
2 Pernicioſus populo, è medio tollendus eſt: ne eius contagione cæteri quoq; corrumpantur.
3 Hæreſis, inſtar cancri ſerpere dicitur; & idcirco eradicanda, ne totum corrodat corpus.
4 Crimen proximi ita demum celandum eſt, ſi in totius populi corporalem ſpiritualémque perniciem non vergat.

Quæſtio.vj.

1 SExto quæro † an hæretici ſint tolerandi? Et diſtinguendum eſt, quia aut occurrit caſus in quo non poſſent puniri hæretici quin ſimul puniantur & boni. Vel quia latent inter bonos. Vel quia habent multos ſequaces, ita quod ſine catholicorum periculo interfici non poſſunt, & tali caſu hæretici ſunt tolerandi & hoc aperte dominus oſtendit Matthæi decimotertio. vbi in parabola prohibuit colligi Zizania, ne forte eradicantes Zizania, eradicarent ſimul & triticum. Quando vero ex occiſione hæreticorum nō imminet periculum bonis, ſed magis tutela & ſalus tunc licite poſſunt occidi, vt dicit Auguſtinus contra Parmenianum. Sicut enim ſi ſaluti totius corporis humani expediat præciſio alicuius membri, puta cum eſt putridum vel corruptiuum aliorum membrorum, laudabiliter & ſalubriter abſcinditur. Ita cum quælibet perſona ſingularis comparetur ad totam communitatem ſicut pars
2 ad totum. † Si aliquis homo ſit periculoſus communitati & corruptiuus ipſius propter aliquod peccatum, laudabiliter & ſalubriter occiditur, vt bonum commune conſeruetur, modicum enim fermentum totam maſſam corrumpit. vt primæ ad Corinthios.v. Ad hæc adaptari poſſunt no. per Thomā ſecunda ſecundæ. quæſtio.lxiiij. arti.ij. & ſi hoc in alijs enormibus criminibus locum habet fortius in crimine hæreſis, quod ſua grauitate flagitioſiſſimum eſt, vt in præhabitis patet. eo maxime quia iuxta Apoſtolum ſecundæ ad Thimo.
3 ſecundo. † hæreſis vt cancer dicitur ſerpere. Vnde reſecanda eſt à principio, ne paulatim intima cordis corrodat, & ſpiritualem vitam adimat, reſecandæ ſiquidem ſunt putridæ carnes & ſcabioſa ouis à caulis repellenda, ne tota domus maſſa, corpus, ardeat, corrumpatur, putreſcat, intereat. Ar-

rius in Alexandria vna ſcintilla fuit, ſed quoniam nō ſtatim oppreſſus eſt, totū orbem eius flāma eſt populata. viceſimaquarta quæſt. iij. reſecandæ. Io annes quoque Apoſtolus in canonica ſua. Si quis inquit venit ad vos, & hanc doctrinam non afferſ, nolite eum recipere in domum, nec aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi aue, communicat operi bus illius malis. Hæc Ioannes quæ de ſciſmaticis ſiue hæreticis vitandis verbis docuit etiam factis exhibuit. Narrat enim de illo auditor eius vir ſan ctiſſimus Policarpus, quod tempore quodam cū apud Epheſum balneas lauandi gratia fuiſſet ingreſſus & vidiſſet ibi Cherintum, exilijt continuo & diſceſſit non lotus dicens, Fugianus hinc ne & ipſæ balneæ corruant in quibus Cherintus lauatur inimicus veritatis. de quo eſt text. xxiiij. quæſtione. j. c. omnis qui. Adde pulchrum text. ea. cau
4 ſa &. q. quæ dignior. † Vnde & ſi in alijs crimini bus occultis teneatur quis crimen proximi celare propter charitatem vt in capitulo, ſi ſacerdos. de offic. ordina. &. j. quæſtio. j. chriſtus. hoc tamen fal lit in crimine quod pertinet ad corruptionem cōmunitatis ſpiritualem vel corporalē. Hoc enim ca ſu tenetur quis illud propalare teſtificādo, vel denuntiando, vt dicit Thomas ſecunda ſecundæ. q. lxx. articu. j. Idem ſentit Innocen. de teſtib. cogen. c. primo. & ponit exemplum in hæreſi quod vt pa tet ex præmiſſis ſpirituale detrimentum inferre cō munitati eſt aptiſſimum, prodeſt etiam hæc puni tio criminū reipublicæ vt cæteri metu pœnæ arceantur à ſimilibus committendis. xxiij. quæſtio. v. non eſt innocentiæ. de vita & hone. cleri. vt cle ricorum. & inde eſt quod vt magis iſta in plurimorum exemplum veniant publice debent malefactores puniri. l. capitaliū. §. famoſos, ff. de pœnis vij. q. j. deniq́ꝫ. verſi. turibula quoq́ꝫ.

¶ Summarium.

1 ☞ Iudicare de hæreſi cuius ſit.
2 Papæ determinationi ſubijciuntur quæ chriſtianam fidem reſpiciunt.
3 Pontifici Romano optimum eſſet ſi quid ſuper fide dubij ſuboriretur, id generali cõcilio decidere.
4 Põtifex Romanus cõſultius ageret ſi ardua quæque conuocato concilio decideret.
5 Angelum poſſet Pontifex Romanus excommunicare, & iudicio dãnare, ſi fieri poſſet, vt ille male de fide ſentiret.
6 Pontifex errans in ijs quæ fidei ſunt dãnari à concilio poteſt.
7 Papa quamuis in ijs quæ fidei ſunt errare poſſit, concilium tamen non poteſt, & cur diuerſum.
8 Legatus apoſtolicæ ſedis hæreticorum iudex eſt competens ſuper iam per eccleſiam deciſis. Item epiſcopus & capitulum vacãte ſede, adhæc & inquiſitor fidei.
9 Iudicibus ordinarijs ſuper hæreſi procedendi nequaꝙ̃ adempta facultas videtur, ꝗ̃uis papa ſuper hæretica prauitate inquiſitores deputarit. Delegato ad vniuerſitatem cauſſarum poteſtate conceſſa, non videtur etiam in illis cauſſis abdicata poteſtas ordinarij. Limita & declara vt nu. 11.
10 Officiali facto in ciuitate ſuper damnis datis vel ſuper abundantia, non idcirco tollitur iuriſdictio ordinarij.
11 Delegatus ab ep̃o aut capitulo ſede vacante põt de hæreſi cognoſcere, modo quadragenarius ſit.
13 Inquiſitor an poſſit vices ſuas committere.
14 Vicarius generalis ep̃i aut capituli vacante ſede, an cognoſcere poſſit de crimine hæreſis.
15 Inquiſitores aduerſum epiſcopos minime ꝓcedere poſſunt, niſi expreſſim illis committatur, intellige ſanè vt ibi.
16 Ordinario an liceat contra ep̃m in ipſius ordinarij territorio delinquentem procedere.

17 Epſ an valeat in hæreticum inquiſitorē ꝓcedere.
18 Epi,& qui inquiſitioni præfecti ſunt,diſtricte aduerſus ſuſpectos de hæreſi procedant,nemini fraudulosſe falſo hoc crimen imponant:nihil denique gratia,odio,aut lucri cauſſa agant.
Qua pœna plectantur inquiſitores ſi his contrauenerint.
19 Epiſcopus hæreſes expurgare negligens qua pœna puniatur.
20 Officiales temporales an hæreticæ prauitatis cognitionem habeant.

QVAESTIO VII.

1 SEptimo quæro,† Ad quem ſpectet iudicare de hæreſi.In hoc diſtinguerem,quia aut agitur de articulo nondum deciſo per eccleſiam Aut de articulo iam deciſo.Primo caſu iudicium ſpectat ad papam vt probat textus.xxiiij.q.j.quotiens.&.c.hæc eſt fides.&.c.j.de iuramen . calum.&.c.maiores.de bap.quod etiam ſacræ ſcripturæ authoritate oſtenditur. Nam & Saluator Petro dixit,quem ſummū potificem conſtituit: Ego ꝓ te rogaui Petre vt non deficiat fides tua.& tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos: Lucæ xxij.Et vbi Chriſtus diſcipulos interrogauerat: vos autem quem me eſſe dicitis?Petrus reſpōdit, Tu es Chriſtus filius dei viui.Matthæi.xvj. Hoc etiam tenet ſanctus Thomas ſecunda ſecundæ.q.j.articulo.x.& huius ratio eſt:quia vna fides debet eſſe totius eccleſiæ:ſecundum illud,j, ad Corinthios primo.Id ipſum dicatis omnes, & non ſint in vobis ſciſmata:quod ſeruari non poſſet, niſi quæſtio de fide exorta determinaretur per eum qui toti eccleſiæ præeſt,vt ſic eius ſententia à tota eccleſia firmiter teneatur. Illud idem ſequitur Auguſti de Anchona in ſumma ſua de poteſtate eccleſiæ.quæſtione,x,articu, primo & ſe

eundo. Et hoc ſatis figuratum eſt Exo. xviij. vbi dictum eſt Moyſi qui fuit rector Iudæorum, ſicut Papa rector eſt omnium Chriſtianorum. Eſto tu populo in hijs quæ ad deum pertinent, vt oſtendas ei cerimonias & ritum colendi deum. Sicut ergo omnes quæſtiones emergentes de lege & de cultu dei, reſeruabantur Moyſi determinandæ.

2 ¶ † Sic omnia quæ ſunt fidei Chriſtianæ ſpectãt ad determinationem Papæ. Vnde dicit Cyrillus in libro theſau. vt membra maneamus in capite: in noſtro Apoſtolico throno Romano pontifice maneamus, a quo noſtrum eſt quærere quid credere, quid tenere debeamus. & Maximus in epiſtola orientalibus miſſa, dicit, omnes fines orbis terræ qui dominum ſincere receperunt & vbiꝗ terrarum catholici veram fidem confitentes, in pontificem Romanorum tanquam in ſolem reſpiciunt, & ex ipſo lumine catholicæ & apoſtolicæ fidei recipiunt veritatem, licet enim apud alios forte poſſet eſſe profundior ſcientia ad iſta decidenda quàm in Romanum pont. deeſt tamen eis poteſtas de his iudicandi & ſtatuendi, quæ in ſolo

3 Romano pontifice reſidet vt prædiximus. † Caute tamen ageret papa ſi cum de iſtis dubius articulus occurrit concilium generale faceret congregari, vt cum eius conſilio decideret quod eſſet tenendum & credendum. Sicut apoſtoli fecerunt Actu. cap. xv. quando inſurrexit hæreſis illorum qui dicebant legem Moyſi ſimul cum euangelio obſeruandam. Conuenerũt enim Hieroſolymis videre de verbo hoc. Simile fuit in cap. firmiter. de ſumma trinita. & cap. damnamus. eodem titulo. & ca. vnico. eodem titu. libro ſexto. & clemẽ. vnica. eo. titu.

4 † Et hoc idem in omnibus arduis conſulte eſſet agendum, vt apparet quinquageſima diſtin. de eo. xcvj. diſtinctio. bene quidem. xxxv. quæſti. v. ad ſedem. xxxv. quæſtione. ix. quod quis. Integrum eſt enim iudicium, quod plurimorum ſentẽ

tĳs confirmatur,de offic.delega. prudentiam. in
princip.xx.diſtinct.de quibus.C.de fideicom.l.ſi.
5 Eſt enim tãta in hoc papæ poteſtas†quod ſi poſ
ſibile foret quod angelus de cœlo aliquid contra
fidem doceret aut ſentiret,per papam iudicari &
excommunicari poſſet,vt probatur ad Galatas
primo.c.Sed licet nos aut angelus de cœlo euan-
gelizauerit vobis,præterquam quod euangeliza
6 uimusvobis,anathema ſit.†Si tamen contingeret
papam errare in his quæ ſunt fidei,tunc damnari
poſſet per concilium generale, vt in cap.ſi papa.
xl.diſtinctione.cum gloſſa.& per gloſſam.xv. di-
ſtin.ſicut.&.xix.diſt.anaſtaſius.& Innoc.in.c. ex
parte.de verb.ſign.& per doctores in.c.in fidei fa
uorem.de hære.lib.vj.Nec per hoc dicimus infe-
riorem dicere ius in ſuperiorem cũ papa ſit maior
concilio generali,vt in.c.ſignificaſti.de electio.&
c.aliorum.&.c.nemo.ix.quæſtio.iij. quoniam cũ
papa incurrit hæreſim,deſinit eſſe papa, cum nõ
ſit de corpore eccleſiæ,pro quo eſt gloſ.xxiiij. qõ.
prima.acatius.ergo & multo minus poteſt dici ge
rere vices eius qui eſt caput eccleſiæ.Et huic ſentẽ
tiæ generalis concilij ſtari debet,vtpote quæ veri
7 tatem continet indubitatam. Nam†& ſi papa
poſſit errare in his quæ ſunt fidei. Nam & legi-
mus aliquos Romanos pontifices hæreſim incur-
riſſe,vt patet in dicto.c.Anaſtaſius.xix.diſtinctio
ne cap.nunc autem.xxj.diſtinctione.Tamen con
cilium generale in tangentibus fidem errare non
poteſt,& de hoc vere intelligitur prædicta autho
ritas Lucæ,Ego pro te rogaui Pete, vt non defi-
ciat fides tua.Dictum enim eſt ei in perſona totiꝰ
eccleſiæ, cui etiam conſonat illud verbum Sal-
uatoris noſtri Matthæi.xxviij.Ego enimvobiſcũ
ſum omnibus diebus vſque ad conſummationẽ
ſeculi.Non ſiquidem tantũ Petro nec duodecim
apoſtolis dictum intelligitur:cum morte finierint
dies ſuos,nec vſq; in finem ſeculi perſeuerauerint,

ſed potius vniuerſali eccleſiæ quæ in finem eſt du ratura quæ in generali concilio repræſentatur, & tantæ autoritatis eſt concilij determinatio in huiuſmodi, quod Euangelium illa nominatur. vt patet ad Galat. ſecundo, quando Paulus dixit quod Petrus non ambulabat ad veritatem Euangelij. Id tamen in quo Paulus reprædendebat Petrum erat quod ipſe ſubtrahebat ſe a gentibus nolens manducare de cibis eorum ſed obſeruabat ritus Iudæorum in cibis. propter timorem Iudæorum qui superuenerant à Hieroſolymis, hoc tamen nõ erat contra aliquod de quatuor Euangelijs, ſed erat contra determinationem concilij generalis, quod ab Apoſtolis fuerat celebratum ſuper huiuſmodi legalibus non ſeruãdis, Actuum decimoquinto. Ad quod etiam oſtendendum ſola vniuerſalis ſynodus loquitur ſub nomine ſpiritus ſancti vt ibi patet. Nam cum in eodem cõcilio fieret diffinitio, dictum fuit. placuit ſpiritui ſancto & nobis, & iſtis verbis poſtmodum vſa fuerunt generalia concilia quæ in eccleſia vniuerſali fuerunt congregata, vbi ergo talis aſſeſſor accedit, locus errandi non poteſt occurrere. Et ſi contrarium diceremus nil certum eſſet in fide. Vnuſquiſque enim ſequeretur opinionem ſuam & fluctuaremus omni vento doctrinæ ſicut paruuli; contra Apoſtolum ad Epheſios, iiij. vbi ait quod Chriſtus dedit in eccleſia quoſdam Apoſtolos, alios Prophetas, alios vero Paſtores & Doctores ad conſummationem ſanctorum in ædificatione corporis Chriſti, donec occurramus omnes in vnitatem fidei, & paulo poſt, vt iam non ſimus paruuli fluctuantes, & circunferamur omni vento doctrinæ in nequitia & aſtutia hominum ad circunuentionem erroris, quaſi velit quod cum fuerimus in fide iſtorum qui fidem eccleſiæ repræſentant non fluctuabimus in doctrina fidei tanquam paruuli. Sed prædictis videtur obſtare capitu. tria. iuncto cap. pla-

tuit.xxxvj.quæſtio.ij.&c.ſina.de rapto.vbi apparet quod illud quod circa matrimonium nõ cõtrahẽdum inter raptorẽ & raptam fuerat erroneè per concilium ſtatutũ fuit poſtea emẽdatum. Ad hoc tamẽ ſtat reſponſio:quod illud non eſt de ſpectantibus ad fidem in quibus obtinet quod prædiximus. Vel aliter dicendũ quod illud nõ fuerat erroneè ſtatutum:licet eſſet contra teſtimonia veteris legis:vt voluit glo.& male in.d.c.tria. Nam cũ illud eſſet præceptum iudiciale non obligabat in lege noua,ſed fuit correctum:quia pro hoc tempore ſic fuit viſum legiſlatori,ſiue qa ſibi placuit qđ ſufficit.vt.§.ſed quod principi.inſtit. de iure natu. & per Philoſophum.v.Ethico. Hæc dixi ſubmittens me determinationi ſanctæ matris eccleſiæ.

8 † Aut quærimus circa ea quæ iam ſunt ꝑ eccleſiã deciſa:& tunc legatus ſedis apoſtolicæ eſt competens iudex vt.c.vt commiſſi.de hære.lib.vj. Item epiſcopus poterit iudicare de quæſtione fidei & contra hæreticos procedere, & etiam capitulum ſede vacante in.c.ad abolendam.de hære.in prin. & etiam inquiſitores per ſedem apoſtolicã deputati.in.c.per hoc.&.c.vt inquiſitionis.de hære.lib.

9 vj.& clemen.j.eodem titu. † Per hoc enim quod Papa deputat inquiſitores ſuper hæretica prauitate nonvidetur facultatem ſuper his procedendi ordinarijs tollere vt in dicto.c.per hoc.Ex quo infertur quod per poteſtatem datam delegato ad vniuerſitatem cauſarum non videtur etiam in illis cauſis abdicata poteſtas ab ordinario. hoc colligitur ex illo textu iuncta gloſſ.quæ vult quod inquiſitor hæreticæ prauitatis dicitur eſſe delegatus ad vniuerſitatem cauſarum. ex quo habes optimam limitationem ad capit.ſtuduiſti.de offic.leg. vt non habeat locum in delegato ad vniuerſitatem cauſarum, pro quo eſt gloſſ.in dicto capi.per hoc.facit in ſimili quod not. Barto. in.l.prima.C.

10 de offic.præfec.vrb.vbi tenet quod † licet in ciuis

tate ſiat vnus officialis ſuper damnis datis vel ſuper abundantia:non tamen propter hoc tollitur iuriſdictio quam habet poteſtas qui habetvniuerſalem iuriſdictionem,pro quo bene facit tex.in.d.l.j.& in.l.fi.iuncta glo.C.de iuriſdi.omnium iudi.

11 & glo.in.c.in galliarum.xxv.q.ij. † Hoc tamen limita verum eiſſe quoties vna iuriſdictio ſubalternatur alteri vt in exemplo prædicto. Si tamen ille ſpecialis iudex eēt ſuperior generali,vtputa iudex deputatus per ſtatutum ſuper cauſſis appellationum & nullitatum,tunc generalis iudex nō ſe intromittit de ſpeciali.Idem etiam ſi non ſe habet tanquam ſuperior ſed tanquam differens ſpecie, vt eſt iudex inſinuationum.C.de teſtamen.cōſulta diualia.ita determinat Bald.in.l.vnica.ff.de off.

12 conſu. † Poterit etiam cognoſcere de crimine hæreſis delegatus ab epiſcopo deputatus,aut à capitulo ſede vacante vt in clementi.j.§.primo.& in clemen.ij.de hæret. Debet tamen talis inquiſitor, ac etiam delegatus annum quadrageſimum attingere,vt eſt tex.in dicta clemen.ij.in princi.cū glo. ex quo limitatur.c.cum viceſimum.de offi.deleg. Idem ſi ſit delegatus à Papa cum tex.dictæ clem.

13 generaliter loquatur. † Sed an inquiſitor poſſit committere vices ſuas.Solutio gloſſ in dicta cle. ij.arguit pro & cōtra.Finaliter tenet quod ſic per illum text.& per tex.in clementi.j.§.porro.eodem titu.& hanc opinionem tenent cōmuniter Docto

14 res. Sed dubium eſt † de vicario generali epiſcopi aut capituli ſedevacante.& dicendum eſt ſecundum Lapum & Ioan.de imo.in dicta cle.j. de hære,quod non poterit ſine ſpeciali commiſſione Epiſcopi de hoc crimine cognoſcere per textin.c. licet.de offi.vica.lib.vj.Eſt autem tam lata epiſcoporum poteſtas quod contra quoſcunq; etiam q̄ſtumcunq; exemptos poterunt procedere & eos de hoc crimine cōdemnare, nō obſtāte quo cunq; priuilegio exemptionis vt in.c.ad abolēdam.§.fi.

15 de hære. † Fallit tamen hoc in Epiſcopis contrà quos procedere non poſſunt inquiſitores, niſi expreſſe hoc ſibi cõmittatur, vt in.c.inquiſitores. eodem titu.li.vj. Debent tamen nuntiare Romano pontifici ſi illi de hoc crimine infamati ſiue ſuſpecti exiſtant, vt dicit ibi tex. Crederem tamẽ quod vbi eſſent ſuſpecti de fuga, carcerari poſſent, vt ad Papam remitterentur, vt in.§.audien.in authẽ. de defenſo.ciui.colla.iij. Ad quod faciunt not. per Barto.in.l.magiſtratibus.ff.de iuriſdi.omniũ iud.

16 Sed quæro iuxta hoc † an ille tex. procedat tantũ in inquiſitoribus, an etiam locum ſibi vendicet in ordinarijs de hoc crimine inquirentibus? Ego putarem quod tantum in inquiſitoribus locum habeat, non enim debet extendi ad epiſcopũ aut ad capitulum ſede vacante, cum de ipſis non loquatᷓ, nec per hoc quod ſint epiſcopi qui hæreſim incurrunt effugiũt iuriſdictionem epiſcopi, in cuius territorio delinquunt. Pro quo eſt glo.in.c.ibi enim. iij.quæſtio.vj. & in.c.j.de rap. & per Inno.in.c.cũ inferior.de maio.& obed. Vlterius iuxta idem

17 quæritur, † an epiſcopus poſſit procedere contra inquiſitorem, ſi hæreſim incurrat. Lapus Abb. in dicto.c.inquiſitores.dicit quod non, durante officio, niſi crimen eſſet adeo notorium quod non requireretur cauſſæ cognitio. de fil.preſby. quoniã. Idem ſequitur ibi Domi. hæc opinio poſſet etiam iuſtificari per ea quæ not. Barto.in.l.ſi.ff.de rerum diui. vbi tenet quod ſi duo ſint domini inſolidum alicuius caſtri, & vnus delinquat, non poterit puniri à condomino, quia non habet in eum iuriſdictionem. Nam par in parem non habet imperium de electio.innotuit. Sed hoc non obſtante ego crederem indiſtincte poſſe dici quod poſſit contra eum ſuper huiuſmodi crimine procedere, cũ iſtud ſit delictũ per quod perditur iuriſdictio ipſo iure. Pro quo faciunt not.in prædicta materia ꝑ Bart. in.l.qui iuriſdictioni.ff.de iuriſdi.om.iudic. in ad-

diti.& ponit exemplum in crimine læſæ maieſta tis.C.de digni.l.ſi gradatim.&.l. quotiens. libro xij.C.de offic.rect.prouin.l.ſecunda. vbi videtur gloſ.eo etiam caſu quo delinqueret in male proce dendo in officio,indubie poſſet eum punire, cum ordinarius delegatum apoſtolicum male ſe geren tem in cauſſa ſibi commiſſa punire poſſit:ſic ta= men vt ex hoc iuriſdictio eius non impediatur,iu xta not.per doctores in.c. fina.de reſcript.& per Cynum & legiſtas in authen.qua in prouincia.
18 C.vbi de crimine agi oportet. In proceſſu au= tem ſuper hoc crimine faciendo epiſcopi & inqui ſitores apoſtolicæ ſedis habent exhortationem à iure in virtute ſanctæ obediẽtiæ,& ſub intermina tione maledictionis æternæ, vt contra ſuſpectos vel diffamatos de huiuſmodi prauitate diſtricte & prompte procedant.ſic tamen quod malitioſe & fraudulenter hoc nefandum crimen falſo alicui non imponant,quod ſi odij gratiæ vel amoris,lu= cri,aut commodi temporalis obtentu,contra iuſti tiam & conſcientiam ſuam omiſerint contra quẽ quam procedere vbi fuerit procedendum, ſuper huiuſmodi prauitate,aut obtentu eodem prauita tem ipſam alicui impoſuerint, ac eum ſuper hoc præſumpſerit quoquo modo vexare.præter alias pœnas pro qualitate culpæ eis imponendas, Epi= ſcopus aut ſuperior ſuſpẽſionis ab officio per triẽ nium,alij vero excommunicationis ſententiam eoipſo incurrant,à qua quidem excommunicatio nis ſententia qui eam incurrerint non niſi per ſum mum pontificem poterunt(præterquam in mor= tis articulo,& tunc ſatiſfactione præmiſſa) abſo= lutionis beneficium obtinere: nullo in hac parte priuilegio ſuffragante. De quo eſt textus in clemẽ
19 tina prima.§.vetum.de hære.Inſuper ſi quis epi= ſcopus in expurgando hæreſes de ſua diocœſi ne= gligens fuerit, vel remiſſus, cum id certis indi= cijs apparuerit, deponendus eſt ab officio epiſco pali,&

pali,& in locū ipſius alter ſubſtituendus eſt,q ve
lit & poſſit hæreticam cōfundere prauitatē.de hæ
re.excōicamus.in fi.Ex quo manifeſte apparet q̄
damnabiliter & cū quāto animarū ſuarū pericu=
lo epi & alij ad quos hmōi inquiſitio ſpectat,tam
deteſtandū facinus perſeq ac punire omittāt.Infe
riores aūt prælati de hoc crimine ſe intromittere
nequeūt:cū ſuperioribus præfatis ſit reſeruatū vt
20 prædiximus. Poteſtates aūt† ſiue dn̄i tēporales,
ac eorum officiales de hoc crimine cū ſit mere ec=
cleſiaſticum ſe intromittere nequeūt,vt de eo co=
gnoſcant aut iudicēt aut incarceratos ab epo &
inquiſitore à carcere liberent,executionē tn̄ ſuper
hoc crimine fiendā ſibi à iudicibus eccleſiaſticis
prædictis iniunctam adimplere nō detractēt, aut
eorū iudiciū ſeu ſententiam directe vel indirecte
impedire quoquo mō nō præſumāt.Si qs vero de
præfatis ſecularibus iudicibus cōtra prædicta fe=
cerit,aut præfatis epo & inqſitorib⁹ in prædicto
fidei negotio ſe oppoſuerit:ſiue illud quouis mo=
do impediuerit,& qui ſcienter in prædictis dede=
rint, auxiliū cōſiliū,vel fauorē,excōicatiōis ſentē=
tiam incurrat ipſo iure.quā ſi per annū aīo ſuſti=
nuerit indurato,extunc velut hæreticus cōdēnet.
c.vt inquiſitionis.§.fi.de hære.lib.vj.

¶Summarium.

1 ☞Ordo quis à iudicibus & inquiſitoribus ſerua
ri debeat in hæreticorum proceſſu.
2 Hæreticus bis gn̄aliter monēdus eſt vt ab errori=
bus deſiſtat anq̄ ad ſpālē ꝓcedat inquiſitionem.
3 Epiſcopus ſi poſſit ſolus ſine inqſitore & viceuer
ſa quid inquiſitor abſq̄ epiſcopo.
4 Epiſcopo ſine inquiſitore nō licet cōtra hæreticū
diffinitiuā ꝓferre ſn̄iam nec eum diro carceri mā=
cipare,nec tormentis ſubijcere.
Limita & declara vt ibi.

5 Inquiſitoribus aliiſq; hæreticæ prauitatis cogniſ toribus interdicitur ne modis illicitis ab aliquib' pecunias extorqueant, alioqui pœna ibi tradita plectentur.

6 Pœnæ pecuniariæ an quando, & ad quid hæretiſ cis imponi poſſint.

7 Inquiſitioni præfecti hæreticis conuerſis pœnas commutare & minuere poſſunt.

8 Inquiſitores an poſſint eſculenta & poculenta me ra liberalitate oblata recipere.

Iudicibus an liceat eſculenta & poculēta recipere

9 Delegatus iudex licite poteſt eſculenta & poculē ta accipere.

10 Hæreticus in quo territorio conueniendus ſit.

Quæſtio. VIII.

1 Ctauo q̄ro † de ordine qui debet teneri p̄ iudices in ꝓcedendo contra hæreticos. Ad qđ dicendū ꝙ in primis clerū & populum cōuocabūt exponēdo eis inqſitionē quā fa cere intēdūt, auxiliū quoq; & cōſiliū & fauorē ab ipſis petent. c. vt cōmiſſi. in. §. j. de hære. li. vj. & ſo lent inqſitores primo ire ad ep̄m loci vel vicariū, & oſtēdere eis facultatem & authoritatē ſuam, & rogare ꝙ cōgreget clerū. quo cōgregato oſtēdūt eis literas & facultatē prædictas, ſermonē faciunt: & eorū auxiliū & fauorē poſtulant. Poſtea ſimile faciūt cū poteſtate ſiue correctore ciuitatis & cō cilio ſiue (vt hiſpāice loquamur) cōſiſtorio. demū cōuocāt totam cōcionē populi, & habito ſermone ad populū idē faciūt vt prædixim'. Poſtea inter polatim inqſitor facit ſermones ad populū de fi

2 de. Et cōueniēs eſt † ꝙ ad min' duæ monitiōes p̄ mittanē cōtra oēs hæreticos, vt relictis erroribus ſuis ad fidē catholicā reuertanē: & ad eccleſiæ gre miū redeant, q̄ tanq̄ pia mr̄ nō claudit gremiū re deunti, vt, c. ſuper eo, de hære. lib. vj. Et ꝓ his mo

nitionibus ſatiſfacit authoritas Apoſtoli ad Titũ iij.vbi dicit hæreticũ hominẽ poſt vnã & ſecũdã admonitionẽ deuita.ad idẽ.xxiiij.q.j.q̃ dignior.& q.iij.dicit apoſtolus,Inqſitores etiam ex abũdanti cõſueuerũt addere tertiam monitionẽ vt magis ꝓceſſus ſuos videant iuſtificare.In quibus monitionibus quarũ ſingulæ decẽ dies cõtinẽt monent eos ad conuerſionẽ,& reuertentibus promittũt benignam miſericordiam.Quibus peractis procedẽdum eſt ad inquiſitionem,recipiendo in vnaquaq; parochia iuramentum à rectore parochiali, & ab alijs probis & honeſtis viris.& ſi illi deponant aliquos de parochia ſore hæreticos,aut diffamatos ſiue ſuſpectos,cõſueuerunt ſecreto eos coram ſe vocare & ſecreto ad cõuerſionẽ monere,& vbi nec ſic voluerint,proceditur contra eos ſecundũ formam iuris,qui proceſſus determinatur aperte per tex.in cle.j.§.j.de hære.vbi tex.dicit ꝙ procedendũ eſt per diocœſanos epiſcopos,& per inqſitores à ſede apoſtolica deputatos ſimul conuenientes.

3 †Sũt tñ quædam q̃ poſſunt vnus ſine alio agere vtpote citare arreſtare, ſeu capere, ac carceri mancipare, etiam ponendo in compedibus vel manicis ferreis prout ſecundum deum viderit expedire.Poterit etiam inquirere quiſq; prædictorum ſine altero contra illos de quibus viderit inquirendũ,

4 †diro tamẽ carceri mancipare ſiue arcto, q magis ad pœnam q̃ ad cuſtodiam videatur, aut tormentis ſupponere eos contra quos proceditur, aut diffinitiuam ſententiam ferre contra eos non poterit epiſcopus ſine inquiſitore, aut inquiſitor ſine epiſcopo,aut eius vel capituli ſede vacante ſuper hoc delegato,quod tamen intellige dummodo ad inuicem copiam habere valeant, infra octo dierum ſpatium poſtq̃ inuicem ſe requiſiuerint. Si autem conuenire non potuerint propter præmiſſa,tunc inquiſitor ordinario,vel econtra ordinarius inquiſitori poterit ſuper præmiſſis com-

mittere vices ſuas, vel per literas ſignificare eidē ſuum conſilium, vel aſſenſum vt dicit ibi text. & vt cum maiori puritate & integritate res agatur. † Inhibitum eſt inquiſitoribus & tam ipſorum quàm epiſcoporum ac capitulorū ſede vacāte delegatis ſiue commiſſarijs, ne prætextu inquiſitionis officij quibuſuis modis illicitis ab aliquibus pecuniam extorqueant, & ſi ſecus fecerint eoipſo ſententiam excommunicationis incurrunt, à qua non poſſunt abſolui prætercꝙ̃ in mortis articulo, donec plenariam ſatiſfactionem fecerint his à quibus extorſerunt, à qua ſatiſfactione nullis pactis aut priuilegijs aut remiſſionibus poterunt liberari, & ne hoc latere poſſit, notarij & officiales dicti officij necnon fratres & ſocij inquiſitorum ipſorum & cōmiſſariorū (qui dictos inqſitores aut cōmiſſarios ſecrete prædicta nouerint cōmiſiſſe) ſi indignationē dei & ſedis apoſtolicæ offenſam voluerint euitare, grauiter ipſos arguere & corrigere ſtudeāt in ſecreto, ꝙ ſi taliter ea ſciuerint vt probare valeant, prælatis inquiſitorū & cōmiſſariorum eorundē ſtudeāt nūtiare, vt in cle. ij. eo. tit. Pondera tñ illū tex. qui nō loquit̄ de epis. vñ licet ipſi ab his debeant abſtinere, nō tñ pœna prædicta haberet locum in illis, cū nō ſit expreſſum, voluit enim dignitati eorū deferre, vt in. c. ſane. lo. ij. de offi. delega. & in. c. ij. eo. tit. lib. vj. ita tenet glo. in. d. cle. ij. quā ſequunt̄ ibi cōiter doctores. Eps tñ nō debet aliqd habere ꝓpter inqſitionē, nec partē aliquā de deputatis inquiſitionis officio, vt patet in extrauag. Boni. ex eo. §. pe. ita tenet Io. an. in. c. ſi. §. j. de hære. lib. vj. Conſidera etiā circa idem qđ
6 tex. † ille prohibet illicitas extorſiones, non tñ per hoc tollit pœnas pecuniarias applicandas officio imponi & exigi. ſecundū glo. ibi, circa quod dicit Mathe. qđ bene poſſunt inculpatis de hoc crimine imponi pœnitentiæ in pecunia pro pauperibus vel alijs pijs operibꝰ vt. c. accuſatus. §. de quæſtio-

nibus.&.§.ſi vero.de hæreti.lib.vj.Refert etiā fratrem Aluarū Hiſpanū tenuiſſe ꝙ hanc mulctam pecuniariā inqſitores imponūt quoties aliqui proferunt verba hæretica,aut ludendo,aut ex ira, aut ex fatua ſimplicitate & ignorātia,q̄ tñ excuſationem non habet.Et his caſibus & ſimilibus pñt pecuniariter puniri.Nam & eccleſia hoc facit.xxiij. diſtin.ꝗꝗ.de iudæ. ad liberandā. de rapt.in archi
7 epiſcopatu.Item † inqſitores pñt hæreticis cōuerſis pœnas cōmutare vel minorare.in.c.vt cōmiſſi. de hære.lib.vj.Nam & alias iudex ex certis cauſis minorat pœnam.ff.de pe.aut facta.§.fin.Item pro hoc facit litera.d.cle.ij. à contrario.per hoc enim quod dicit ꝙ modis illicitis nō poſſunt extorquere pecuniā,ergo licitis ſic,de præſump.nōne.xxv. diſtin.qualis.ff.de iud.cū prætor.Item quia.d.cle. ponit verbū extorqueant quod ſonat in vitiū violentiæ,vel fraudis,ergo ſecus ſi iuſte condemnent ſed caueant ſecundū eum ne imburſent quia reputaretur extorſio,ſed dent pauperibus,vel applicēt officio inquiſitionis.in cle.ſtatutū.de elec.de præſumptio.literas.de offi.ordi.dilectus.Idem per omnia ſequitur do.Cardi.in.d.cle.ij. & in cle.ad noſtrum.in ſi.eo.titu. Sed quæro iuxta prædicta,
8 † vtrum inquiſitores poſſint recipere modica exennia quæ conſiſtunt in eſculentis & poculentis mera liberalitate oblatis,quæ paucis poſſunt conſumi diebus.& veritas huius qōnis pendet ab illa An alij iudices poſſint iſta recipere.In quo fuitvarietas inter Docto.nam gloſſ.in.l.plebiſcito.ff. de offi.præſi.tenuit quod licet olim illud licitum eēt per.d.l.& per.l.ſolent.ff.de offic.proconſul.tñ hodie illud eſt immutatū per iura noua & correctū. Sed Bart.in.d.l.plebiſcito.poſt Guil.tenet opinionem contrariam.Sed in authen.vt iudi ſine quoquo ſuffra.§.ſcriptum.tenet opi.dictæ gloſſ.quod etiam tenet gloſſ.in.d.§.& dicit quod lex plebiſcito,& alia iura quæ innuunt contrarium poſſent

habere locũ in defectũ ſui ſalarij,& tunc etiã me-
diocriter,& à ſponte dantibus,vt innuit tex.i.d.§.
& gloſſ.in.d.l.plebiſcito.Prædicta dicit fore vera
9 in iudice ordinario,† ſed iudex delegatus indiſtin
cte põt ſecundũ eum accipere eſculentũ & pocu-
lentum quod paucis conſumi poſſit diebus, dum-
modo mera liberalitate ſit oblatum. vt.c.ſtatutũ.
§.inſuper.de reſcrip.lib.vj.Et iſtam opiñ.ſequitur
Bald.in.d.l.ſolent.licet non ita plene diſtinguat.
& opi.iſtorum Doctorũ ſatis eſt conformis legi-
bus ordi.Hiſpaniæ,quæ indiſtincte prohibent iu-
dicibus ne aliquid à partibus recipiant. Adiungit
tamen Bal.ibi quod pro quibuſdã minimis nõ of
fenditur lex,vt pro vno pari ſaſianorũ vel ꝓ dua-
bus fialis maluaſie.ff.de condi.& demonſt.l.q̃uis.
quia pro tam paruo iudicis animus non flectitur.
Ad quod etiam ego induco tex.c.& ſi quæſtiões.
de ſimo.vbi pro modico voluntarie oblato in col
latione rei ſpiritualis nõ cõmittitur ſimonia , licet
in ſpiritualibus omnis traditio & promiſſio ceſſa-
re debeat.Adde glo.not.xj.q.iij.non licet.Ex qui-
bus infertur ad deciſionem quæſtionis propoſitæ,
quod cũ inquiſitoribus & cõmiſſarijs ſint deputa
ti redditus officij & ſic in eis militet ea ratio quæ
in ordinario,præſertim quia cum ſint delegati ad
vniuerſitatẽ cauſſarũ.vt not.in.c.per hoc.de hær.
lib.vj.naturã ordinariã ſapiunt.ſecundum glo. de
appel.cũ cãm.Idem in eis quod in ordinarijs erit
10 dicendum. † Vlterius quæro circa præmiſſa in
quo territorio ſit hæreticus de hoc crimine conue
niendus.Ad hoc rñdetur per text.in.c.vt cõmiſſi.
§.j.de hære.lib.vj.quod in loco vbi hæreſim incur
rit etiam ſi ad aliam iuriſdictionẽ ſe conferat. Sed
an in loco illo ad quẽ ſe tranſtulit poterit cõueni-
ri.Dic quod ſic,vt dicit ibi gloſſ.cũ etiam ibidem
cenſeatur delinquere hæreſim illam retinẽdo.facit
in ſimili quod not.Bar.in.l.ſi dominiũ.ff.de fur.&
l.ſi abducta,C.eo,&,l,ſed nec legatarius,ff.de cõ-

dictio.furti.vbi tenet quod ſi aliquis fecit furtum Florentiæ & reperitur Peruſij cũ re ſubtracta, po terit ibi coueniri ſcilicet Peruſij. Nam ſicut muta tione dominij naſcitur noua actio furti ad pœnã applicandã parti,ſic mutatione territorij & iuriſ dictionis noua naſcitur actio ſiue accuſatio furti ad vindictam publicã per.d.l.ſi dominium.

¶Summarium.

1 Hæreſis crimen aduerſus quos intẽtari poſſit.
2 Vſuram exercere nõ eſſe peccatum contendentes hæretici cenſendi ſunt.
Contumax in hæreſis cã ſi anno in excõicatione perſiſtat,vtpote hæreticus cõdemnandus eſt.
3 Sortilegij & diuinationis crimen nõ eſt corã inqui ſitore pertractandum.latiſſime nu.6.
4 Profeſſo religionẽ deſerẽte & ad nuptias cõuolãte an huius criminis cognitio inqſitori cõceſſa ſit.
5 Nuptias binas ſi qs cõtraxerit an huius rei cogni tionem habeat inquiſitor.
6 Diuinationes & ſortilegia qñ dicantur ſapere hæ reſim manifeſtã,& qñ non.& nu.10.
7 Prenoſcẽr et pnũtiar̃ de futuris qñ liceat,et qñ nõ
8 Dæmonũ diuinationes & reſpõſa euitanda ſunt etiam ſi vera prædicent.
9 Deus qñq; q̃ à dæmonib' p̃dicunt̃ euenire ſinit,vt hominũ religionẽ erga illũ tentet ac experiatur.
11 Inquiſitoribus an liceat contra iudæos procede re qui chriſtianos in eorum ritus inducunt.

QVAESTIO IX.

1 NOnoq̃ro cõtra quos poſſit pcedi obtẽtu hui' criminis.Dicẽdũ eſt q̃ cõtra hr̃ticos, credẽtes,fautores,& receptatores eorũ vt i.c.vt officiũ.i pri.&.c.vt iqſitiõis.i pri. de hær.li. vj.Qui aũt dicant̃ hæretici, determinat text. in.c. ad abolendã.in prin.eo.tit.i volumine.De quo tñ
2 vide q̃ late ſcripſi.s.in primo mẽbro.Inter cæte ros aũt ille q diceret ptinaciter q̃ exercere vſuras nõ eſt peccatũ hr̃ticus iudicaret̃,i cle, vnica.§.pe.

de vſur. Itē q ꝓpter cōtumaciam in cauſſa hære‑ſis excōicat ſi per annū in excōicatione perſiſtat: eſt velut hæreticus cōdēnandus. in. c. cū cōtuma‑cia. de hære. lib. vj. Et nedū cōtra hæreticos proce di pōt, verūetiam cōtra ſuſpectos & infamatos de hæreſi, vt in. d. c. vt officium. in prin. & de huiuſ‑modi ſuſpitiōe eſt exēplum in caſu. c. fi. de pœnis cōtra illum qui diu in excōmunicatione etiam ꝓ qualicunque cauſſa inflicta perſeuerauit, & ſimi‑

3 libus. † De ſortilegijs vero & diuinationibus non ſe poterūt inquiſitores intromittere: niſi hæreſim ſapiant manifeſte, vt. c. accuſatus. §. ſane. de hære. lib. vj. Ex his infertur ad quæſtionem. Quidā fra‑

4 ter † profeſſus exiuit ordinem & accepit vxorem, an inquiſitor hæreticæ prauitatis poſſit de hoc co gnoſcere. Butri. in. l. iij. C. de ſumma tri. diſtingue bat, quia aut accepit eam clam & præſumit dolo ſe hoc feciſſe & non per errorem, & ſic contra eū non poterit procedere. Aut accepit palam, & eo caſu non præſumitur in dolo ſed erroneè hoc fe‑ciſſe, putans ſibi licere, & quod erret in fide; & ſic cognitio pertinebit ad inquiſitorem. Idem ſequi‑tur Panormi. in. c. cum quidam. de iureiurando. & in ſuo conſilio. lxviij. Infertur etiam ad aliā qō

5 nem An † inquiſitor hæreticæ prauitatis poſſit ꝓ cedere contra illum qui binas nuptias contraxit, itaque viuente prima vxore duxit ſecundam, & Lapus abbas in dicto. §. ſane. dicit quod fuit con ſultum quod ſic, quia videtur committere contra vnum de ſacramentis eccleſiæ, & per conſequēs hæreticus eſt habendus. de hæreti. ad abolendā. in princip. Idem ſequitur ibi Dominicus. Sed ego diſtinguerem vt ſupra proxima quæſtione, an ſci licet clam vel palam illud fecerit, & per hoc po‑teris ad multa ſimilia reſpondere.

6 Vlterius quæro circa præmiſſa an † inquiſitores præfati procedere poſſint contra diuinatores & ſortilegos. Ad hoc dicendum eſt quod nō, niſi hæ

reſim ſapiant manifeſtam,vt prædiximus,quan-
do autem dicãtur ſapere hæreſim,eſt ſatis diffici-
le diffinire.Sed Oldradus conſilio.ccx. volẽs hoc
determinare dicit,quod ſi quis per inuocationem
dæmonis vult aliquod futurũ ſcire:hoc hæreſim
ſapit manifeſte,quia vult dæmoni attribuere qđ
ſoli deo eſt reſeruatũ,iuxta illud Iſaiæ.xlj. Annũ
tiate nobis q̃ futura ſunt,& dicem⁹ quia dĳ eſtis
vos.Idem tenet Ioan. andr.in additione ad Spec.
titulo de ſortileg.& hoc caſu poteſt intelligi tex.
xxvj.quæſtione.v.epiſcopi.in princip. vbi præ-
dictos appellat hæreticos.Non tamen ego crede-
rem hoc eſſe verum ſic ſimpliciter loquendo. Sed
pro veritate huius conſyderandum eſt,quia futu
ra dupliciter cognoſci poſſunt.Vno quidem mo-
do in ſuis cauſſis:alio modo in ſeipſis.Cauſſæ au-
7 tem futurorũ tripliciter ſe habent. Quædã enim
producunt ex neceſſitate,& ſemper ſuos effectus
& huiuſmodi effectus futuri per certitudinẽ præ-
noſci & prænuntiari poſſunt ex conſyderatione
ſuarum cauſſarum , ſicut Aſtrologi prænuntiant
eclipſes futuras.Quædam vero cauſſæ producũt
ſuos effectus non ex neceſſitate,& ſemper,ſed vt
in pluribus,raro tamen deficiunt:& per huiuſmo
di cauſſas poſſunt præcognoſci effectus futuri,nõ
quidem per certitudinem,ſed per quandam conie
cturam.Sicut aſtrologi per conſyderationem ſtel
larum quædam prænoſcere & prænuntiare poſ-
ſunt de pluuĳs & ſiccitatibus,& medici de ſanita
te vel morte.Quædam vero cauſſæ ſunt quæ ſi ſe
cundum ſe conſiderentur habent ſe ad vtrũlibet.
quod præcipue videtur de potentĳs rationabili-
bus quæ ſe habent ad oppoſita ſecundum philo-
ſophum,& tales effectus vel etiam ſi qui effect⁹
vt in paucioribus caſu accidunt ex naturalibus
cauſſis per conſiderationem cauſſarum prænoſci
non poſſunt:niſi in ſeipſis conſyderentur. homĩes
autem huiuſmodi effectus in ſeipſos ſolum conſy

derare poſſunt dum ſunt præſentes:,ſicut quum homo videt ſortem currere vel ambulare. Sed cõſyderare huiuſmodi antequam fiant eſt propriũ dei: qui ſolus in ſua æternitate videt ea quæ futura ſunt tanquam p̄ſentia: & de hoc intelligit̃ præinducta authoritas Iſaiæ. Annuntiate nobis &c. Si quis vero huiuſmodi futura prænoſcere aut p̄nuntiare quoquo modo præſumpſerit: niſi Deo reuelante, manifeſte vſurpat ſibi qđ dei eſt. Hæc ponit. S. Tho. ij. ij. q. xcv. arti. j. de quo etiam vide eundẽ ſecũda. ij. qõ. clxxij. arti. j. cũ agit de ꝓphetia. & in ſumma cõtra gẽtiles li. iij. c. cliiij. vbi ſubiungit ꝙ maligni ſpũs veritatem fidei corrũpere moliẽtes ſicut abutunt̃ opatione miraculorum vt errorẽ inducãt hoĩbus, & argumẽtũ vere fidei debilitẽt, non tamen vere miracula faciendo, ſed ea quæ hominibus miraculoſa apparent, ita etiam abutuntur prophetica prænuntiatione, non quidem vere prophetando, ſed prænuntiando aliqua ſecundum ordinem cauſarum huiuſmodi occultarũ: vt videantur futura prænoſcere in ſeipſis quod hominibus perſuadent qui occultas rerum cauſſas non cognoſcunt. Prædicti ſiquidem ſpũs ſubtilitate intellectus ſui magis poſſunt cognoſcere ꝙ̃ homines quomodo & qualiter effectus naturalium cauſſarum impediri poteſt: & cauſſas effectus aliquos occulte producẽtes, & ideo in prænũtiando futura mirabiliores & verariores apparẽt ꝙ̃ homines quantumcunq; ſcientes: hæc ille, pro quibus allego bonum text. xxvj. q. v. ſciẽdũ. vnde quidam aſtrologi qui homines diuinos ſe gẽtibꝰ oſtentare volunt: cum videant quod per principia illius ſcientiæ de futuris actibus hominum q ex arbitrij libertate procedunt aliquod certum ſeu firmum determinare non valent. cum enim intellectus aut ratio non eſt corpus nec actus organi corporei, & per conſequens nec voluntas quæ

eſt in ratione vt patet per Philoſophum tertio de anima. Nullum autem corpus poteſt imprimere in rem incorpoream, ex quo ſequitur quod impoſſibile eſt corpora cœleſtia directe imprimere in intellectum & voluntatem, ſed tantum indirecte in quibuſdam beſtialibus hominibus qui rationem & intellectum ſubijciunt appetitui ſenſitiuo, huiuſmodi vani homines & inſani recurrunt ad dæmones: à quibus per quædam occulta pacta multa de futuris intelligunt. Vnde Auguſtinus ſecundo ſuper Gene. ad literam dicit fatendum eſt quo modo à Mathematicis vera dicunt inſtinctu quodam occultiſſimo dici quod neſcientes humanæ mentes patiuntur. quod tamen ad decipiendos homines fit ſpirituum immundorum, & ſeductorũ operatione, qui quædam vera de temporalibus rebus noſſe permittuntur. Vnde concludit. Quapropter bono Chriſtiano ſiue Mathematici ſiue quilibet impie diuinantes (& maxime dicentes vera) cauendi ſunt ne conſortio dæmoniorum animam deceptam pacto quodam ſocietatis irretiant, &
8 pondera illud quod Auguſtinus dicit † illos diuinantes qui vera dicunt, maxime fore vitandos. Dæmon enim qui intendit perditionem hominũ: & iuxta apoſtoli Petri vocem, Tanquam Leo rugiens circuit quærens quem deuoret, Sæpiſſime in ſuis reſponſis vera dicit, vt homines aſſuefaciat ad hoc vt ei credatur. Vnde Athanaſius exponens illud quod habetur Lucæ quarto, Increpauit illum dicens, Obmuteſce dicit quamuis vera fateretur dæmon. compeſcebat tamen Chriſtus eius ſermonem, ne ſimul cum veritate etiam ſuam iniquitatem promulget, vt nos etiam aſſuefaciat ne curemus de talibus, etiam ſi vera loqui videantur. Nephas enim eſt vt quum aſſit nobis ſcriptura diuina à diabolo inſtruamur.
9 Interdum † etiam deus permittit ea q̃ à dæmoni-

bus prædicuntur euenire,vt ipſi qui hoc audiunt
& vident probentur,& appareat quali fide ſunt
vel deuotione erga deum, ſicut in Deutero. legi-
tur.Moyſes,ex præcepto domini populo præce-
piſſe dicens,Si ſurrexerit in medio tui Propheta,
aut qui dicat ſomnium ſe vidiſſe & prædixerit ſi-
gnum atque portentum,& venerit quod locutus
eſt,non audies verba Prophetæ aut ſomniatoris,
quia tentat vos dominus deus veſter,vt palã fiat
vtrum diligatis eum an non.in capit.nec mirum.
xxvj.quæſtio.v. qui eſt text.Auguſtini. Similiter
quoque dæmones ſe habent in operationibus.
Operantur enim quædam ſecundum ordinem na
turalem,cum propter ſubtilitatem ingenij ſui,na-
turas rerum occultas ſciant quæ hominibus pro-
pter groſſitiem ingenij miraculoſa videntur, eo
quod illorum cauſſas non attingunt. non tamen
dæmones præter naturæ ordinem quicquam effi-
cere poſſunt,de quo optimus textus Auguſtini in
10 dicto capitu.nec mirum. † Quibus præmiſſis quo
ad quæſtionem propoſitam videtur dicendum,ꝙ
ſi qs inuocans dæmones vel ſortilegia aut diuina
tiones exercens,credit dæmones aliqua de futuris
ſcire,ad quorum cognitionem non pertingũt, aut
in operabilibus credit eorum virtutem ad aliqua
ſe extendere,ad quæ ſecũdum rei veritatem ſe nõ
extendit, huiuſmodi error cum pertinacia hære-
ſim induceret.Et ſic intelligo tex.in dicto capitu.
epiſcopi.ad quod etiam bonus tex.ea.cauſa.quæ-
ſtio.vij.nõ obſeruetis.quod ſatis aperte dominus
inſinuare voluit Deutero.xviij.vbi inter abomi-
nationes gentilium prædicta maleficia & ſortile-
gia connumerauit. Si vero iſta credulitas falſa ceſ
ſaret,licet res ſit valde illicita,non tamen hæreſim
ſaperet,cum diſceſſum à fide non haberet, in quo
ratio hæreſis conſiſtit, vt ex ſuperioribus patet.
Ex quibus manifeſte deprahenditur quàm ma-
gnum inſtet periculum his qui ad has vanitates

& inſanias falſas ſe cõuertunt. Ex huiuſmodi etiã damnanda cum dæmonibus ſocietate deteſtabile idolatriæ ſcelus ſepiſſime ĩcurritur. Dæmõ enim ſuperbiæ caput, ſummopere ab hominibus adorari deſiderat, vt patet Matthæi quarto. Vnde quibuſdam auidiſſime his vanitatibus deditis taliter perſuadet, & talibus modis eos allicit, vt ſacrificiũ vel reuerentiam ei exhibeant. Cõtra quos dicitur Eſaiæ viceſimooctauo. Dixiſtis percuſſimus fœdus cum morte & cum inferno fecimus pactum, & in ſumma qui talibus ſocijs ſe immiſcet nõ va
11 let illæſus euadere. Vlterius quæro, † an inquiſitores præfati poſſint procedere cõtra Iudæos, qui inducũt Chriſtianos ad eorum ritum, aut eos deſendunt, occultant, & fouent in dictis erroribus. & dicendum eſt quod ſic. ſecundum Oldradum conſilio. xxxvj. Idem tenet Ioannes and. in. c. contra Chriſtianos. de hære. libro. vj. in nouel. quod dicit ex extrauagan. Grego. & Clemen. clare patere, quæ quidem extrauagan. reſeruatæ ſunt in ſuo vigore per. c. fi. in prin. eo. ti. & li.

¶Summarium.

1 ☞ Quibus vijs & modis ad hæreticorum punitionem procedatur.
2 Accuſatio inſtituenda eſt ex iuſtitiæ & charitatis zelo non etiam vindictæ.
3 Laicus clericum regulariter accuſare non poteſt, fallit in crimine hæreſis.
4 Accuſatorem quis in publicum prodire & accuſationi inſcribere deceat, in crimine tamen hæreſis ſi ob accuſati potentiam periculum immineat epiſcopi eſt prouidere ne accuſantis nomen publicetur.
5 Inquiſitionis aduerſus hæreticum quæ forma ſit.
6 Denũtiatiõis aduerſum hæreticos quæ forma ſit.
7 Denuntiatio nequaquam fieri debet ſi crimen ita oc-

cultum ſit vt probari nequeat,& epiſcopo cōtra= rium mandanti minime obediendum eſt.& nu= mero.8.

9 Monitiones generales in eccleſijs fieri ſolitæ, vt ſub excōicationis pœna ſcientes aliqua delicta ea propalare habeant an & quatenus ſtringant.

QVAESTIO X.

1 Decimo quæro,† quibus modis procedi poſ ſit contra hæreticos ad puniendum eos de hæreſi, Ad quod dicendū quod tribus mo= dis,ſcilicet accuſando,inquirēdo,& denun tiando.adde & quartū ſcilicet per viam notorij. De primis tribus eſt textus de accuſa. ſuper his.in princip.&.c.licet heli.de ſimo. De vltimo eſt te= xtus in dicto.c.licet heli.Pro euidētia primi aduer te;quod & ſi accuſationis genus illaudabilis intē= tionis eſſe dicatur.vt.c.ſi quis epiſcopus.ij.qō.vij. de quo per gloſſ.ij.q.vj.c.decreto.Illud tamen de= bet intelligi quo ad vulgi opinionem, alias enim præſumitur quis bono zelo accuſare. de dolo &
2 contu.veritatis.† Ex charitate enim debet accu= ſatio prouenire.de accuſa.ſi quis epiſcopus.& nō zelo vindictæ priuatæ aut odij perſonalis. eodem tit.accuſaſti.& qui accuſat, publicæ ſalutis cuſto diam gerit.C.de famo.libel.l.vna. Pro quo vide bonam glo.in dicto.c.ſi quis epiſcopus.ij.q.vij.& ſi in omni crimine hoc procedat,à fortiori in hu= iuſmodi crimine hæreſis, quod grauiſſimum eſt, vt ex ſuperioribus patet.cum etiam in opprobriū dei cedat,cuius opprobria diſſimulare non debe= mus,quia ipſe noſtra deleuit.vt in . c.in nonnullis.
3 de iudæ.† Et licet regulariter laicus clericū accu= ſare non poſſit.vt in.c.j.&.ij.& quaſi per totum. ij.q.vij.& de accuſa.c.cum.p.Tamen fallit hoc in crimine hæreſis vt voluit glo.ij.q.vij.in ſum. Eſt & aliud ſpeciale in hoc quod regulariter non po=

teſt recedi ab obedientia prælati inſtituta accuſatione aut iudicio contra illum.viij.qō.iiij. nonne. Fallit tamen in hoc crimine,nam etiam ante inſtitutam accuſationē recedi pōt à prælato hæretico, iuxta glo.c.ſacerdotes.ij.q.vij.&.c.cū non liceat.
4 de præſcrip.† Eſt etiā & aliud,quod q̄ꝙ in alijs criminibus accuſator in publicū prodire debeat. iij.q.ix.c.non oportet.&.c.habetur.& inſcriptionem facere.vt.l.libellorum.ff.de accuſa.&.l.q crimen.C.qui accu.nō poſ.&.l.pe.C.de accu.&.c.ſuper his.eo.tit.&.c.licet heli.de ſimo.& ſimilē carceris cuſtodiam ſubire.C.eo.l.fina.'Speciale tamē eſt in hoc crimine quodvbi propter potentiā perſonarum contra quas proceditur,videant epiſcopus,vel inquiſitores graue periculum imminere,ſi contingat fieri publicationē nominum eorum qui accuſant,procedi poterit eorū nominibus ſub ſecreto ſeruatis,vt in.c.ſi.§.iubemus.de hære.lib.vj. ſeruata forma illius.c. Adde etiā quod hæreticus hæreticum accuſare pōt.ij.quæſt.vij.ſi hæreticus. & per glo.xxiij.q.iij.ipſa pietas.quod in hoc crimine ſpeciale eſt,cum alias regulariter criminoſus criminoſum accuſare non poſſit.iij.quæſtio.vij.c. qui ſiue.&.c.paſtoralis.& de accuſa.c.j.Quo au-
5 tem ad † inquiſitionis ordinem ſi ſpecialiter contra aliquem infamatum de hoc crimine procedat, procedendum eſt iuxta formam ca.qualiter.lo.ij. §.debet.de accuſa.Si autem generalis inquiſitio fiat in ciuitate,vel dioceſi,tunc ex teſtibus in illa generali inquiſitione examinatis etiam ſi ſufficienter contra aliquem deponant,non poterit ille condemnari,ſed oportet quod eo nominatim vocato & data ſibi copia defenſionis contra eum procedatur,& iterum probationes ſufficientes fiant vt voluit Inno.de electio.bone.lo.j.& Specu.titu.de no.cri.in princip.immo ex talibus probationibus in generali inquiſitione habitis, adhuc ad torturā non poſſet procedi,iuxta doctrinam Bart.in lege

6 ſi.ff.de quæſtio.†Quantum autem ad denuntia=
tionem dicendum eſt quod præcedere debet euā
gelica monitio:iuxta illud euangelij.Si peccauerit
in te frater tuus &c.ij.q.j.ſi peccauerit.de iudi.no
uit.& qui hanc monitionem non præmitteret, à
denuntiatione repelleretur.de accu.c.ij.&.c.qua=
liter.lo.ij.&.c.ſuper his.hoc tamen limita verum
cum peccatum eſſet occultum,ſecus aūt ſi publi=
cū.Nā eo caſu præmonitio nō requiritur,ſecūdū
illud Apoſtoli.j.Timo.v.Peccantem coram oīb'
argue,vt cæteri timorem habeant.quod intelligi
tur de peccatis publicis,vt dicit Auguſtin.in lib.
de verbis domini.Item in hæreſi occulta vbi poſ
ſet imminere periculum in dilatione. vt quia eſt
aliquis hæreticus occultus,qui priuatim homines
à fide auertit.Aut ſit tractatus occultus quomo=
do ciuitas tradatur hoſtibus,quod etiam celerri=
mum exoptat remedium.His caſibus alio etiam
non expectato ſtatim procedendum eſt ad denū=
tiationem,niſi forte aliquis firmiter æſtimaret ꝙ
ſtatim per ſecretam admonitionem huiuſmodi
mala poſſet impedire vt dicit ſanctus Thomas ſe
cunda ſecundæ.q.xxxiij.articu.vij.&.iiij. ſenten.
7 diſt.xix.†Generale tamen eſt in omnibus denun
tiationibus,quod ſi crimen eſt adeo occultiſſimū
ꝙ nequeat probari,non habet locum huius denū
tiatio,intantū ꝙ etiam ſi prælatus contrariū man
daret non eſſet ſibi in hoc obediēdum,cum ſit cō
tra præceptum domini:qui delicta fratrum occul
ta noluit reuelari,imo eo caſu peccaret præcipiēs
& obediens.Obedire enim oportet deo magis ꝙ̃
hominibus,iuxta illud Actuum quinto.& ſi ge=
neraliter prælat' præciperet vt ſibi dicatur quod
quis ſciuerit corrigendum.Intelligendum eſt ſane
illud præceptum, ſcilicet ſaluo ordine iuris, &
fraternæ correctionis,quia tamen medicus corpo
ralis ſanitatem ægroto confert ſi poteſt ſine alicu
ius membri abſciſione,Si autem non poteſt, ab=
ſcindit

ſcindit membrum minus neceſſarium, vt vita totius conſeruetur. Sic & medicus ſpiritualis agere debet: ſi enim poteſt emendare fratrem quantum ad conſcientiam ſalua fama & illæſa: illud faciat vt prædictum eſt. ſi tamen hoc non poteſt: tūc qa conſcientia præferenda eſt famæ, voluit dominus vt etiam cum diſpendio famæ conſcientia fratris per publicam denuntiationē à peccato liberetur, vbi tamen de occultis aliqua indicia apparerent, puta per infamiam vel per alias ſuſpitiones, poſſet prælatus præcipere iſta ſibi reuelari eo modo ſicut & iudex inquirit contra infamatum: qa iam illud non eſt omnino occultum, nec ab hoc deuiat id quod in capitulis religioſorum fit: vbi etiam ſine aliqua præambula monitione denūtiantur ſecreta proximi delicta. Nam illa ſunt de aliquibus leuibus, quæ famæ non derogant, & ſi eſſent talia de quibus frater infamaretur contra præceptum domini faceret, qui per hunc modum peccatū fratris publicaret. quod eſt intelligendum modo prædicto. Iſta ſunt de mente ſancti Thomæ ſecunda ſecundæ qō. xxxiij. articu. vij. & iiij. ſententia. diſtinct. xix. tenet idem dicens etiam in peccato omnino occulto regulam euangelij locū habere, & inducit quod Auguſtinus in regula dicit. Innocētes non eſtis ſi fratres veſtros quos iudicando corrigere poteſtis tacendo perire permittatis. nec ex hoc aliquis efficit proditor criminis, quia non manifeſtat crimen ad infamandum ſed ad corrigendum. Sed Ioan. an. in. c. nouit. de iudic. tenet quod
8 in† peccato omnino occulto taliter quod probari non poteſt, non habeat locum hæc denūtiatio. talia enim omnino occulta diuino iudicio ſunt relinquenda. vj. q. j. ſi omnia. & hoc videtur voluiſſe glo. in dicto. c. ſi peccauerit. Sed Panor. ibi dicit quod ſtante hoc ſecreto, licet in publicum non debeat res produci, pro quo videtur mihi bonus textus in dicto cap. ſi peccauerit. & ibi gloſſa. debet

tamen fieri diligens exhortatio & fraterna admonitio erga ipſum in ſecreto vt ſe emendet, vt dicit ibi text. & adhuc ſi oportuerit poterit hoc ſignificare preſbytero ſuo aut prælato in ſecreto, qui monendo & orando poterit prodeſſe & non obeſſe. Pro quo bonus tex. xxij. q. quinta. hoc videtur. Et quia ſanctus Thomas tenuit contrarium vbi ſupra. Ad motiua ſua ſtat reſponſio quod debent intelligi modo prædicto. & ad prædicta multum facit tex. in clemen. ſecunda de hære. vbi probatur quod delictum quod probari nõ poteſt nõ debet iudici denuntiari. Ad idem induco etiam textum in. c. qualiter. lo primo. de accuſa. in fin. vbi iudex qui generaliter inquirit ſuper ſtatu eccleſiæ non debet ad occulta reuelanda aſtringere teſtes in inquiſitione deponentes. Pertinet enim ad debitum charitatis crimen fratris celare. de offic. ordina. ſi ſacerdos. j. quæſtiõe prima. Chriſtus quid fecit. eo præcipue, quia cum res eo modo eſt occultiſſima, iudicialis authoritas nil ꝓdeſſe poteſt, cum nec probationibus iſte conuinci queat, nec ſubijci torturæ, vt inuitus confiteatur. Ex quo indicia non præcedunt.
9 †Et ex his infertur ad iſtas generales monitiones quæ fiunt in eccleſijs à Iudicibus ſub pœna excommunicationis: vt ſcientes furta vel alia delicta huiuſmodi debeant reuelare. Per prædicta enim colligere poteris qualiter illæ ſint intelligendæ; & quomodo, & ad qđ aſtringant.

¶Summarium.

1 ☞Citatio hæreticorum qualiter, quando, quæ, & à quibus fiat.

2 Relapſus ſeculari iudici protinus nulla audientia ei præſtita tradendus eſt.
Relapſus quis dicatur.

3 Diſpoſitio exceptionũ excluſiua ſuper certa qua-

litate fundata, exceptiones illi qualitati detrahentes nequaquam excludere videtur.

4 Capitali crimine impetitus regulariter ad corpus capi & carceri mancipari poteſt, & qua forma ad capturam procedatur.

5 Mulieres cum maſculis in eodem carcere tradi minime debent, ſed ſeparatim incarcerandi ſunt.

6 Dominus caſtri à præfectis inquiſitioni requiſit⁹, an cogatur hæreticum in ſuo territorio manentē verbaliter citatum, illis tradere.
Quid in alijs criminibus.

7 Hæreticus cuius expenſis ad inquiſitores remittēdus ſit.

9 Delegatus ab epiſcopo vel capitulo vacante ſede aut etiam ab inquiſitore an poſſit hæreticum perſonaliter capere. latiſ.

10 Carcerum quatuor ſpecies hic recitantur.

11 Cuſtodibus carcerum hæreticorum quis impenſas ſubminiſtret.

12 Iudex in carceribus quempiam iniuſte detinēs, in id quod carcerati intereſt obnoxius ſit.

13 Carceratis ob hæreſim quis alimenta ſuppeditare debeat.

14 Hæreticus reſiſtens miniſtro eum Iudicis iuſſu incarcerare volēti impune occidi poteſt in tali cōflictu reſiſtentiæ.

15 Hæreticus ad eccleſiam confugiens an gaudeat immunitate.

16 Epiſcopo an liceat armatos miniſtros habere pro ſuæ iuriſdictionis executione.

17 Brachij ſecularis auxilium ab epiſcopo pro iuſtitiæ executione implorari poteſt.

18 Gladij temporalis exercitium eccleſiæ denegatū eſſe quomodo intelligatur.

QVAESTIO VNDECIMA.

QVAESTIO XI.

1 VNdecimo quæro † de citatione hæreticorum. Et pro huius euidentia eſt diſtinguendum: quia aut quærimus de citatione verbali. Aut de citatione reali. Primo caſu citãdus eſt qui de hoc crimine impetitur quacunq; via procedatur contra eum, vt habeat copiam ſe defendendi, cum enim defenſio ſit de iure naturali, vt in cle. paſtoralis. §. cæterum. de re iudica. nemini deneganda eſt q̃tumcunq; excommunicato
2 & criminoſo. de excep. cum inter. &. c. fi. † Si tamẽ eſſet hæreticus relapſus, ſine aliqua audientia eſſet iudicio ſeculari relinquendus. de hære. ad abolendam. §. illos. &. c. ſuper eo. eodem titu. libro ſexto. Quis autem dicatur relapſus. vide pulchrum tex. c. accuſatus. eo. tit. & li. Ego tamen putarem ꝙ licet relapſus nõ debeat audiri ſuper crimine, vt in dictis iuribus ſi tamen vult excuſare ſe relapſum
3 fore bene eſſet audiendus. Nam † cum diſpoſitio excludens exceptiones fundatur ſuper certa qualitate, non videtur excludere exceptiones detrahẽtes illi qualitati. vt voluit gl. c. cupientes. §. quod ſi per. xx. de electio. libro. vj. & clemen. vnica. de ſequeſtra. po. & fruc. & Barto. in. l. prima. §. parui refert. quod vi aut clam. Sic in propoſito eſt dicendum vt cum illa iura ſe fundent ſuper relapſu, nõ videantur tollere defenſionem, quo ad hoc quod iſte poſſet dicere ſe non relapſum, & hãc citationẽ poterunt Epiſcopi & inquiſitores nedum per ſe ſed per alios facere vt in capitulo, vt commiſſi. in princi. de hære. libro. vj. Aut quærimus de citatione reali hoc eſt per capturam perſone, & ſimiliter illam facere poſſunt, & tam verbalem quàm hanc realem citationes epiſcopus ſine inquiſitore & inquiſitor ſine epiſcopo facere poterit de hære. cle. j.
4 §. primo. † Regulare enim eſt quod conuentus ſuper crimine capi poteſt perſonaliter & incarcerari & præſertim quando delictum eſt maximum, ſicut hæreſis, de qua materia vide late per Barto, in

l.fina.ff.ad legem iuliam pecu.& in.l.j.ff.de cuſto. reorum.& in hac captura ſeruatur de more iſta practica,quod informatione præhabita per iudicē de maleficio & malefactore,ſine alia citatione verbali præcedente,mittunt ad capiendum reum ſi crimen ſit enorme cuiuſmodi eſt iſtud. & hoc ne fugam arripiat conſcius de crimine,ita dicit Salicetus in.l.ij.C.de exhi.& intro.re.quod dicit probari per illum textum præſertim iuncta glo.& licet iſta modeſtia incarcerando ſit ſeruanda vt nemo ſit de domo ſua trahendus ad carcerem. vt.l. nemo de domo.ff.de regulis iuris.&.l.plerique.ff. de in ius vocan.Hoc tamen procedit in ciuili non tamen in criminali,inxta gloſſ.in dicta.l.nemo.

5 † Seruandum tamen eſt,quod mulieres non ponātur in eodem carcere cum maſculis,ſed ad partem in alio carcere:quia periculoſa eſt ſexuum commixtio.vt in.l.quoniam.& authen. nouo iure.C. de cuſto.reo.& in authen.vt nulli iudic.§.ſi vero. col.ix.quod procedit nedum in carcere deputato ad cuſtodiam,ſed etiam deputato ad pœnam. iuxta formam capitu. penultimi. de hære.& capitu. quamuis.de penis.libro.vj. ita tenet gloſſ.in dicto

6 capitu.quamuis. † Et de forma quæ debet teneri in huiuſmodi carceribus hæreticalibus, & de cuſtodibus adhibendis,& ſubſtitutis ab eis, & de iuramento quod per eos præſtandum eſt, & qualiter diuerſas claues debeant carceri adhibere, & modo miniſtrandi neceſſaria carceratis,vide tex. nota.in dicta clemen.prima.§.primo.de hæreti.

7 Sed pone quod † in caſtro ſiue territorio alicuius domini temporalis hæreticus manet, & citatus verbaliter per inquiſitores non vult coram eis cōparere, an dominus Caſtri teneatur eum in manibus inquiſitorum ponere ſi ſit ab eis requiſitus. Ad hoc dicas quod ſic,pro quo eſt text.apertus.c. vt inquiſitionis.in principio.de hære. libro ſexto. Quid autem ſit in alijs criminibus, vide Bald.in

vſi.feu.titu.de pace te.§.ſi iudex.vbi dicit quod ſi eſt ſuus ſubditus non tenetur eum tradere, ſecus autem ſi alienus eſt ſubditus, in quo tamen examinando non inſiſto quia non eſt præſentis ſpeculationis.

8 † Sed cuius expen.erit remittēdus. Bal.vbi ſupra tenet q̄d ſi aliquis priuatus ꝓ ſuo intereſſe hoc petit, fiet expenſis petentis.vt.l.cum ſepe.C. de ero.mili.anno.libro.x.Si autem iudex ex officio hoc petat, tunc expen.publicis illius terræ ad quam fit remiſſio.argu.l.mulier in opus.ff.de cap. & poſtlimi. reuer. Ego tamen putarem quod in crimine hæreſis ſi officium ſufficeret ex redditibus illius eſſent fiendæ. Sed iuxta prædicta quæro,

9 † an delegatus ab epiſcopo, vel capitulo ſede vacante aut ab inquiſitore poſſit hanc perſonalem capturam facere, & videretur quod non: quia delegatus non poteſt citare perſonaliter vt voluit gloſſ.in.l.conſentaneum.C.quomodo & quando iudex.Sed glo.in.l.ij.ff.de iuriſdi.om.iudi. dicebat quod delegatus principis hoc poteſt, ſecus autem in delegato inferioris à principe qui hoc non pōt ante lit.conteſta.ſed bene carcerare poteſt poſt li. conteſta.Sed Barto.ibi & in dicta.l. plerique. tenet delegatum inferioris à principe nequaquam hoc facere poſſe, per text.in authen.de teſti.§.ſi vero ignoti.vbi delegatus non poteſt cohercere teſtes & eos torquere. Non obſtat ſecundum eum tex.in authen.de exhiben.rei.§.ſi vero etiam . vbi dicitur quod delegatus non poteſt aliquid facere, quia lis non eſt conteſta.quaſi innuat quod poſt litem conteſtatam poſſet.quia non vult hoc dicere, ſed debet intelligi quod ſi lis eſſet conteſta.poſſet deueniri ad ſententiā etiam abſente reo. & ſic poſſet aliquid facere.per quæ videretur quod cum delegati prædicti de quibus in quæſtione propoſita ſint inferioris à principe, non poſſent huiuſmodi capturam perſonalem facere. contrarium tamē ego teneo, pro quo induco tex, expreſſum in dicta

cle.j.§.j.de hære.vbi aperte hoc probatur,hoc etiã probari poteſt quia ea ratione qua iſtud venit in generali delegatione facta per principem , vt patet in præcedentibus,ſcilicet quia princeps poteſt iſta committere quæ ſunt meri imperij,& videtur commiſiſſe tanquam ſine quibus illuſoria videretur iuriſd.delegati,videtur idem dicendum in prædictis inferioribus de iure canonico. ſecũdum qđ ea quæ ſunt meri imperij ſunt delegabilia. de offi. ordi.quod ſedem.& de rapto.in archiepiſcopatu. cum ſimi.Et ex dicta cle.probaẽ quod ille qui habet iuriſdictionẽ in crimine,põt carcerem creare pro cuſtodiendo criminoſos.Sed pro veritate hu-
10 ius eſt aduertendum quod † quadruplex eſt carcer.Primus eſt perpetuæ pœnæ & huiuſmodi carceratio eſt meri imperij,quia illa pœna æquiparaẽ morti.vt not.Inno.de accuſa.c.qualiter.ij. Secundus carcer eſt modice cohertionis, vt cum iudex facit poni nuncios in cippis,& iſte carcer eſt meri imperij,ſed minimi.de quo poteſt intelligi.l.ij. C.de ſport. quia iſte carcer adhibetur quia forte nuntius contempſit iuriſdictionem iudicis. Tertius eſt carcer cuſtodiæ,& eſt eiuſdem ſpeciei cuius eſt cauſſa principalis.ſecundum Guil. & Bal. in.l.imperium.ff.de iuriſdi.omnium iudic.vnde ſi cauſſa eſt pecuniaria,eſt iuriſdictionis.ſi ſit criminalis,eſt meri imperij.Quartus eſt carcer domeſticus qui non eſt licitus niſi in caſibus expreſſis in iure.ff.de offic.præſi.l.diuus.& iſte carcer non eſt ſub aliqua ſpecie iuriſdictionis quia competit priuato,vt voluit Bald.in dicta.l.imperium. ex quibus concludere poteſt quod ille qui licite poteſt carcerare (quod quomodo ſit ex prædictis colligitur) poterit carcerem conſtituere, & per contrarium, qui non poteſt carcerare,non poterit conſtituere carceres. Et de hac materia multiplicis carceris vide eundem Baldum in authenti.ſi captiui. C.de epiſcopis & clericis.

11 ¶Vlterius quæro † quis prouidebit de expenſis cuſtodibus carcerum prædictorum. Solutio, hoc determinatur per tex. dictæ clementi. j. §. ſanè. ſcilicet quod epiſcop⁹ prouidebit cuſtodi deputato per ipſum. & intellige de ſuis redditib⁹ nō de parte prouentuum inquiſitionis officio deputata, vt in extrauagan. Benedicti ex eo. §. verum. ita tenet gloſſ. in dicta Clementina, & inquiſitor ſimiliter prouidebit illi, quem ipſe deputabit, ſcilicet de ꝓuentibus deputatis officio, vt in dicta glo. ex quo patet ſecundum Zenonem ibi, quod carceratus non prouidebit cuſtodibus, quod dicit non eſſe dubium in deputatis ad perpetuos carceres. quia tales ſunt priuati bonis. facit lex, cum ſæpe. C. de erog. milita. annonæ. libro duodecimo. Idem tenet ibi Matheſil. tu dicas in cauſſa hæreſis nullum fore dubium per iſtum textum. in alĳs autem dicunt Matheſil. & Io. de Imo. ſeruandam eſſe cōſuetudinem qua ceſſante gloſſa in dicta. l. cum ſæpe. dicit quod ſeruari debet expenſis eius qui illū facit cuſtodiri. illas tamen poſtea reſarciet cuſtoditus, & ſic ſeruatur. Hoc ego limitarem vbi iſti cuſtodes non eſſent ſalariati de publico. Nam tunc nihil poſſent à partibus petere. pro quo facit textus optimus in argumen. in. l. archiatris. C. de profeſſori. & medic. libro decimo. & not. in ſimili per
12 Innocentium in cap. primo. de poſtula. † & vbi aliquis carceraretur iniuſte iudex qui iniuſte fecit eum detineri tenetur ei ad intereſſe, iuxta doctrinam gloſſæ & Bald. in. l. ſecunda. §. fina. ff. ſi quis
13 cautio. † Quis autem prouidebit carceratis: & circa crimen hæreſis dicas quod epiſcopus & inquiſitor debent ordinare vnde eis prouideatur, vt ꝓbat tex. in dicta clementi. §. porro. in alĳs vero gloſa in. c. diffiniuit. xvĳ. quæſtione. iiĳ. tenet quod cuſtos carceris prouidebit carceratis. ſed non intelligas quod habeat prouidere de ſuo, ſed de eleemoſynis deſtinatis ad vſum pauperū, hoc poterit

facere.vt.l.iudices.C.de epiſcopali audiĉtia. vbi autem iſta ceſſarent conſuetudo habet quod is ad cuius petitionem fuit carceratus prouideat carcerato.poſtea autem carceratus ſatiſfaciet eidem
14 de prædictis. Sed † pone quod quum de mandato prædictorum volunt incarcerare eoſdem hæreticos ipſi ſe defendunt.Dicas quod inuadi poſſunt cum armis per miniſtros iuſtitiæ & ſi in illa defenſione occiderentur quum ſit illicita nullam pœnam incurrerent occiſores.vt probat textus optimus in.l.ſi ſeruus.C.de his qui ad eccleſiam cõfugiunt.Non enim permittitur iuſte inuaſo ſe defendere.iuxta nota. per Bartolum in.l.vt vim. ff. de iuſtitia & iure,& per domi.Cardina.in clemen
15 ti.ſi furioſus.de homi.† An autem hæreticus ad eccleſiam confugiens gaudeat immunitate:ita vt de eccleſia extrahi non poſſit & capi.& dicas quod non gaudet,pro quo eſt gloſ.in authenti.de mandа.principum.§.neque autem.coll.iiij.facit ad idẽ textus in.l.prima.C.de his qui ad eccleſiam conſug.Et quoniam ad hanc incarcerationem faciendam neceſſarij ſunt officiales armati,habent inquiſitores facultatem à iure:vt poſſint habere officiales armatos ad hoc exequendum:ſecundum text. in clementina ſecunda.§.fin.de hæreti.Ex quo in
16 fertur ad quæſtionẽ nũquid † epiſcopus qui iuriſdictionem ordinariam habet poſſit habere officiales armatos pro executione iuriſdictionis ſuæ.Panor.mouet hanc qõnem in.c.ſignificaſti.de off.de leg.& dicit ſe fuiſſe interrogatũ de hoc à quodam epiſcopo:cui refert ſe reſpondiſſe ꝙ non,niſi haberet temporalem iuriſdictionem in loco,ad qđ pri
17 mo inducit iura quæ dicũt † epiſcopum in executione iuſtitiæ debere implorare auxilium brachij ſecularis vt.c.adminiſtratores.&.c.principes. xxiiij.q.v.Item alibi cauetur quod ſicut pro ſpiritualibus debent principes recurrere ad eccleſiam, ita in temporalibus debent prælati recurrere ad prin

cipes ſeculares,vt.c.cũ ad verum.&.c.ſi Imperator.xcvj.diſt.nec promiſcuis actibus ſunt eorum officia turbanda,vt.l.conſulta diualia.C.de teſtamen.Item eccleſiæ fuit interdicta executio gladij temporalis dicente domino Petro.Conuerte gladium tuum in locum ſuũ,vt leg.& no.in.c.nouit. de Iudi.Itẽ arma clericorũ ſunt lachrymæ & orationes,vt in.c.conuenior.xxiij.q.viij.ſed vide Baldum in.l.nam ſalutem.§.fi.ff.de offic.præfect.vig. qui contrarium tenet cum ipſe habeat imperium in ſua diocœſi.nullum aliud inducens fundamentum ad hoc.& hæc opinio mihi placet.& eam obſeruat communis vſus,& pro huius fundamento facit tex.in dicta clemen.vbi papa conceſſit facultatem inquiſitoribusvt poſſint armatos officiales habere.Ex quo innuit quod penes papam eſt poteſtas habendi armatos,& mouendi arma in huiuſmodi criminibus ad eccleſiaſticum forum ſpectantibus:alias non potuiſſet eam inquiſitoribus concedere.Non ergo de neceſſitate ad laicos in his eſt recurrendum vt contraria opinio præſupponit.Præterea fundatur & aliter ex eadem cle. vbi papa per conceſſionem ſpecialem dedit hanc facultatem inquiſitoribus,non autem epiſcopis q in prædicta inquiſitione cum eis concurrunt.oſtẽdens aperte quod epiſcopis non erat neceſſario cõferenda,quia de iure eis licebat:alias ſicut inquiſitoribus conceſſit ſic & epiſcopis conceſſiſſet. Cõfirmatur etiam,quia epiſcopus per iuriſdictionem ſuam poteſt etiam laicos in certis criminibus capere & corporaliter cohercere.vt eſt text.cum gloſ.xxvj.quæſtione.v.contra idolorum. &.xvj. quæſtione.iiij.attendendum.& de adul.c.ſecũdo. quod nemo dubitat egere miniſtris armatis. Nec obſtant fundamenta in contrarium inducta:vide
18 licet quod ecclesia non habeat exercitium gladij materialis.Nam illud eſt ad inferendũ alicui mortem vel membri mutilationem,& hoc caſu intel-

liguntur iura pro contraria parte inducta. Secus autem ad exequendum iuſtitiam ſibi competentẽ vt probatur per prædicta. Similiter ad illud quod dicitur quod eccleſia implorat auxilium brachij ſecularis, dici poteſt quod inde non concluditur intentũ opinionis contrariæ. Nam inter ipſosmet ſeculares iudices idem obſeruatur, quod vnus implorat auxilium alterius vbi vires ipſius non ſufficiunt ad exequendum quod ſibi incumbit, vt eſt textus in. l. ſi quis in hoc genus. C. de epiſcop. & cleri. & etiam iudices ſeculares inuocant in ſubſidium auxiliũ eccleſiæ vbi per ſe non poſſunt ſuos ſubditos domare, vt not. Innoc. in. c. licet ex ſuſcepto. de foro compe. & hæc notabis.

¶Summarium.

1 ☞Ordo iudiciarius in crimine hæreſeos qs ſit.
Simpliciter & de plano in crimine hæreſis procedendum eſt, regulariter tamen contra. infertur ad egregia aliquot dicta. 2.
3 Hæreticus contumaciter abſens excommunicandus eſt, qui ſi anno obduratus in excõmunicatione perſiſtat vt hæreticus damnatur.
Limita & declara. 4.
Hæreticus ob contumaciam damnatus ſi verè hæreticus non ſit an pœna in eum inflicta teneat.

QVAESTIO XII.

1 Dvodecimo quæro † de ordine procedendi contra hæreticos quo ad telam iudiciariã ordinandam. Dicas quod licet in alijs criminibus pleniſſimo iuris ordine ſeruato debeat procedi, de quo vide textum in. l. abſentem. ff. de pœnis. & in. l. prima. C. de requiren. re. & per gloſ. iij. quæſtione. ix. in ſumma, & per Bartolũ in

dicta.l.abſentem.& per Sali.l.abſentē.C.de accu. vbi plene.& per Docto.in.c.veritatis.de dolo & cōtu.tamen in hoc crimine hæreſis eſt ſpāle, quia procedi poteſt ſuper eo ſimpliciter & de plano ſi= ne ſtrepitu & figura iudicij. vt in.c.fi.in prin.eod.
2 titu.lib.vj.† Ex quo infertur quod in accuſatione non erit neceſſaria ſolennitas requiſita per.l.libel= lorum.ff.de accuſa.&in.l.in cauſſis.C.eo.pro quo eſt text.in clemen.ſæpe.de verborum ſignifi. Infer tur etiam quod concluſio in cauſſa non eſt neceſ= ſaria per gl.ibi.immo quomodocūq; reus ſe defen dere voluerit admittetur. Ad quod faciunt no.per Barto.in extrauagan.ad reprimendam.in verſicu.
3 ſequentia.& † vbi is contra quem in hoc delicto proceditur cōtumaciter ſe abſentat, prouiſum eſt de remedio vt debeat excommunicari. & ſi per annum in excommunicatione perſiſtat, velut hæ reticus eſt puniendus.de hære.cum contumacia. libro.vj. Sed pone quod ſecundum veritatem iſte non eſt hæreticus,nunquid huiuſmodi pœna à iure in eum inflicta ꝓpter cōtumaciam teneat? & dicendum eſt quod ſic,quia contumax fuit ſe= cundum rei veritatem,venire enim tenebatur ad iudicem vt.l.ſi quis ex aliena.ff.de iudi.ff.de iuriſ= dictio.omnium iudic.l.ij.vbi hoc tenet Bald. Sed Barto.in dicta.l.abſentem,dicit quod iſtis caſibus quibus proceditur contra abſentem & habetur ꝓ confeſſo propter contumaciam ſi poſtea conſta= ret iudici de innocentia contumacis, vt ſi viderit viuum hominem quem abſens dicitur occidiſſe, nō poterit ad punitionē criminis procedere. Nam ex vera confeſſione talem non condemnaret.ff.ad legem aquil.inde neracius.§.fi.cum.l.ſequen.quā= to magis ex ficta.hoc tamē in crimine hæreſis nō poteſt practicari,quia cum ſit crimen quod in mē te intrinſecus latet,non poſſet in aperto liquere iu dici de alicuius innocentia erga illud vt mihi vi= detur.pondera tamen tex.cum glo.in dicto.c.cum

4 contumacia,loquitur enim † quando citatio fuit decreta contra illum qui ſuſpectus erat in fide.Nã tunc ad primam ſuſpitionem additur alia ex contumacia.& ſic prima ſimplex præſumptio tranſit in violentam vt innuit ille tex.Secus ergo vbi citatio emanaret contra non ſuſpectum.Item pondera in alio,nam loquitur de eo qui animo pertinaci perduraret per annum in excommunicatione, ſecus ergo ſi nõ daretur pertinacia, vtpote quia aliquo impedimento prætermiſit contumaciam prædictam purgare,vbi tamen per hunc modum puniendi contumaciam non procederetur poſſent recipi teſtes contra abſentem legitime citatum & ad diffinitiuam procedi cõſtito de crimine ex quo lit.conteſta,non requiritur vt prædiximus.

¶Summarium.

1 ☞Probatio in crimine hæreſis per quæcũq; ꝓbationum genera fieri poteſt.
2 Indicia indubitata ad condemnationem ſufficiunt quæ ſi dubitata ſint ad torturã folũ ſunt idonea.
3 Indicia indubitata quæ dicantur &quæ dubitata arbitrio iudicis committitur.
4 Probatio indiciorum vt quis quæſtioni ſubijciatᷣ qualia eſſe debeant.
5 Teſtes in generali inquiſitione examinati idonei cenſendi non ſunt vt quis torqueri poſſit quia citata parte examinati non fuerunt.
6 Pauor,trepidatio,variatio,& id genus ſimilia q̃ coram iudice fiunt ſunt probatiſſima indicia ad torturam.
7 Ieiunij indictio tormenti genus eſt.
8 Confeſſio in tortura facta perſeuerantiam requirit.
9 Teſtes quot ad condemnationem requirantur in crimine hæreſis.
10 Teſtes inidonei & alias à iure improbati admit-

tuntur in hoc crimine hæreſis ex quo plura corol-
larie inferuntur.

11 Crimina abdita(vt hæreſis crimen) aptius à fami
liaribus & domeſticis noſcũt, q̃ ab alijs, idcirco
tunc teſtificari coguntur.

12 Periuris an & quando in hæreſeos crimine teſtari
liceat.

13 Inimicorum & conſpiratorũ teſtimoniũ in crimi
ne hæreſis nequaq̃ idoneum cenſetur.

14 Teſtes inhabiles pro hæreticis minime admittun
tur, aduerſum aũt hæreticos admittendi ſunt.

15 Teſtibus ſuſpectis ac inhabilibus an in caſibus
quibus admittẽdi ſunt adhibeatur fides ſine quæ-
ſtione.

16 Teſtes inhabiles an admittantur in hæreſis crimi
ne: vbi accuſationis aut exceptiõis via proceſſum
extitit.

17 Extenſio ex identitate rationis etiam in pœnali-
bus licita eſt vbi in lege ratio expreſſa eſt.

18 Examinationi teſtium contra hæreticos duæ reli
gioſæ perſonæ item publicus tabellio adhiberi
debent.

19 Hæreſis an per inſtrumenta probetur, & q̃uo.
· Libri improbatæ lectionis reperti penes aliquem
an eum hæreticum probent.

20 Delicta an inſtrumentis probari poſſint.

21 Præſumptionibus euidentiſſimis hæreſis probat:
non etiam leuibus.

22 Præſumptione vbi iudicatur, moderãda eſt pœna.

QVAESTIO XIII.

1 DEcimotertio quæro † de probatione fiẽda
in crimine hæreſis. Ad quod dicas q̃ fieri
põt per diuerſas ſpẽs probationis, poteſt
enim probari per confeſſionẽ propriã, cũ illa inter
omnes probationis ſpẽs obtineat principatũ, &
ad eruendum illam poterit procedi ad torturam

eius qui de hoc crimine impetitur,requiritur tñ ꝙ præcedant indicia,alias nõ eſt quis torturæ ſubijciendus.vt.l.de minore.§.tormenta.ff.de quæſtio. &.c.cum in contẽplatione.de reg.iur.etiã ſi de grauiſſimo crimine agatur.C.ad legem iul.maieſta.l.
2 iij. † alia tamen ſunt indicia ex quibus iudex põt iudicare diffinitiue in cauſſa vt in.l.indicia.C.de rei vend.& etiã in criminali.C.de probati.l.ſciant cuncti.& iſta debent eſſe ita vehementia ꝙ ſint indubitata,vbi aũt eſſent dubitata ſufficerent ad torturam.ita tenet Io.and.in addi.ad Specu.tit.de
3 proba.in fi.& in titu.de noto.crimi.Quæ † autem ſint illa,multi multa dixerunt,ſed concluſio vera eſt quod de hoc nõ põt dari certa doctrina,ſed relinquitur arbitrio iudicis.l.iij.§.eiuſdem quoq;.ff. de teſti.hoc tenet Bart.in.l.fina.ff.de quæſtio.vbi ad inſtruendum iudicem ex quibus animũ ſuum debeat mouere ponit certa exempla, ſubiungens eiuſdem iudicis arbitrio committi an plura indicia requirantur,aut vnum tantum ſufficiat. Adde tamen quod eo magis debet augeri tortura quo maior ſuſpitio eſt contra delinquentem vt notat Bald.in vſi.feud.tit.de controuer. inueſti.c.j.§. itẽ
4 ſi vaſallus. † Qualis autem probatio ſufficiat ſup his indicijs ad ſubijciendum quem torturæ, dicit requiri duos teſtes vbi illi deponunt de indicio tãtum,iuxta glo.l.fina.C.fami.herciſcun.vbi tamen ſuper delicto vnus tantum ſufficeret ad torturam, vt voluit gloſſ.in dicta.l.iij.C.ad legem iul.maie.
5 Et addit Barto.vbi ſupra quod † ex eo quod dari debet defenſionis copia parti antequam ſubijciatur torturæ non ſufficerent teſtes qui in generali inquiſitione fuerunt examinati contra reum,quia non fuerunt examinati ipſo citato & exiſtente cõ
6 tradictore. Conſidera inſuper quod † etiam vbi alia indicia extrinſeca non præcedunt,ex eo quod reus facit coram iudice puta loquẽdo trepide pauendo & variãdo põt habere indicia ſufficiẽtia ad

torturam.ſecundum Bar.in.d.§.tormenta. Et in-
ter cætera tormēta ſolent inquiſitores præfati cri-
7 minis†indicere ieiunia ad veritatem eruendam,
quæ etiam quæſtionis nomine intelligūtur. quod
etiam patet per ethimologiam.Nam tormentum
dicitur quaſi torquens mentem.nemini tamen du
bium quod per ieiunium aſperum torqueatur gs.
pro quo eſt glo.in.d.cle.j.de hære.in ver.tormen-
8 tis.†In hac tamen cōfeſſione per tormenta extor-
ta requiritur perſeuerantia.in.l.j.§.diu⁹.ff.de quæ
ſtio.oportet enim ſecundum Bar.ibi,vt ille q fuit
confeſſus in tormentis reducatur in loco publico
iudicij:& ibi coram teſtibus & notario confitea-
tur ſeu ratificet confeſſionem primam:& ita ob-
ſeruatur de conſuetudine.& quoniam in ſupponē
do reum torturæ de grauiſſimo præiudicio agit,
obſeruat communis conſuetudo quod prius de-
beat ſolennis aduocatorum diſputatio coram Iu-
dice fieri ſuper hoc an ſit torquendus,vbi aduo-
catus rei debebit admitti vt pro eo alleget, vt.l.ſi
poſtulauerit.§.quæſtioni.de adulte.& per gloſſ.l.
legis virtus.ff.de legi.ſed ipſi quæſtioni & exami
nationi non debent intereſſe,ita tenet gloſſ.in au-
then.de teſti.§.quia vero.in gloſſ.ſuper ver.aduo
catorum.& gloſ.videtur idem velle in.l.ſecunda.
circa princip.C.de iuramento calum.ita determi-
nat Bar.in.l.cuſtodias.ff de publi.iudic.& in . d.l.
legis virtus.& propter grauitatem præiudicij eſt
inductum,quod in hæreſi nec inquiſitor ſine or-
dinario , nec ordinarius ſine inquiſitore procedat
ad faciendum reum torqueri,ſed ambo ſimul, vt
eſt textus in dicta clementina prima.§.primo.Po
9 teſt etiam fieri probatio per teſtes.† Sed dubita-
tur,quot teſtes debeant interuenire.Quidam di-
xerunt ad effectum condemnationis non ſuffice-
re duos teſtes.pro qua allegant.c.excommunica-
mus.§.adducimus.de hæreti.& hoc not.Hoſtien.
in ſumma,eodem titu.§.qualiter.vbi ſubiungit qꝫ
iniquum

iniquum videbatur quod de tanto crimine dam-
naretur ex dicto duorum teſtium,ſed in contrariũ
facit.c.vt officium . §.verum.eodem titulo. libro
ſexto.Ioan.de ligna.in dicta clemen.prima.in fin.
dicit non eſſe dubium quod per vnum teſtem &
famam quis non poteſt damnari de tanto crimi-
ne,vt nota.de teſtibus.tam literis.& idẽ tenet Ma
the.eodem titu.clemen.ij.allegat not.per gloſſ.de
teſti.veniens. & ſimiliter nec ex præſumptione.
de præſump.literas.tamen videtur quod per duos
teſtes poſſit damnari.ad hoc quod not.Innoc. de
ſimo.ſicut.vbi dicit quod licet in alijs criminibus
requirantur probationes luce meridiana clario-
res,tamen in crimiñe hæreſis ſufficiunt minores.
C.de hære.l.ſecunda.& ſecundum eum leuia ſi-
gna ſufficiunt ad conuincendum quem de hæreſi
de præſumptio.literas.ſed hoc dictum Innoc. de-
bet intelligi ſecundum not.in dicta. l.ſecunda. &
ſic tranſit Ioan.de imo.in dicta clemen.j.Idem te
net domi.Cardi.ibi propter regulam generalem,
quæ habet quod ſufficiant duo teſtes ad proban-
dum crimen , niſi vbi contrarium reperitur,vt in
c.licet vniuerſis.&.c.in omni negotio.de teſtib⁹.
Idem tenet Ioan.andr.& docto.c. vt officium.§.
verum.de hæreti.lib.ſexto.& hæc opinio mihi vi
detur vera.pro qua etiam facit gloſ.not.in ſimili.
ij.quæſtiõe quarta.præſul.nec obſtat textus in di
cto.§.adijcimus.quia non requiritur ille numerus
teſtium ad conuincendum vnum hæreticum, ſed
ad conuincendum plures.& inde eſt quod ille te-
xtus remittit hoc arbitrio iudicis,vt ſi videat ex-
pedire pro multitudine hæreticorum nedum tres,
ſed etiam plures,& adhuc totam viciniam poſſit
10 ad teſtificandum cogere.† Eſt tamen ſpeciale in
hoc crimine,ꝙ teſtes q alias à iure repellunẽ ad-
mittuntur in hoc caſu in fidei fauorem,vtpote Iu
dæi,vt.c.contra Chriſtianos.de hære.lib.vj.idem
dicerem de alijs infidelibus,quia illi ſolũ repellũ-

tur à teſtimonio contra fideles.c.pagani.ij.quæſt. vij.&.c.Iudæi.&.c.licet vniuerſis.de teſti.de quorum numero iſti hæretici non exiſtunt.Item quia nõ apparet ratio ſpecialitatis in Iudæis,vt illi magis admittantur cum ſint peſſimi infideles.vt.j.q. prima.nonne.de quo ſuperius dictum eſt.Admittuntur etiam excommunicati & participes & ſocij criminis in teſtimonium,præſertim in defectũ aliorum teſtium.& ſic hæreticus cõtra hæreticũ admittitur,vt dicit tex.in cap.in fidei fauorem.de hæreti.libr.vj.& per illum textum dicit Panormita.in.c.literas.de præſumptio.etiam fratrem eſſe cogendum contra fratrem ſuper prædicto crimine ferre teſtimonium.

11 †Admitterem etiam domeſticos & familiares eorũ,quoniam cum iſtud crimen ſecretum ſit,melius & aptius per familiares, quàm per alios probari poterit,vt.l.conſenſu. C. de repu.quinimo etiam ſerui contra dominos cũ tormentis admittendi forent,quia admittuntur in crimine læſæ maieſtatis.C.ad legem iul.maieſta. l.fi.ergo à fortiori in crimine hæreſis,quum longe grauius ſit æternam quã temporalem lædere maieſtatem.& hanc argumentationem facit text. in ſimili.in.c.vergentis.de hæreti.Ad idem tex.cum gloſ.xij.q.ij.quæſtionem.

12 †periuri etiam admittũtur dummodo contra ſe & contra alios in hoc crimine atteſtentur,dum tamen ex manifeſtis apparuerit indicijs tales non animi leuitate aut odij fomite ſeu corruptione pecuniæ,ſed zelo fidei orthodoxæ velle deponere,aut dictũ ſuũ quod ante in forma teſtimonij depoſuerãt emẽdare,& corrigere,ac quæ prius tacuerant reuelare,& hoc in fauorem fidei ſpecialiter conceditur,vt.c.accuſatus. §. licet.de hære.lib.vj. ex quibus limitabis textum in capit.præterea.de teſtibus cogendis. quatenus de corrigendo dictum teſtis loquitur & nota.per Bartolum in.l.eos.ff.de fal.Aduerte tamen iuxta hoc quod quum iſti inhabiles admittũtur,ita de-

mum eorum dictis fides adhibetur, ſi ex veriſi-
milibus coniecturis & ex numero teſtium, & ex
qualitate tam deponentium quàm eorum contra
quos deponitur, ac alijs circunſtantijs ſic teſtificã
tes non falſa dicere præſumantur. vt in dicto cap.
13 in fidei fauorem.† conſpiratores tamen & inimici
non admittentur ſicut nec in alijs exceptis crimi-
nibus. pro quo optimus textus de ſimonia. per
tuas. lo primo. & nota hoc, quia valet generaliter
ad omnes caſus in quibus minus idonei teſtes ad
mittuntur. Quid autem conſyderari debeat in
alijs exceptis criminibus circa teſtes criminoſos
vt admittantur. vide glo. prima quæſtiõe prima.
ſi quis epiſcopus. &. ij. quæſtione prima. Deus o-
mnipotens. & per doctores in dicto. c. per tuas. de
14 ſimo. Intellige tamen† prædictos inhabiles teſtes
in hoc crimine admittendos fore cõtra hæreticos
credentes fautores & receptatores & defenſores
eorum: non tamen ſic eſſet ſi pro eorum parte in-
ducerentur ad hoc quod de hoc crimine ſe purga
rent. eo enim caſu requirerẽtur teſtes omnino in-
tegri ſine aliqua ſuſpitione & catholicæ fidei ze-
15 latores eodem titulo, cap, filij. in fine. † An autem
huiuſmodi ſuſpecti teſtes quum examinantur ſint
tormentis ſubijciendi, vide gloſ. xv. quæſtione ſe-
xta. in ſumma. quæ dicit quod ſic, ſi eſt ſeruus vel
vilis perſona, vel ſi ſit liber & ſit criminoſus & in
famis vel obſcurus vel ignotus. Tales enim ſine
tormentis non admittũtur. torquetur etiam quæ-
libet libera perſona, licet non ſit vilis, dum tamen
vacillet in teſtimonio. de materia tamẽ vide Bar-
tolum in. l. ex libero. ff. de quæſtionibus. Sed quæ
16 ro iuxta prædicta, an† id quod dictum eſt de mi
nus idoneis teſtibus admittendis in crimine hære
ſis habeat tantum locum quando proceditur per
viam inquiſitionis, aut etiam idem ſit quum
proceditur per viam accuſationis vel exceptio-
nis? Et videtur quod ſic, quia eadem eſt ratio ſcilli.

cet fidei fauor & odium criminis, ergo idem iuſ. de reſcrip.inter cæteras.cum ſimilibus.Contrariũ tamen concludit gloſſ.in dicto.c. in ſidei. quia ab illo iure regulari quo cauetur tales perſonas ad teſtimonium admitti non debere non eſt recedendum,niſi inquantum reperiatur à iure permiſſum. Qui ergo accuſat,vel excipit habeat probationes idoneas,nec eſt accuſatio fauorabilis vt inquiſitio.ad hoc.ij.quæſtio.vij.ſi quis epiſcopus.& verbum iſtud inquiſitionis debet aliquid operari, alias quare fuiſſet expreſſum.de decimis.ad audiẽtiam.cum concordan.& ſic tranſit prædicta gloſ. Sed contrarium tenet Archidia.in dicto capitu.in fidei.& allegat.ij.quæſtio.vij.capi.hæreticus. Sed Ioan.and.tenet glo.in nouel.& ad.c.ſi hæreticus. reſpondet quod non tenet.vt ibi dicit glo. & hoc idem probat tex.in dicto capit.in fidei.quia ſi ille text.teneret non eſſet neceſſaria dicta decre.& ſic tranſit ibi Domi.ſimpliciter recitando prædictos Docto.Ego tamen potius tenerem opinio.Archi. pro quo facit,quia eadem ratio eſt vtrobiq;, ſcili-
17 cet fauor fidei. † ex qua ratione etiam in pœnalibus (attento quod expreſſa eſt in lege) argui poteſt ad ſimilia.vt eſt text.inſtitu.de legi. patro.tute.in princip.& gloſſ.in clementi.prima.de electi. & capitu.primo.de tempo. ordin. libro.vj.Præterea diſpoſitio prædicta non eſt odioſa, immo fauorabilis,cum non in odium hæreticorum principaliter ſed in fauorem fidei ſit inducta vt text. ibi innuit in princip.Vnde illud eſt conſiderandum & non odium hæreticorum quod venit in conſequentiam iuxta gloſſ.c.ſciant cuncti.de electioni. libro.vj.&.l.qui exceptionem.ff.de condi.indebi. Nec eſt ſimile de accuſatione in alijs criminibus intentata & de accuſatione facta in crimine hæreſis.Nam & ſi in alijs criminibus accuſatio dicatur genus illaudabilis intentionis iuxta moderationem prædictam,non tamen ſic eſt in crimine hæ-

reſis,vt in ſuperioribus diximus.Poſſet etiam dici quod ille tex.non ſe reſtringit ad proceſſum inquiſitionis,quia non dicit cum proceditur per viam inquiſitionis,ſed dicit,in fidei fauorem concedimus vt in negotio inquiſitionis hæretice prauitatis:& loquitur Papa inquiſitoribus,vt patet in ſu praſcriptione, de quibus certum eſt quod licet per viam accuſationis poſſunt procedere, appellantur tamen inquiſitores,& eodem modo ex eorum nomine appellatur negotium inquiſitionis licet per viam accuſationis, vel exceptionis cognoſcant,& per hoc fundata manet ſatis iſta pars & reſponſum reſtat ad motiua contraria, & quia in tanto crimine cum multa oportet cautela proce-
18 di, † in examinatione teſtium quos recipi ſuper crimine prædicto contigerit, debent adhiberi duæ religioſæ & diſcretæ perſonæ, in quarum præſentia per publicam ſi poteſt haberi perſonam,aut per duos viros idoneos fideliter eorūdem teſtium depoſitiones conſcribantur.per text. in capitu.vt officium.§.verum.de hære.libro. vj. & pondera illum text. qui requirit interuentum prædictarum perſonarum nedum in examinatione teſtium,ſed etiam in deſcribendo eorum depoſitiones,& prædicta practica examinandi teſtes poteſt & iuſte debet obſeruari in omnibus arduis cauſis,vt ſine omni ſuſpitione res procedat.ita tenet Panormita. de electio. quia propter.& capit. cū cauſſam.de teſti.& quo liberior ſit facultas in his procedendi datur facultas à iure religioſis, qui antequam eſſent in ſeculo erant notarij ac etiam clericis qui ante clericatus ordinem notariatus officio fungebantur, vt in hac examinatione & in alijs huic officio incumbentibus, officium prædictum notariatus exerceant,vt dicto capitu.vt of-
19 ficium.§.ad conſcribendas.† Probatur etiam hoc crimen per inſtrumenta vtpote, ſi apud aliquem

reperiantur libri improbatæ lectionis, ſecundum Archidia.& Ioannem andr.in dicto capitulo filij. Sed ego crederem vltra hoc requiri alias conjectu ras ex quibus iudex informet animum ſuum,pote rat enim eſſe quod erant in domo ſua eo neſcien te,aut quod habebat illos libros vt deprehende ret errores hæreticorum,non ad illos ſequendum & imitandum, ſed potius ad confundendum & impugnandum,iuxta textum in capitulo. qui de menſa & in.§.ſed econtra. trigeſimaſeptima diſt.
20 † An autem alias delictum probari poſſit per in ſtrumentum,remitto ad gloſſ.capitu.cum in eccle ſijs de maio.& obedien.& capitu.cum in poſitio nibus de iureiuran.libro.vj.& per Ioan.and.in re gula.ſemel malus.de regu. iur.libro.vj. in mercu. & per Barto.l.in ſenatus.ff.ad turpil.& per Bald. in.l.contra negantem.C. ad legem aquiliam. &
21 Salice.in.l.fina.C.de probationi. † Probari etiam poteſt crimen hæreſis per præſumptiones,ſed pro pter grauitatem præiudicij requirerentur euiden tiſſimæ conjecturæ.Nam etiam ſi quodlibet cri men probari queat per indicia,vt in dicta.l.finali. C.de probatio. & late per Ioan.and.in additioni. ad Specu.titu.de probati.circa finem.ſed quo ma gis crimen eſt graue maiores præſumptiones & euidentiora indicia requiruntur.ſic probat textus not.cum gloſſ.in dicto capi.literas.de præſumpti.
22 & ibi tenet Panormi.†quando tamen ex præſum ptionibus iudicatur temperare debet iudex pœnã aliquantulum vt not.Innocen.de præſumpt.quia veriſimile.

¶Summarium.

1 ☞ Publicatio teſtium hoc in crimine qualiter fiat.

Teſtium publicatio in hoc crimine hæreſeos pu

blice fienda non eſt quando delati potentia refor=
midatur, qua autem forma tunc procedatur. ibidē
& an idem in quibuſuis criminibus dicendū ſit. 2.
5 Caſus à communibus regulis excepti, extēdi mi=
nime debent, niſi per omnia eadem ſubeſſet ratio.

QVAESTIO XIIII.

1 DEcimoquarto quæro, † de publicatione teſtium fienda in hoc crimine. Ad quod dicas quod fieri debet ſicut & in alijs cauſſis vt reus habeat facultatem ſe defendendi. Si tamen propter potentiam perſonarum contra quos deponunt graue periculum imminere ſperaretur ex publicatione nominum prædictorū, tunc non publice ſed ſecreto coram diœceſano, vel ipſo abſente coram eius vicario vbi inquiſitores procedunt, quando vero procedit epiſcopus, coram inquiſitoribus, & vtroq; caſu coram alijs perſonis prouidis & honeſtis iuriſque peritis huiuſmodi publicatio eſt fienda, & vt efficacius huiuſmodi periculis occurratur, epiſcopus vel inquiſitores præfati poterunt ſuper his ſecretum indicere illis quibus hanc publicationem facient, & in eos ſi arcana conſilij ſeu proceſſus patefecerint excommunicationis ſententiam quam ex ſecretiviolatione ipſo facto incurrant poterunt promulgare. pro quo eſt text. in capitu. fina. §. penul. de hære. lib. vj.

2 † Sed occurrit dubitatio, an vbi ſimile periculum occurreret etiam in alijs criminibus poſſit huiuſmodi publicatio omitti. & dominus Antonius in capitu. præterea. de ſponſa. lo. ij. tenet quod in materia peccati eſſet duntaxat hoc admittendum, pro quo inducit textum ibi. ſed Panormitanus ibi dicit quod pro & contra facit text. in dicto capit. ſinali. contra facit, inducendo per locum à ſpeciali, pro facit, inducendo generaliter, ſed ipſe ſtat primo dicto. Ego tamen tenerem quod cum

diſpoſitio illius.c.ſit exorbitans à iure exceptio à communi regula iuris non habebit locum niſi in illo caſu expreſſo: & vbi ſimilis caſus occurreret, quod vix poſſet contingere attenta grauitate hu
3 ius delicti.†Nam caſus excepti à communibus iu ris regulis non extendūtur,niſi vbi eſt per omnia eadem ratio vt tenet gloſ.in.l.prima.C.de condi. indebi.& in.l.illud.C.de ſacroſanct.eccle.& text. c.cum dilecta.de confirma.vti,vel inuti.nec dictū domini Anto.placet indiſtincte:quoniam ille tex tus.c.præterea.loquitur quando agitur de modi-co p̄iudicio,vtpote de ſponſalibus de futuro,imo fundatur contrarium ex eo inquantum probat ꝙ ſi ſponſalia eſſent iurata, illud non foret admit-tendum.

¶Summarium.

1 ☞Sententia in hæreſeos crimine ferenda, quo ordine quoue modo pronuntianda ſit.
2 Hæreticis quæ pœna per eccleſiaſticos iudices & quæ per laicos infligatur.4.
3 Hæreticorum bona qualiter diuidantur.
4 Hæreticus an ſit incēdio tradēdus,ſiue viuus igne abſumendus.
5 Vaſalli alīq; hæretici fidelitatis debito aſtricti,à nexu illo liberi fiunt.
6 Condemnati hæretici bona,in alio territorio quā vbi condemnatus fuit exiſtentia cui applicanda ſint.
7 Forum etiam quis ſortitur ratione perſonæ ſuper rebus alibi ſitis.
8 Feudalia & emphiteotica bona,an damnato hæ-retico veniant fiſco applicanda.
9 Dos an fiſco applicetur ob vxoris hæreſim.
10 Vir vxorem hæreticam & verſa vice vxor virū deſerere poteſt.intellige ſanè.
11 Purgatio canonica quo pacto à ſuſpecto de hære

ſi fienda ſit.

12 Pœnitentia ſuſpecto de hæreſi iniungenda eſt, iuratoria ſcilicet cautione, aliaue ſecuritate adimplẽdæ pœnitentiæ poſtmodum exacta, necnon certa pœna adijcienda ſi non impleuerit.

13 Suſpecti de hæreſi ſucceſſores, ſuſpecto adiunctã pœnitentiam implere coguntur, quam ſuſpectus viuens non impleuit.

Delinquentis bona an fiſco tacite pro delicto hypotecata ſint.

QVAESTIO XV.

1 DEcimoquinto quæro† de ſententia ferenda in crimine hæreſis, & de pœna huius delicti. Modus autẽ qui debet obſeruari eſt, quod antequam ſententia feratur inquiſitores præfati & epiſcopus faciant ſecum conuenire viros ſapientes & doctos, deum timentes, cum quorum conſilio procedere habent ad ſententiam ferendam, vt in cap. vt commiſſi. de hæreti. libro ſexto. & ſi videatur eos iudicandos fore hæreticos tunc eis citatis debet ſententia declaratoria ferri contra eos, per quam declarentur hæretici & ſeculari curiæ tradendi, ac bona eorum occupanda fore per eos ad quos ſpectant, vt cap. quum ſecundum leges. eodem titulo & lib. quia idem ſeruatur vbicunque pœna ipſo iure imponitur, vt not. gloſſ. cap. commiſſa. de electio. eodem libro. & per Ioann. andr. & Domi. cap. pro humani. de

2 homi. eodem lib. † Pœna autem hæreticorum eſt, quod ſunt excommunicati ipſo iure, & poſtquã per iudicem eccleſiaſticum fuerint de hoc crimine damnati tradi debent iudici ſeculari animaduerſione debita puniendi, clericis à ſuis ordinib⁹ degradatis, bona autem hæreticorum ſi fuerint clerici applicãtur eccleſijs in quibus fuerant beneficiati. Si vero laici extiterint, fiſco ſeculari. in. c.

excommunicamus.lo primo.de hæreti. in princi. & de hoc vltimo eſt text. eodem titulo.vergentis & cap.quum ſecundum leges.eodem titu.libro ſe
3 xto.† Hodie tamen bona hæreticorum in tres partes diuiduntur. quarum vna aſſignatur domino temporali:alia officialibus inquiſitionis,tertia vero ipſi officio.vt in extrauagan.Clemẽ.ſed illa tãtum loquitur de inqſitoribus Italiæ.& ſic ad alias prouincias non extenderetur,iuxta notata per Innocentium & Ioannem andr.in ſimili.in cap.primo de loca.Lex etiam Frederici imperatoris quæ eſt tertia,& incipit patarenorum,diffidat & bannit hæreticos credentes fautores & receptatores eorum ac perpetuæ infamiæ eos ſubijcit. & iſtæ leges Frederici ſunt approbatæ.cap.vt inquiſitionis.in princip.de hæreti.libro ſexto.†
4 Sed iuxta præmiſſa quæro,qua pœna debent puniri per iudices ſeculares quorum poteſtati relinquũtur.gl. tangit quæſtionem in cap.excommunicamus. lo ſecundo.eo.titulo.& dicit quod pœna vltimi ſupplicij. Hoſtien. & Ioan.andr.in.c.ad abolendam. eodem titu.tenent quod pœna ignis, debent ergo cremari ſecundum euangelium Ioannis.xv. capi. Si quis in me non manſerit mittet̃ foras ſicut palmes & areſcet,& colligent eum & in ignem mittent,& ardet.Et ius ciuile punit hæreticum pœna mortis.vt.l.Arriani.C.de hæreti.iuncta.l.vltimũ ſupplicium.ff.de pœ. & ſic tranſit recitando prædictos doctores Panormitanus in dicto.c.ad abolendam. idem tenet in cap.excommunicamus. lo ſecundo.eodem titu.ſed iſta fundamenta nõ probant.Nam illa authoritas euangelij non intelligitur de hæreticis tantum,ſed etiam de his qui recedunt à deo per defectum charitatis, nec loquitur de igne materiali,ſed de igne infernali.Leges etiã Ciuiles ſuperius inductæ loquunt̃ de pœna mortis,non tamen per ignem infligenda.quod vbi iura volunt exprimunt tanq̃ ſeueriſſimam & atro-

cem pœnam, vt patet in multis caſibus quos enu merat Salicetus in.l.vnica.C.de nili agge.nõ rum pen.inter quos non enumerat iſtum. Vnde crederem ignem ipſis dari potius ex conſuetudine quæ eſt optima legum interpres, quàm ex aliqua ex-
5 preſſa iuris diſpoſitione. Vaſalli † autem & alij quicunque tenebantur eis aſtricti debito fidelitatis vel dominij aut alicuius obſequij, ipſo iure ab omni huiuſmodi obligatione ſunt liberi. vt eſt textus de hæreticis. cap. finali. Quo ad pœnam autem confiſcationis bonorum quæro de quæſtione not. ſuppoſito quod bona hæreticorum confiſcata debent diuidi in tres partes vt dictum
6 eſt. † Pone quod habẽs immobilia Ferrariæ per inquiſitorem Florentinum ſit Florentiæ legitime condemnatus de hæreſi: ad quos illa bona pertineant. Ioannes Calderi. diſputauit iſtam quæſtionem & arguit primo, quod illa bona licet ſint ſita Ferrariæ pertineant ad officiales & commune Florentiæ poſtquã ibi fuit de hæreſi condẽnatus. nam bona veniunt acceſſorie & in conſequentiã ad perſonam quæ condemnata eſt Florentiæ. argumen. regulæ acceſſorium. de regulis iur. libro ſexto. &. c. de prudentia. de donationi. inter virum & vxorem. ff. de auro & argento lega. cum aurũ. in fine. faciunt ad idem notata per gloſſ. in capitu. quod ad te. de cleric. coniuga. &. C. de exact. tributo. l. fina. libro decimo. vbi in publicandis bonis attenditur locus perſonæ quæ deliquit. Secundo ſic dicit lex, vbi quis iniuſtitiam fecerit ibi pœnas ſubeat delictorum: vt non alius tale quicquam agere præſumat, ad exemplum reſpiciẽs, vt in authen. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. §. ſi quis autem. col. ſecunda, & canon dicit. ibi vindicetur iniuria vbi plectibilis eſt orta præſumptio. xxiij. quæſtione. iiij. ſi illic. Item officiales Florentini laborauerunt in procedendo & condemnando hæreticum

ergo bona videntur eis debita ratione laboris, & officialibus Ferrarien͂. dicendum eſt qui non labo rat non manducet. de cenſi. procurationes. & no. ff. de damno infecto. quamuis. Tertio † ratione
7 perſonæ ſortitur quis forum etiam ſuper rebus ali bi ſitis. capitulo ſane. de foro competenti. C. vbi in rem actio. l. vltima. & ibi not. Quarto pro hoc facit. c. cum ſecundum leges. de hæret. libro ſexto. debet enim intelligi ille text. de domino tempora li illius loci cuius erat Epiſcopus qui tulit ſenten tiam. ad hoc optime lege titium. §. tutores. ff. de adminiſtratio. tuto. In contrarium videtur quod ad officiales officij inquiſitionis Ferrariæ & com mune illius ciuitatis pertineant bona ibi ſita, licet alibi ſit facta cōdemnatio. Primo quia diſpoſitio ſuper rebus concepta debet referri ad ſuperiorem loci vbi res ſita eſt vbicunque fuerit dominus di ctæ rei. patet hoc in iuriſdictione vt dicto capitu. ſane. & capitu. ex parte. & c. fina. eodem titu. idem in ſuppletione negligentiæ. x. quæſtio. ij. caſelas. & clemen. quia regulares. de ſuppl. negli. prælato. Item cum bon͂a hæreticorum ſint confiſcata vt prædictum eſt, & occupatio ſit fienda per procu ratorem in prouincia deputatum vbi ſunt illa bo na. C. de bonis vacan. l. ſi quando. libro decimo. er go ad Florentinos prædictos pertinere non pote runt. ad idem facit capitu. poſtulaſti. de foro com peten. & l. cū vnus. ff. de bo. aucto. iudi. poſſi. & c. romana. §. contrahentes. de foro competenti. libro ſexto. & de hære. vt officium. & capitu. per hoc. eodem libro. & pro iſta ſecunda parte concludit. & hanc firmat per iura pro hac parte inducta, & ne detur confuſio iuriſdictionum. De tertia ve ro parte inquiſitorum dicit quod debeatur illis de Florentia ratione laboris quem ſuſtinuerunt, & cum his ſe expedit de iſta quæſtiōe Petrus de an chara. in repetitio. capitu. acceſſorium. de regulis iuris. libro. vj. & iſta concluſio mihi placet, cum

ſura quæ de confiſcatione prædicta loquuntur ad bona referantur & in rem ſint concepta, ad quod facit doctrina Barto. in. l. cunctos populos. C. de ſumma trini. An autem in hac confiſcatione veniant bona quæ hæreticus tenebat in feudum, vel emphyteoſim ab alijs, vide late per Specu. titu. de feud. §. primo. verſicu. xl. & per Barto. in. l. ſi finita. §. de vectigalibus. ff. de damno infecto. & per Egi.
8 de bella. deciſio. cccccccxxv. † Quid autem ſi vir ſit hæreticus, an propter hoc dos vxoris ſit cõfiſcata. Dicas quod non, niſi vxor ſciens à principio eum eſſe talem ipſum in maritum acceperit, vt capitu. decreuit. de hæreti. libro. vj. ex quo habes vnum caſum in quo dos confiſcatur.
9 † An autẽ propter vxoris hæreſim cõfiſcetur dos, videretur quod non per. l. quinque legibus. ff. de bo. dam. quia iſte caſus non eſt de illis. Sed ego dicerem contrarium. Nam ex quo in crimine læſæ maieſtatis illud habet locum vt ibi, ergo à fortiori in crimine hæreſis, ſic arguit tex. de hære. vergẽ
10 tis. † vbi tamen vir vel vxor in hæreſim laberetur qui fidelis eorum manet, poſſet propria auctoritate ab alio recedere. Si tamẽ ille hæreſim abiuraret, cogeretur ad eum redire, quod intellige ſi ſine iudicio eccleſiæ ab eo receſſerat, ſecus ſi iudicio eccleſiæ. Fit tamen iſta ſeparatio quo ad cohabitationem, non quo ad vinculum, probatur hoc in capitu. de illa. de diuor. & eo caſu quo fidelis recederet, totam dotem aut donationem propter nuptias recuperare deberet, de donatio. inter virum & vxorem. capitu. j. & conſultum eſt coniugi catholico ab hæretico ſeparari, ne ſeducatur ab eo & in errorẽ labatur, & propterea dominus præcepit Deutero. vij. dicens. Filiam tuam non dabis filio eius, neque filiam illius accipies filio tuo quia ſeducet filium tuum, ne ſequatur me, & vt magis ſeruiat dijs alienis, Iraſceturque furor domini &

11 delebit te' cito. Si autem † non conuincantur de hæreſi ſufficienter hi contra quos proceditur, ſed alias de hoc crimine inueniantur ſuſpecti,tunc iuxta conſiderationem ſuſpitionis qualitatḗq́, perſonæ debent canonice ſe purgare, quod ſi renuerint excommunicandi ſuntvſq́ ad ſatiſfactionem condignam,& ſi per annum in excōmunicatione perſtiterint,ſunt velut hæretici condēnandi.vt in dicto.c.excommunicamus.lo.j.in.§.j.vbi vero ſuſciperet purgationem & in ea deficeret tanq́ de crimine conuictus haberi debet,quod in omni crimine eſt generale vt capitu.inter ſolicitudines, de purga.cano.& cap.tua.de coha.cleri.& mulie.

12 †Eſt & alius modus procedendi contra ſuſpectos prædictos, vt iuxta quantitatem ſuſpitionis, & alijs debitis circunſtantijs conſideratis, diſcreta pœnitentia eis iniungatur atque præter iuratoriā cautionem,ab ipſis ſufficiens exigatur ſecuritas, ſcilicet de certa pœna ſoluēda ſi pœnitentiam nō impleuerit,vt ſaltem pœnæ tēporalis timore debeant coherceri.pro quo eſt text.capitu.literas.de

13 præſumptio.in fine. † & vbi ipſi in vita non impleſſent hanc pœnitentiam iniunctam,compellendi ſunt eorum hæredes eam adimplere.per text.in capitu.parochiano.de ſepultu.& capitu.in literis. de rapto.& capitu.à nobis.lo.ij.de ſenten.excom. Secus autem ſi pœnitentia non iniuncta illi deceſſiſſet.vt capitu.accuſatus.§.porro.de hære.lib.vj. Et vbi prædictus ſuſpectus obligaſſet bona ſua ꝑ huiuſmodi pœnitentia iam iniuncta adimplenda tranſirent bona huiuſmodi in quemcunq́ etiam particularem ſucceſſorem dictorum bonorum cū prædicto onere.vt probat idem text.§.ſi vero.qui

14 text.ſatis aperte terminat illam difficultatem,†an pro delicto bona delinquentis ſint tacite obligata fiſco,de qua per gloſſ.in.l.reſcriptum.ff.de pactis. & in.l.aufertur.§.fiſcus.ff.de iur.fiſci.& per Bart.

vtrobiq;.& etiam per eum in.l.poſt contractum. ff.de donatio.Et per illum tex.dicti capitu.accuſatus.§.ſi vero.videtur fundari quod non inducatur illa tacita hypotheca ſecũdum Petrum de ancha. ibi,ſed ego dicerem quod ille text.non facit ad ꝓpoſitum,loquitur enim de pœnitentia iniuncta ſuſpectis de hæreſi,non autem de bonorum confiſcatione quæ fit ipſo iure contra conuictos de hæreſi hoc tamen indubie probat ille tex.quod pro pœnitentia alicui iniuncta non ſunt bona illius tacitè hypothecata,cum ibi expreſſa fuerit facta bonorum hypotheca.Quo ad quæſtionem autem principalem Barto.in dicta.l. reſcriptum. tenet quod ſint tacite hypothecata fiſco,ſed non tali hypotheca quæ faciat præferri creditoribus ipſum fiſcum, ſed in dicta.l.aufertur.§.fiſcus.& in dicta.l.poſt cõtractum.indiſtincte tenuit tacitam hypothecam illo caſu ceſſare,ſed quia de hoc principaliter hic non agitur,remitto ad no.plene per Bald.in dicta l.reſcriptum. vbi videbis longam diſtinctionem quæ euacuat iſtam materiam ſatis ad longum.

¶Summarium.

1 ☞ Hæreticorum fautores & receptatores qua pœna plectantur.

2 Auxilium hæretico præſtare ex quibus actibus quis dicatur.

3 Miſericordiam pro delinquente ꝗuis regulariter implorare liceat,pro hæretico tamen non licet.

QVAESTIO DECIMASEXTA.

1 DEecimoſexto quæro † de pœna ĵmponẽda contra credentes fautores & receptatores hæreticorũ,hoc determinatur per tex.in.d.

c.excommunicamus.§. credentes.de hæreti. vbi textus decernit tales excommunicationi ſubiacere.& ſi taliter excommunicatione nodatus ſatiſfacere neglexerit infra annum:extunc efficitur infamis & excluditur ab officijs publicis & conſilijs nec ad eligẽdos alios publicos officiales,nec in teſtẽ admittit., & efficit inteſtabilis actiue & paſſiue,& aliæ multæ pœnæ contra tales ibidem imponuntur,quæ cauſſa breuitatis omittantur. Prædicta vera ſunt quatenus de credentibus loquuntur in his qui credunt hæreticos fore bonos & catholicos viros & fauent eis.Si tamen crederent eorum erroribus,eo caſu eſſent hæretici iudicandi tanquam à fide deuiantes,vt in. c. penulti-

2 mo.§.fin.eodem tit. Sed iuxta hoc quæro † ex quibus actibus dicatur quis præſtare auxilium ſiue opem aut fauorem hæreticis. Archidia.& Ioann. andr.in.c.quicunque.eodem tit.libro.vj.late proſequuntur hanc materiam,Sed tu dicas quod interdum præſtatur auxilium de iure,vt puta exercendo officium aduocationis ſiue procurationis pro eis.ad quod faciunt notata per Hoſtien.in.c. propoſuit.de cler.excom.miniſt.& tex.in.c.ſi aduerſus.de hære.Quandoque non per viam iuris,

3 ſed veniæ ſiue miſericordiæ obtinendæ. & † licet illud regulariter licitum ſit,vt.l.ſi fuerit.ff.de reb⁹ dubijs.&.l.in metallum.&.l. diuus.ff.de pœnis.tenet Bar.in.l.in furti.§.ope.ff.de furtis. In foro tamen conſcientiæ dicerem quod vbi non eſſet ſpes de correctione illud eſſet illicitum, & videretur impendi fauor delinquenti.Ad quod induco gloſſam.xxiij.quæſtione quinta.reos. Sed in crimine hæreſis generaliter dico non licere,etiam vbi ſpes eſſet de correctione. Nam ſi hoc obtinet in crimine læſæ maieſtatis,vt non liceat pro criminoſo in illo crimine ſupplicare, vt.l.quiſquis.C. ad legem iul.maieſta.à fortiori in crimine hæreſis locum habere debet,cum lõge grauius ſit æternam

quàm

quàm temporalem lædere maieſtatem. de hæreti. vergentis. ad quod facit gloſ. vj. quæſtione prima ſi quis cum militibus. Quandoque præſtatur fauor alias extra iudicium, & tunc proſequere materiam vt late proſequitur gloſ. in clement. prima de pœni. & in. c. j. de officio deleg. & in. c. notum. ij. q. prima. & per Innocen. de homi. ſicut dignum & per Barto. in dicto. §. ope. & per Salicetum in. l. non eo minus. C. de accuſationibus. & licet alias receptatores delinquentium ſi eorum ſunt conſanguinei mitius puniant, vt in. l. ſecunda. ff. de recepta. Hoc tamen non putarem in hoc crimine hæreſis locum habere, quum & pro delicto patris filij puniantur propter tanti criminis atrocitatem, vt dicta. l. quiſquis. & dictum. c. vergentis. &. c. quicunq;. §. filij. eodem titulo. libr. vj. licet ipſi non deliquerint. quantomagis non eſſet eis habenda miſericordia vbi tales flagitioſiſſimos receptarent, eorum delictis quodammodo per hoc communicantes. ſed in hoc vltimo cogita.

¶Summarium.

1 ☞ Iudicibus an liceat, hæreticis à iure impoſitã pœnam minuere vel augere.
2 Pœnas delictorum minuendi augendive quæ iuſtæ cauſſæ cenſeantur. &. 4.
3 Hæreticorum ſi adſit copia qua via procedatur.
5 Pœnæ augmentum aut diminutio in crimine hæreſis etiam poſt ſententiam fieri poteſt, in cæteris verò delictis in ipſa ſententia fieri debet, nõ etiam poſt. Intellige ſanè.
6 Alteratio pœnæ, & in ſnĩa & poſt fieri poteſt.

QVAESTIO XVII.

1 DEcimoſeptimo quæro † an pœnã inflictam à iure contra hæreticos poſſint iudices qui

de hæreſi iudicant minuere, vel etiam ex cauſſa augere aut mutare. Reſpondeo quod ſic. Nam hoc eſt generale in omnibus criminibus, vt in. l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui notantur infamia. & l. & ſi ſeuerior. & l. ſi poſſidonium. C. ex quibus cau. infa. irrog. Vnde quum hæc regula non reperiatur violata in crimine hæreſis, debet
2 idem in eo quod in alijs iudicari. † Quæ autem ſint iuſtæ cauſſæ minuendi pœnas delictorum? ad hoc reſpondet gloſſa in dicto. §. pœna grauior. dicens multas fore cauſſas. Poteſt enim minui pœna ratione ſenectutis vel iuuentutis, vt. l. auxiliū. §. in delictis. ff. de minoribus. vel quia ſine dolo deliquit. ff. de pœnis. l. ſi quis aliquid. §. inſtrumenta. & l. abſentem. §. fina. & l. reſpiciendum. §. delinquunt. eodem titulo. Augeri autem poſſunt pœ-
3 næ quando † multitudo eſt in delicto, quia multis craſſantibus opus eſt exemplo. ff. de pœnis. l. aut facta. §. finali. Sed iſtud vltimum limita verū vbi multitudo illa patienter & ſine ſcandalo pœnam ſuſtineret. ſi tamen ſcandalum timeretur de punitione multitudinis, detrahēdum eſſet propter multitudinem ſeueritati & rigori, ita tenet gloſſa not. in cap. commeſſationes. xliiij. diſtinctione. & in. c. latores. de clericis excommuni. mini. At vbi multitudo vellet errorem ſuum pertinaciter defendere, ſeuere eſſent puniendi, vt voluit gloſſa in dicto cap. commeſſationes. & in capitu. quotiens. lo ſecundo, j. quæſtione ſeptima. vel ſi confidentes in multitudine vſum peccandi ſibi feciſſent, vt in cap. primo. de pœniten. diſtinctione. vj. Si tamen iſta ceſſarent & parati eſſent illi multi corrigi, & de eorum correctiōe eſſe ſpes: ex miſericordia mitius eſſet cum eis agendum. quinquageſima diſtinctione. vt conſtitueretur. & cap. ſina. de tranſact. & dicto cap. commeſſationes. cum multis ſimilibus. Quot autem dicantur multi, vide gloſſam in dicto. c. latores. De modo autem extirpandi vitiū

à multitudine,vide textum notabi.in dicto capit, commeſſationes.& de modo puniendi multitudi nem delinquentem,vide omnino textum in dicto
4 cap.latores.† Quæ autem ſint conſyderanda in augendis ſiue diminuendis pœnis,vide textum in l.reſpiciendum.&.l.aut facta.ff.de pœnis.&. in.l. ſecunda.ff.de termi.mo.& gloſ.ij. quæſtione terꝛ tia.§.notandum.Reperitur tamen vnum ſpeciale
5 iuxta hoc in crimine hæreſis,† quod licet ſit regu lare in alijs criminibus quod vbi pœna venit ex cauſſa augenda vel minuenda illud debet iudex facere in ſententia , non autem poteſt poſt ſentẽꝛ tiam vt voluit gloſ.in dicto.§.pœna grauior.& di cta.l.& ſi ſeuerior.in tantum vt etiam ſi de innoꝛ centia condemnati poſt ſententiam conſtet,id taꝛ men quod ſententiatum eſt ſine principis licenꝛ tia immutari non poteſt.vt in.l.prima.§.fina.ff.de quæſtionibus.&.l.diui.ff.de pœnis.tamen in hoc crimine eſt ſpeciale vt etiam poſt ſententiam poſ ſit pœna mitigari vel mutari quum viſum fuerit iudicibus expedire,vt eſt notabi.textus in cap.vt commiſſi.§.necnon.de hær.libro ſexto.Sed illum textum ego intelligerẽ ſtricte in terminis in quiꝛ bus loquitur quum exorbitet à iure communi, vi delicet quando redeuntibus ab hæreſi vel alias ſu ſpectis eſt impoſita pœna carceris vel alia huiuſꝛ modi.Secus autem vbi quis eſſet tanquam hære ticus condemnatus,quod enim non mutatur qua re ſtare prohibetur .C. de teſtamentis.ſancimus.
6 & de appellationibus.l.præcipimus.†Vnum taꝛ men non omittam quod alteratio pœnæ quæ eſt neceſſaria nedum poteſt fieri in ſententia : ſed etiam poſt ſententiam . Vnde ſi condemnatus in pecunia propter crimen non poteſt ſoluere, iudex ex interuallo poterit ad pœnam corporaꝛ lem permutare.& hoc obtinet in quocunque criꝛ mine.pro hoc.ff.de in ius vocando.l.fi.& de iuriſ dicti.om.iudicum.l. ſi quis id quod.§.ſeruos.Cau

tius tamen faciet iudex ſi formet ſententiam bi-membrem.hoc modo videlicet,cōdemno te in pecunia & niſi ſolueris infra talem terminum mando quod patiaris talem pœnam corporalē.ita not. Bal.in.d.l.& ſi ſeuerior.faciunt nota.in ſimili per eum in.l.cum iudex.C.de ſenten.

¶Summarium.

1 ☞ Appellare an liceat hæretico.
2 Appellatione à diffinitiua lege vel ſtatuto ſublata,nequaq̧ ſublata cenſetur ab interlocutoria appellandi facultas.
3 Appellatione lege, vel ſtatuto prohibita, nō etiā interdicta cenſetur appellandi facultas,vbi aut dolo iudicis aut etiam partis ſententia lata extitit:ex quibus autem dolus colligatur,ibi traditur.

QVAESTIO XVIII.

1 Decimooctauo quæro, † An in cauſſa hæreſis liceat appellare.Et diſtingue,quia aut eſt lata diffinitiua,& ab ea non licet appellare.vt in.c.vt inquiſitionis.§.j. de hære.li. vj.ibi cum dicit condemnatos. Aut grauamen contingit in proceſſu cauſſæ.& tunc poteſt appellari ſecundum Archidia.ibi.Nam nulli eſt neganda legitima defenſio.de exceptio.cum inter.& ne innocēs grauetur permiſſum eſt omnibus oppreſſis appellare.ij.quæſtio.vj.c.ij.&.iij.nec obſtat ille tex.in dicto.c.vt inquiſitionis. ſecundum eum, immo facit pro,quia loquitur de illis de quibus iam conſtabat per ſententiam latam fore hæreticos. Sic etiam conſtitutio Innocentij.iiij.de qua hic ſit mentio dicit.Item appellationes & proclamationes huiuſmodi perſonarum &c.& alia conſtitutio quæ incipit.Cōmiſſi nobis cœlitus.ſic dicit,igitur proclamationis & appellationis beneſi-

cium ab hæreticis receptatoribus & fautoribus eorum penitus amouemus. Ex quibus verbis apparet quod de his quos hæreticos eſſe cōſtat prædicta iura loquuntur. Idem ſequitur ibi Ioan. and. Hi enim quos conſtat eſſe tales nullo iuris beneficio gaudere debent. vt in authen. de priuileg. dot. circa medium. & in tam graui crimine cum multa debet cautela procedi. de hære. vt officium. §. verum. libro ſexto. Idem Gen. idem ſequitur Do-
2 mi. qui ex prædictis infert † quod vbi lex vel ſtatutum tollit remedium appellandi à diffinitiua: non videtur tollere ab interlocutoria, quod eſt notandum. & pro hoc ego induco doctrinam Inno. in. c. ſignificauerunt. de teſti. & in capitu. penulti. de no. ope. nuntia. vbi tenet quod & ſi in iudicio poſſeſſorio non admittatur appellatio, vt in. l. vnica. C. ſi de momen. po. Illud tamen eſt verum in diffinitiua quo caſu iura loquuntur. ſecus autem in interlocutoria de qua non diſponunt tollendo remedium appellandi ab ea. quod etiam iuſtificari poſſet, quia eo magis admittenda eſt in hoc caſu appellatio ab interlocutoria, quia grauamen non eſt reparabile per appellationem à diffinitiua per ea quæ not. in. l. ante ſententiam. ff. de appella. non reci. & in. l. ante ſententiæ. C. quo. appel. non reci. & per gloſſ. in clemen. j. de hæret. in verſiculo
3 ipſo iure, que optimæ facit ad hoc. † Aduerte tamen iuxta hoc quod quantumcunq; lex vel ſtatutum tollat appellationem, non tamen tollitur facultas appellandi, vbi propter dolum iudicis, vel aduerſarij eſſet ſententiatum, & præſumitur dolus in iudice ſi erat capitalis inimicus eius contra quem pronuntiat vt. ff. de arbitris. l. non diſtinguemus. §. cum quidam. probatur autem prædicta cōcluſio ex textu. l. diem proferri. §. ſtari. iuncta. l. ita demum. ff. de arbi. & l. iij. C. eodem. Dolus autem aduerſarij colligitur ex his quæ dicit text. in dicta lege ita demum. videlicet ſi corrupit iudicem, vel

pecunia, vel ambitione, vel aduocatum, aut procu ratorem partis aduerſæ: & generaliter ſi in lite do loſe verſatus eſt. & hanc concluſionē firmat Bal. in. c. paſtoralis. §. ſi. de offi. delega.

¶ Summarium.

1 ☞ Executio aduerſum damnatus hæreticos qualiter fiat.
2 Degradatio clerici qualiter fiat, & an degradari debeat qui perpetuo carceri mancipandus traditur, nume. 3.
4 Sententia criminalis an mox executioni mandetur, an vero decendio ad appellādum expectato.
5 Officiales ſeculares hæreticos punire nolētes, qua pœna plectantur.
Magiſtratus ſeculares exequi & conſeruare conſtitutiones aduerſus hæreticos latas iurare debent quod ſi facere recuſent, puniuntur, vt ibi.
6 Iudici ſeculari petenti an hæretici damnati à iudice eccleſiaſtico ſit exhibēdus proceſſus, vt nunqd recte condemnatus fuerit videre poſſit.
7 Exceptio nullitatis ſententiæ executionem impedit.
8 Iudex laicus iniquā eccleſiaſtici iudicis ſententiā executioni mandare non debet.
9 Iudex ſecularis ad eccleſiaſticum & eccleſiaſticus ad ſecularem vbi opus eſt, recurrere pōt, vna etenim poteſtas alterius opera iuuatur.
10 Iudex vnus ſecularis, alterius iudicis ſecularis auxilium implorare poteſt.
11 Cauſſa ſi fuerit commiſſa epiſcopo (puta paduano) & duo ſunt electi vnus canonice, & alter nō, intelligitur commiſſa exiſtenti in canonica poſſeſſione.

QVAESTIO DECIMANONA.

1 DEcimonono quæro † de executione fienda cõtra cõdemnatos de hoc crimine. In quo eſt dicendum quod ſi ſunt eccleſiaſtici viri tunc per inquiſitores & ordinarios fiet executio in bonis eorum. Vbi vero ſeculari iudici ſunt tradendi, debent prius à ſuis ordinibus degradari. quod generale eſt in omni crimine. vt in cap. cum non ab homine. de iudic. & in. c. nouimus. de verborum ſignifica. vbi text. dicit quod cum maxima clementia per eccleſiaſticum iudicem ſunt tradendi precibus interpoſitis apud eũ, ne ad mortem vel membri mutilationem procedat. Secularis tamen poteſtas faciet executionem corporalẽ prout iura volunt. Illud enim conuenit iudici eccleſiaſtico propter ſuam modeſtiã & eccleſiæ clementiam: & hoc incumbit ſeculari iudici propter rigorem diſciplinæ & iuſtum conſeruandum.

2 † In degradatione autem prædictorum reperitur ſpecialiter in hoc crimine ſtatutum, vt non requiratur numerus epiſcoporum de quo in. c. degradatio. de pœnis. libro ſexto. imo quia tantus epiſcoporum numerus faciliter conuenire non poteſt, ſolus epiſcopus conuocatis Abbatibus alijſq; prælatis & religioſis perſonis ac literatis ſuæ dioceſis (de quibus ſibi expedire videtur) poterit eos degradare. vt in capitu. primo de hære. libro. vj. & licet ille textus dicat quod illæ perſonæ conuocatæ debeant eſſe de dioceſi, vbi tamen ibi non reperirentur recurrendũm eſſet ad aliam dioceſim vt dicit ibi Ioan. and. in nouel. Sed occurrit iuxta hoc

3 dubitatio. † An iſta degradatio debeat fieri tantũ vbi clericus traditur curiæ ſeculari mortis ſupplicio deputandus. An etiam ſit idem quando debet perpetuo carceri mancipari. iuxta formam. c. excommunicamus. lo. ij. eo. titu. Panormi. mouet ibi quæſtionem. & tandem cõcludit etiam in ſecũdo caſu. ſ. perpetui carceris habere locũ prædictã de-

gradationem.pro quo facit ſecundum eum aperte textus in dicto.c.primo,ibi quum dicit,aut perpetuo immurandus &cæ.Si vero laici fuerint de hoc crimine condemnati, ſtatim ſine alio adminiculo ſeculari ſunt relinquendi iudicio, animaduerſione debita puniendi. Poteſtates autem ſiue iudices & alij domini temporales, officiales, ſiue eorum nuntij taliter ſibi relictos ſtatim recipiant & ſine dilatione debita animaduerſione puniant non obſtantibus appellationibus per eos interpoſitis, aut interponendis, quum tam ſecundum ius Canonicum, quàm etiam ſecundum legem Imperialem, appellationis remedium ſit hæreticis fautoribus,ac eorum receptatoribus & defenſoribus interdictum, vt in capitulo, vt inquiſitionis.de hæreticis.libro ſexto.& ex illo textu infert

4 ibi gloſſa,quod†ſententia lata in cauſſa criminali debet ſtatim mandari exequutioni, non expectato lapſu decendij. ſed ille textus iudicio meo probat contrarium, quum ibi permittatur fieri exequutionem incontinenti,ex eo quod in crimine hæreſis non admittitur appellatio vt dicit ibi textus. ergo vbi appellatio non excluderetur (quod eſt regulare in omnibus criminibus, intantum quod in eis nedum condemnato ſed etiam tertio permittitur appellare. ff. de appellationibus.non tantum.)eſſet differenda exequutio,nec ſtatim eſſet fienda.de materia tamen quia non eſt præſentis ſpeculatiōis remitto ad notata per Bartolum in dicta.l.non tantum.& latius per eum.l. qui vltimo.ff.de pœnis.& per Baldum. l.aditos. C.de epiſcopa.audien.& in.l.vnica.C.ne ex deli. defun.Conſuetudo tamen habet quod in quocunque crimine non expectato decendio ad appellandum mandatur incontinenti ſententia exequutioni quo ad pœnam corporalem,quod intellige vbi non eſſet appellatum, de quo remitto ad notata per doctores in locis prædictis,& per Canoniſtas

in.c.ſecundo.de re iudic.& quo magis ſint aſtri-
cti huiuſmodi ſeculares poteſtates & officiales cõ
5 tra hæreticos huiuſmodi exequutiões facere,†ſta
tutum eſt quod ad requiſitionem diocœſanorum
ſeu officialium ſuorum aut inquiſitorum hæreti-
cæ prauitatis iurent præciſe attẽdere atque inuio
labiliter obſeruare,& facere à ſuis ſubditis obſer-
uari toto tempore ſui regiminis in terris ſuæ Iu-
riſdictioni ſubiectis conſtitutiones editas contra
hæreticos credentes fautores & receptatores atq;
defenſores eorum ipſorumque filios & nepotes,et
qui iurare id noluerint & ſeruare, velut hæretici,
ac de fide ſuſpecti & ĩfames officio & honore ſui
regiminis ſpolientur & ſunt inhabiles ad officia
publica de cætero conſequenda.vt in.c.vt officiũ
§.fina.de hæreti.libro ſexto.& vltra hoc prædicti
omnes ſi exequutionem ſibi iniũctam contra hæ-
reticos præfatos delatam prompte prout ad ſuũ
ſpectat officium facere ſeu adimplere detractent,
aut alias ſententiam vel proceſſum iudicum, qui
ſuper hoc crimine procedũt directe, vel indirecte
impedire præſumpſerint,& qui ſcienter in prædi
ctis dederint conſilium,auxilium,& fauorem, ex
communicationis ſententiam ipſo facto incurrũt
quam ſi per annum animo ſuſtinuerint indurato
extunc velut hæretici ſunt condemnandi, vt in
dicto capi.vt inquiſitionis.§.prohibemus. Ex
quibus aperte monſtratur quam ſoliciti & atten-
ti debeant eſſe ſeculares poteſtates & officiales
circa ea quæ ſuper hoc crimine eis incũbunt per-
agenda. Horrendumque eſt quod poteſtates &
domini temporales qui eos debite modo prædi-
cto non puniunt,imo & qui deterius committen
tes eis fauent,illud domini iudicium per eos pro-
phetæ prolatum incurrant,Quia dimiſiſti virum
dignum morte de manu tua,erit anima tua pro
anima eius,& populus tuus pro populo eius, vt
habetur.iiij.Regum vigeſimo,multa etiam flagel-

la diuinæ vltionis quæ in populo propter hoc deteſtandum crimẽ ſæuire quotidie decernimus: habita de eis vindicta misericorditer tollerentur. vt contigit in ſimili caſu. iiij. Regum decimooctauo.

Ex prædictis infertur ad quæſtionem quæ in hac
9 materia eſt ſatis neceſſaria. † Pone quod iudex eccleſiaſticus tradit condemnatum de hæreſi iudici ſeculari vt ipſum puniat, An iudex ſecularis poſſit petere à Iudice eccleſiaſtico vt communicet ſibi proceſſum quem fecit contra condemnatum: vt ſic videat an iuſte fuerit proceſſum contra eũ, vel non, vt in euentum procedat ad exequendũ ſententiam contra ipſum vel non. Barto. in. l. Diuus. ff. de cuſto. & exhibitio. reorum. tenuit quod non tenebitur ad exequutionem faciendam procedere, niſi proceſſus ſibi exhibeatur. & idem tenet in. l. magiſtratibus. ff. de iuriſdictio. omnium Iudicum, ad quod allegat tex. in dicta. l. Diuus. ad idẽ inducit quod habetur in authentica de ſanctiſſimis epi. §. ſi vero. ſed Panormita. in cap. primo. de offic. ordina. reprehendit in hoc Barto. & dicit cõtra ipſum eſſe textum expreſſum in dicto. c. vt inquiſitiõis. §. prohibemus. vbi dicitur quod de crimine hæreſis quum ſit mere eccleſiaſticum neque directe neque indirecte poteſt iudex ſecularis cognoſcere. ſed pura & nuda exequutio ad eum pertinet ad requiſitionem iudicis eccleſiaſtici. Et hæc opinio ſatis placet: quia fundatur aperte per dictũ §. prohibemus. Sed ego limitarem hoc procedere vbi daretur de iniuſtitia contra ſententiam ad impediendum exequutionem, ad quod etiam faciunt notata per Innocentium in dicto capi. primo. de officio ordina. & in cap. cum in iure. de of. delega. & per Archidiaconum. xxiiij. quæſtiõe. v. adminiſtratores. vbi tamen diceretur eam fuiſſe nullam & de hoc excipPeretur ad impediendam exequutionem, tunc admittenda foret hæc exceptio per iudicem ſecularem exequentem; dummo

do in breui poſſet de ea conſtare, nec requireret altiorem indaginem, iuxta notata per Bartolum in.l.quarta.§.condemnatum.ff.de re iudicata.
7 Nam † nullitatis exceptio impedit exequutionem ſententiæ, vt in dicto.§.condemnatum.&.l.ſi cũ nulla.eodem titulo.& cap.de cætero.de re iudicata.& per gloſſam in cap.paſtoralis.§.quia vero. de officio delega.& per Innocentinm in cap.cum in iure.eodem titulo. Nec obſtat textus in dicto cap.vt inquiſitionis.§.primo.in fine.vbi dicit qđ iudex ſecularis ſtatim recipiat condemnatos de hæreſi.& indilate ſentẽtiam exequatur cõtra eos. Nam ille textus loquitur de condemnatis de crimine prædicto. Conſtat autem contra quem ſententia lata eſt nulla non eſſe condemnatum, vt clare dicit textus in dicto.§.condemnatum. Similiter nec obſtat text. in dicto.§.prohibemus.eiuſdem cap.quia hic non cognoſcit iudex ſecularis de crimine hæreſis, quod ibi interdicitur, ſed tantum de nullitate ſententiæ quod ibidem minime prohibetur. Et pro hac concluſione multum faciunt ea quæ notat Angelus conſilio ducenteſimoſeptuageſimoquinto.addo etiam aliam limita-
8 tionẽ ad prædicta quod † vbi iudici ſeculari alias conſtaret ſententiam fore iniuſtam, non deberet ad eius exequutionem procedere, ne animam ſuã damnaret.iuxta notata per Innocentium in dicto §.quia vero.cap.paſtoralis.& ſi cogeretur per iudicem eccleſiaſticum per cẽſuras & alias iuris pœnas potius debet iſta humiliter tolerare quã mortem iniuſtam alicui inferre.argumen.cap.inquiſitioni.de ſenten.excommunica.neque per hoc dici poteſt quod ſe intromittit de hoc crimine contra diſpoſitionem dicti. §. prohibemus. quoniam non ſe intromittit cognitionem ſuper prædicto crimine aſſumendo, quod ille textus prohibet. Sed ex conſcientia priuata quam habet crimen homicidij declinando, quod quẽlibet virum

catholicum decet.& eſt aliud ſpeciale in hoc cri-
mine quod pro executionibus faciendis & auxi-
lio impendendo contra hæreticos poterunt eccle-
ſiaſtici iudices recurſum habere ad poteſtates &
iudices ſeculares excommunicatos,& de facto &
non de iure officia illa & dignitates poſſidentes,
dummodo ſine periculo more ad ſuperiores eorũ
legitime præſidentes recurſus nequeat haberi, vt
probat text.capitulo præſidentes. de hæreti.libro
ſexto. ex quo textu per locum à ſpeciali dicemus
contrarium in alijs caſibus vt ad tales non recur-
9 ratur.† Ex quo poteris aſſumere nota.limitationẽ
& intellectum ad omnia iura quæ dicunt quod iu
dex eccleſiaſticus debet recurrere ad auxilium iu-
dicis ſecularis quando opus eſt.xcvj. diſtinctione
cum ad verum.&. xxiij.quæſtione.v. principes.
de offic.ordina.capitulo primo.& econtra ſecula-
ris ad eccleſiaſticum.nam vna poteſtas per aliam
iuuatur. decima diſtinctio.capitulo quoniam.ad
quod etiam faciunt not.per Innocen.in capitu.li-
cet ex ſuſcepto.de foro competen.& in dicto capi
tulo primo,de offic.ordina. & per idem intelliges
not.per Bartol.in.l.vnica.in princip.ff.ſi quis ius
10 dicenti non obtem. vbi dicit quod † etiam inter
ſeculares iudices poteſt vnus implorare auxilium
alterius potentioris.C.de his qui latro.oc.l.ij. om-
nia enim iſta debent intelligi modo prædicto. &
per eundem modum limitabis etiam not.per Vin
cen.& Ioan.and.in capitu.per venerabilem.§.ra-
tionibus.qui filij ſint legi.vbi per illum textum di
11 cunt quod † ſi cauſſa committitur epiſcopo Pa-
duano & duo ſunt electi, alter canonice & alter
non,quod intelligitur commiſſa exiſtenti in cano
nica poſſeſſione.& idem tenet Archidia. xj.quæ-
ſtione prima.ſi quiſquam.debet enim intelligi de
illo qui bona fide eſſet in poſſeſſione,ſecus autem
ſi de facto tantum eſſet intruſus per prædicta.

¶Summarium.

1 ☞Recedentes ab hæreſi & abiurantes an indi- ſtincte ſint recipiendi,& pœnas criminis euitent, & vſq; ad quod tempus admittatur abiuratio,la- te traditur & variæ docto.ſententiæ referuntur.

2 Quod deciditur de recedentibus & abiurantibus ab hæreſi,procedit etiam in apoſtaſia:declara ta- men & limita vt nu.4.

3 Materia ſiue cauſſa mere eccleſiaſtica non cadit ſub iudicio laicorum: maxime vbi ius cano.con- trariatur ciuili.

5 Relapſus quis dicatur.

6 Hæreticus ſuper aliquo articulo ſi abiurauerit, & demum teneat contra alium articulum an dicatur relapſus.

7 Forma abiurandi hæreſim quæ ſit.

8 Iudex in ſententijs ferendis vel pœnis iniungendis contra abiurantes qualiter pronuntiare debeat.

9 Forma ſententiæ contra abiurantes.

10 Inquiſitores an poſſint abſoluere hæreticum ab excõmunicatione,quam papa die veneris ſancti promulgat contra hæreticos.

11 Pœna quæ infligatur abiurantibus hæreſim. & nume.ſequen.

12 Patronus eccleſiæ abiurans hæreſim an recuperet ius patronatus amiſſum per hæreſim.

QVESTIO XX.

1 VIceſimo quæro,† An redeuntes ab hæreſi indifferenter ſint admittendi. & an euadãt per hoc pœnas criminis. Archidia.in.c.vt commiſſi.§. necnon.de hæreti.lib.vj. dicit quod illi qui veniunt infra tempus gratiæ admit- tendi ſunt,licet enim fuerunt moniti, non tamen ſunt coacti ex quo à nemine ſunt præuenti. bene facit,ff.ad tertul,l.j.§.mater.cum ſequen. Sed ipſe

tenet quod etiã poſt tẽpus gratiæ admittendi ſunt re integra vt pote quia aliquis non fuit perſonaliter requiſitus, nec contra eum probationes ſunt receptæ, ad hoc de præben. ſi tibi abſenti. lib. ſexto. Qui tamen poſt prædicta tempora venerit indignus eſt venia licet errorẽ detegat. & remittit ad not. in. l. j. C. de his qui latro. occul. & ſic recitãdo ipſum tranſeunt Io. and. & Domi. ibi. & id quod iſti dicunt de tempore gratiæ innititur conſuetudini quam ſolẽt ſeruare inquiſitores hæreticæ prauitatis, qui vt prædiximus in principio inquiſitionis præmittunt ſermones ad populum, vbi habẽt inquirere de fide catholica differentes atq; admonent omnes hæreticos, vt recognoſcentes errorem ſuum ad fidem catholicam conuertantur, quæ tãquam benigna mater quæ nulli claudit gremium redeunti, eos benigne recipiet, & ſolent præfigere certum terminum infra quem iſti debeant venire & iſtud appellatur tempus gratiæ. Sed Hoſtię. in ſumma titu. de hære. ſentit aperte quod anteq; ſit conuictus de hæreſi quandocũq; admittitur confitens errorem ſuum & volens reconciliari, etiam ſi timore probationum confiteatur, dummodo iudex videat ipſum contritum & ſperet de conuerſione ſua. Io. and. in. c. excõmunicamus. lo. j. §. damnati. eodem titu. in quadam apoſtilla ſentit quod nedum anteq; ſint conuicti, imo etiam poſtquam ſunt condemnati per ſententiam poſſunt redire & euadere pœnam mortis. & idem ſentit gloſ. not. in capi. penul. eod. titu. In contrariũ tamen facit tex. in. c. ad abolendam. §. j. eod. tit. vbi tex. videtur requirere quod incontinenti redeant & ſponte. Nã poſt damnationẽ videntur hoc facere timore pœnæ imponendæ, & poſt probationes videntur facere timore probationum, innuit enim ille text. q̃ ad hoc vt redeuntibus ad fidem remittatur pœna mortis iſta requiruntur, ſcilicet quod ſponte abiurent & quod incontinenti, Si ergo quis expecta

uit probationes contra eum fieri & per eas cõuin ci & poſtea vult conuerti, nec hoc facit inconti nenti nec ſponte,quia videtur timore probatio num feciſſe. Zen. & dominus Cardina.in clemen. ad noſtrum.§.penulti.eodem titu. tenent quod ſi poſtquam negauerunt,ſunt conuicti non admit tantur ad huiuſmodi reuocationem erroris, ad fi nem euadendi pœnam corporalem.ſed Panorm. in dicto capi.excommunicamus.§.damnati.ſequi tur opinionem quam Ioan.and.ibi tenuit in apo ſtilla de qua prædixi.& pro ea adducit tex.in cap. accuſatus.de hær.libro.vj. vbi relapſis duntaxat non parcitur.ſemel ergo lapſis licet ſint condem nati,parcendum eſt,ex quo volunt ad fidem redi re. Dicit tamen quod iſta opinio aperte non pro batur iure,imo potius poſſet defendi contrarium. quia dictum.§.damnati.nullam indulgentiam dat damnatis.&.c.ad abolẽdam.vult quod ſtatim re deant & ſponte vt dictum eſt.&.c.penult. eodem titu.loquitur de deprehenſis in hæreſi & non de condemnatis.ſed dicit quod alia opinio tanquam mitior eſt ſequenda arg.regulæ odia.& regulæ in pœnis.de regu.iuris. libro ſexto.& ad capitu. ad abolendam.ſatis colorate poſſet reſponderi,quod ſatis incontinenti dicitur redire ſi nullam dilatio nem expectat nec pœnæ impoſitionem.l.diſ.pon deret. Vel poteſt dici ſecũdũ eum quod Aut ſunt condemnati de hæreſi ſed adhuc non ſunt traditi curiæ ſeculari,& habet locũ pœnitentia. Aut ſunt traditi curiæ ſeculari,& tunc non ſit locus pœni tentiæ. Nam tunc proprie non dicunt venire ſpõ te nec incontinenti. Sed in hac opinio. varietate ego dicerem,quod vbi ad ſententiam eſſet proceſ ſum contra hæreticum,nullo modo eius conuer ſio eſſet admittẽda ad effectum euadendi pœnam mortis. & pro hoc induco tex.in dicto.c.penulti. de hæreticis in,§. damnati. iuncto. §. ſi qui au

tem.in paragra.damnati.diſponitur de damnatis per ſententiam, vt tradantur curiæ ſeculari, ſequitur ſtatim.§.ſi qui autem.vbi textus loquitur de deprehenſis in hæreſi, non tamen de condemnatis, qui ſi redire voluerint, euadunt pœnam mortis, tamen perpetuo carceri ſunt mancipandi. hoc etiam probatur per textum in capi.vt commiſſi, eodem titulo.libro ſexto.vbi ſolum conceditur facultas mitigandi pœnam, vel mutandi his qui mãdatis inquiſitorum obedientes fuerunt, propter quod in carcere vel muro fuerunt recluſi.ſecus ergo in eis qui in pertinacia perdurarunt, quouſqꝫ de crimine fuerunt condemnati. Præterea vt ſuperius diximus quum regula iuris ſit quod pœnam iam illatam per ſententiam nullus poſſit ſine principis authoritate relaxare, & in hoc caſu hæc regula non reperiatur violata excepto caſu prædicto dicti capitu.vt commiſſi.non debemus hoc extendere ad non expreſſum vbi tamen ad condemnationem non eſſet proceſſum, etiam ſi eſſet per teſtes vel alias probationes de hæreſi conuictus: ſatis crederem reuertentem admitti debere. Pro quo facit textus in dicto capitu. accuſatus. in principio.& apertius in.§.ille quoque. Nec obſtat textus in dicto capi.ad abolendam, quem ſupra induximus, quia debet ſuppleri per textum in dicto capitu.accuſatus.& hoc non eſt nouum qđ priores leges trahantur ad poſteriores. vt.l.non eſt nouum.ff.de legibus. Prouidendum tamen eſt caute quando iſti volunt redire, ne ſimulata cõuerſione, redeant fraudulenter, & ſub agni ſpecie gerant lupum, vt capi.vt officium.§.prouiſo.
2 eodem titulo.libro ſexto. Et aduertendum † quod ea quæ prædiximus circa admittendos hæreticos ad reconciliationem & gremium eccleſiæ atque erroris abiurationem locum etiam ſibi vendicant in his qui redeunt ab apoſtaſia quum illa

non

non conſtituat diuerſam ſpeciẽ ab hæreſi:ſed tan
tum addat quandam circunſtantiam aggrauantẽ
vt dicit Thomas ſecunda ſecundæ.q.xij.articu.j.
in ſolutione ad tertium,iuxta illud ſecundæ Petri
ij.melius erat eis viam domini non agnoſcere,quàm
poſt agnitam retroire.quum ergo iura prædu-
cta generaliter admittant hæreticos non relapſos
ad abiurationem,& apoſtaſia non conſtituat di-
uerſam ſpeciem ab hæreſi vt diximus,iure igitur
apoſtatæ erunt admittendi.nec obſtat textus in
l.hi qui.C.de apoſta.vbi textus in fine dicit eos re
uertentes non fore admittendos.Nam illa lex nõ
eſt admittenda quum diſponat de materia mere
ſpirituali,ſcilicet hæreſis,quæ eſt mere eccleſiaſti
3 ca.†nec ſub laicorum iudicio poteſt cadere,vt in
cap.vt inquiſitionis.§.prohibemus.de hæreti.lib.
ſexto.Non ergo Imperator legem illam condere
potuit.ad quod facit.c.bene quidem.xcvj.diſtin.
&.c.eccleſia ſanctæ Mariæ.de conſti.cum multis
ſimilibus.præſertim hoc caſu quo ius Canonicũ
ſpecifice contrarium diſponit.pro quo induco tex
tum in.c.quidam.de apoſta.vbi compelli iuben-
tur apoſtatæ per prælatos ſuos,vt fidem quã pro
miſerunt teneant,ac ritus Iudaicos dimittant. Si
igitur compellendi ſunt per eccleſiam ad id,ergo
à fortiori voluntarie & ſpontaneè venientes de-
bent admitti,quod caute eſt conſyderandum.
Prædicta vera ſunt in hæreticis non relapſis. Si
enim eſſent relapſi ſine aliqua audientia eſſent ſe-
culari iudicio relinquendi,vt dicto.c.ad abolen-
4 dam.§.illos quoq;.& dicto.c.accuſatus.†Sed in-
tellige quod eorum conuerſio non eſt admitten-
da ad hoc vt pœnam mortis euadant.nequaquã
tamen ſunt eis humiliter petita ſacramenta pœni
tentiæ ac euchariſtiæ denegãda,vt in.c.ſuper eo.
eodem titu.libr.vj.Et idem dicas eadem ratione
vbi ſuperius dixi iſtorum conuerſionem non de-
bere admitti,Debet enim intelligi iuxta determi-

5 nationem.d. c.ſuper eo. Sed quæro † quis dicatur relapſus. Hoc determinat textus in dicto capi. accuſatus.in princip.& in.§.primo & ſecundo.& nota ꝙ nedum ille qui poſt abiuratam hæreſim recidit in eandem,relapſus cenſetur, iuxta tamen diſtinctionem illius textus.ſed etiam ille cui propter ſuſpitionem hæreſis fuit indicta purgatio,& ſe purgauit,relapſus dicitur ſi in eam poſt abiurationem eſt relapſus.vt probat tex.in dicto.c. ad abolendam.§.illos quoque.quia tamen inter cætera diſponit textus in dicto cap. accuſatus.§.eũ vero.quod ille q in vna hæreſis ſpecie vel ſecta,aut in vno fidei articulo,vel eccleſiæ ſacramento cõmiſit,& poſtmodum hæreſim abiurauit ſimpliciter vel generaliter,ſi poſtea in alia ſpecie ſiue articulo committat:debet vt relapſus in hæreſim iudicari.
6 Iuxta hoc occurrit dubitatio. † Pone quod non ſic ſimpliciter abiurauit,ſed tantum in illo articulo,poſtea labitur in alio, an dicatur relapſus.& gloſſa ibi dicit quod non, & licet Archidiaconus contrarium ibi teneat.tamen Ioann. andr.in nouella.ſequitur illam gloſ. quum verba debeant aliquid operari,de priuilegijs.ſi papa .& quia in pœnis benignior interpretatio eſt facienda.Subiungit tamen quod raro practicabitur iſte caſus,quia conſuetudo habet quod omnis relapſus etiam in vno articulo generaliter abiuret hæreſim.Sed Dominic.tenet contrarium propter cõnexitatem quam habent hæreſes inter ſe,quia de vanitate conueniunt in idipſum.de hæreticis. excommunicamus.lo primo & ſecundo.& ex hoc fundamento tollit motiua Ioann.andr.& pro hac opinione Domi.ego induco ea quæ ſanctus Thomas dicit ſecunda ſecundæ.quæſtione.v.articulo tertio.vbi tenet quod in hæretico diſcredẽte vnũ articulum fidei non manet ſides formata nec informis in alijs articulis,cuius ratio eſt; quia ſpecies

cuiuſlibet habitus rerum dependet ex formali ratione obiecti,qua ſublata ſpecies habitus remanere non poteſt. Formale autem obiectum fidei eſt veritas prima,ſecundum quod manifeſtatur in ſcripturis ſanctis & doctrina eccleſiæ: quæ procedit ex veritate prima. Vnde quicunq; non inhæret ſicut infallibili & diuinæ regulæ doctrinæ eccleſiæ quæ procedit ex veritate prima in ſcripturis ſanctis manifeſtata, ille non habet habitum fidei, ſed ea quæ ſunt fidei alio modo tenet quàm per fidem. Sicut ſi aliquis teneat in mēte aliquam concluſionem non cognoſcens medium illius demonſtrationis,manifeſtum eſt qđ non habet eius ſcientiam,ſed opinionem ſolum, vnde ille qui de his quæ eccleſia docet,quæ vult tenet,& quæ non vult non tenet,iam non inhæret eccleſiæ doctrinæ tanquam infallibili regulæ ſed potius propriæ volūtati.ex quo ſequitur qđ hæreticus eſt ſimpliciter qui pertinaciter diſcredit vnum articulum fidei. Non enim eſt paratus in omnibus ſequi doctrinam eccleſiæ.Si enim non pertinaciter iam non eſſet hæreticus, ſed errans.Vnde manifeſtum eſt quod talis hæreticus circa vnum articulum fidei non habet de alijs articulis,ſed opinionem quandam ſecundum propriam voluntatem,quia non credit ex habitu fidei,ſed quia ſic placet ſibi.

7 ¶† Forma autem abiurandi hæreſim traditur per tex. in.c.ego Berengarius.de conſecratione diſtinctio.ſecunda.& debet ſcriptura fieri de hac abiuratiōe,& ſubſcribi manu propria ipſius abiurātis.pro quo eſt glo. j.quæſtione ſeptima.conuenientibus.& vbi talis perſona fuiſſet ex cuius hæreſi multæ eccleſiæ fuiſſent ſcandalizatæ,debet copia illius abiurationis ad omnes illas trāſmitti:vt quæ male fuerūt ædificatæ de peruerſo,gaudeant & ædificētur de cōuerſo,vt ibi dicit textus,in fine.

8 Sed † qualiter debet iudex pronuntiare in ſenten
tijs ferendis vel pœnis iniungendis redeũtibus ad
fidem,& hæreſim abiurantibus.Solutio.Dicas ꝙ
non debet eos pronũtiare hæreticos quia nõ ſunt
xxiiij.quæſtio.j.hæc eſt fides.vbi de hoc.&.q.vlti
ma dicit Apoſtolus. &.c.qui in eccleſia. nec pro-
nuntiabit eos tales fuiſſe.quia modus iſte non eſt
9 datus à iure.ſed dicet ſic.† quia te inuenimus per
tuam confeſſionem vel probationes legitimas hæ
reticum vel hæreticos adoraſſe,nunc autem ſanio
ri vſus conſilio,vis prout aſſeris ad vnitatem ec-
cleſiæ corde puro & fide non ficta redire . idcirco
te in primis abiurata omni hæretica prauitate iu-
xta formam eccleſiæ ab excõmunicationis vincu
lis quibus tenebaris aſtrictus abſoluimus.Si tamẽ
ad eandem ex corde redieris.& iniuncta tibi man
data ſeruaueris.& quia in deum & ſanctam eccle
ſiam modis prædictis deliquiſti , ad peragendam
pœnitentiam condignam:in perpetuum carcerem
te detrudi volumus.& præcipimus ibidem perpe-
tuo remanere.nec miretur quis quia dictũ eſt ſic
ſub cõditione.nam cauſſa delendæ quæſtionis ex-
pedit ſic dici,vt ſi quod ei imponitur nõ ſeruaſſet
non cenſeatur abſolutus. & hanc formam ponit
Archi.in.d.c.vt commiſſi.§.necnon. quem ſequit̃
Ioan.in nouel.dicens quod quicquid dicat Archi.
tamen inquiſitores noſtri temporis bene pronun-
ciant illum fuiſſe hæreticũ , nec apparet quid ob-
ſtet ſecundum eum. Sed quoniam in hac forma
præinſerta fit mentio de abſolutione quæ ſibi im-
penditur à ſententia excõmunicationis quam in-
10 currit propter incurſum hæreſis. Quæro † an in-
quiſitores poſſint abſoluere hæreticum etiã à ſen-
tentijs quas Papa die Iouis ſancta promulgat cõ
tra tales.Archi.in dicto.c.vt officium.in princip.
tenet quod ſic.per illum text.qui generaliter per-
mittit eis abſolutionem.& idem ſequũtur ibi Io.
and.& Domi.&vlterius in eadem forma abſolu-

tionis ponit̃ per modum cõditionis,ſi iniũcta mã-
data ſeruaueris &c. hoc eſt ſatis iuri conſonum.
nam tales reuertentes errorem ſuum ad arbitrium
epiſcopi debẽt abiurare & ſatiſfactionem idoneã
exhibere.vt dicit tex.in dicto.c.ad abolendam.§.
præſenti. Iuxta id vero quod in huius principa
11 lis quæſtiõis themate deducebatur.Quæro† quæ
pœna ſit imponenda his qui ab hæreſi reuertun-
tur.& dicendum quod hoc reſidet in arbitrio epi-
ſcopi & inquiſitorum,qui in crimine hæreſis inq-
runt,vt ſecundum quod eis viſum fuerit ſatiſfa-
ctionem iniungant tali conuerſo & pœnitenti . vt
probat tex.in.d.§.præſenti.Bona tamen quæ pro-
pter hæreſim fuerant iudici ſeculari applicata nõ
reſtituuntur eis:niſi ex miſericordia ſecus fiat. vt
in.c.vergentis.de hære. Sed quæro iuxta hæc,
12 † quid ſi patronus eccleſiæ labitur in hæreſim, an
reuerſus recuperet ius patronatus quod prius ha-
bebat.hanc quæſtionem tangit glo.j.q.vij. maxi-
mum & tenet quod ſic.niſi eſſet lata ſententia ſu-
per amiſſione iuris patronatus.Sed Panormi.in.c.
quia diligentia.de electio. tenet indiſtincte illum
non recuperare huiuſmodi ius patronatus.argu.c.
vergentis.iuncto.c.penul.de hære. &.l.commiſſa.
ff.de publi.& vecti.niſi ex gratia ſibi reſtitueretur
Ad quod ego induco not.per Innocen.in.c. finali.
de hære.In hac etiam pœnitentia imponenda de-
bet haberi diſcretio,vt ſi à principio cõuertantur
& ſponte mitius cum eis agatur.Si autem vlterius
diſtulerint conuerſionem,vtpote quouſqȝ ſint cõ-
uicti,vel notorium ſit eorum crimen , quia in eo
fuerunt deprehenſi,augenda erit pœna,& ſi opus
fuerit vſqȝ ad perpetuum carcerem.vt in dicto ca.
penulti.§.ſi qui autem.eodem titu . diſcretio itaqȝ
iudicantis in his debitam moderationem adhibe-
bit attentis prædictis & etiam coniectura quam
habet de conuerſione & pœnitentia & dolore hu
ius conuerſi,In caſu tamen ipſo iure reuerſus recu

perat primũ ſtatum,videlicet ſi mulier aliqua catholica incidit in hæreſim propter quod perdit priuilegia quæ catholicæ mulieres habent in dote. ſi illa poſtea conuertatur,recuperat ipſo iure omnia prædicta priuilegia quæ amiſerat.vt in authen,de priuileg.dot.§.quia enim.in ſi.col.vij.

❡Summarium.

1 ☞Diſputãdum an ſit cum hæreticis volentibus publice diſputare perſiſtendo & confirmando errores ſuos.
Et an cum iudæis & alijs infidelibus diſputare volentibus.
Diſputare publice de fide quando liceat,latiſſime vbi etiã quæ in tali diſputatione ſeruari oporteat traditur.
2 Laici publice de fide diſputantes puniendi ſunt.
3 Autoritatibus quibus vtendum ſit in publicis de fide diſputationibus & an autoritatibus poetarũ & Philoſophorum.
4 Diſputandum nõ eſſe cum negãtibus principia qũo intelligatur,& in quibus procedat.
5 Errant qui fidem Chriſti humanis rationibus fundare nituntur.
6 Miracula (cũ diuina virtute fiant) arguunt dei ac fidei noſtræ veritatem infallibilem.
7 Chriſti fides circa ardua,difficilia,vera & laborioſa conſiſtit:lex aũt machometi circa luxus, voluptates,facilia,& falſa verſatur.

QVAESTIO XXI.

1 VIceſimoprimo quæro,† An ſi hæretici in errore perſiſtunt & volunt publice diſputare cõfirmantes errores ſuos,ſit cũ eis diſputãdum.Et idem quæro,circa quoſcũq; alios infideles.Et dicendũ eſt quod in diſputatiõe

fidei duo ſunt cõſideranda. vnum quidem ex parte diſputantis, aliud autem ex parte audientium. Ex parte quidem diſputantis eſt conſideranda intentio. Si enim diſputet tanquam de fide dubitãs, & veritatem fidei pro certo non ſupponens, ſed argumentis experiri intendens, procul dubio peccat tanquam dubius in fide & infidelis. & pro hoc induco glo. xcvj. diſtinctio. nos ad fidem. & in. l. iij. C. de ſumma trini. Si autem quis diſputet de fide ad confutandos errores, vel etiam ad exercitium vt faciunt Theologi, illud eſt laudabile, ex parte vero audientium conſiderandum eſt vtrum illi qui diſputationem audiunt ſint inſtructi & firmi in fide, aut ſimplices & in fide titubantes, nam coram ſapientibus in fide firmis nullum periculum eſt diſputare de fide. Sed circa ſimplices eſt diſtinguendum, quia aut ſumus ſolicitati & inuitati ab infidelibus, puta Iudæis, hæreticis, ſiue Paganis nitentibus corrumpere fidem noſtram. Aut non ſumus ſic ſolicitati. Primo caſu neceſſarium eſt publice diſputare de fide, dummodo reperiantur ad hoc ſufficientes & idonei qui errores poſſint confutare, pro quo facit gloſſ. in dicta lege tertia. & capitulo, cum quibus. viceſimaquarta quæſtione tertia. & crederem ego quod vbi infideles & hæretici non vellent ad fidei diſputationem venire zelo redeundi ad fidem veritate comperta, ſed potius ad quandam inanem oſtentationem cautũ eſſet eos prudenter eludere, verbaq́ ad aliã materiam cõuertere, dummodo ſimplices qui adſtant non ſentirent. & hoc ne ſecreta fidei noſtræ indignis pandamus. & contra doctrinam Chriſti margaritas ſeminemus ante porcos. nam nihil omnino eis reſpondere, auditorum cauſſa vtile non videtur, ne forte ſimplices exiſtiment nos reſponſionis penuria declinare certamen. & fides eorum lædatur ex hoc, pro quo textus cum gloſſa

xliij.diſtinctione.in mandatis.& eadem diſtincti.
§.primo.in glo. Quando autem liceat ſecreta ſi
dei occultare.vide gloſſ.notabi.xxvij . quæſtione
ſecunda.inuenta.Vnde Gregorius in paſtorali.ſi-
cut incauta locutio in errorem pertrahit : ita indi
ſcretum ſilentium eos qui erudiri poterant in er-
rorem derelinquit.vbi tamen iſta neceſſitas ceſſa
ret periculoſum eſt diſputare de fide coram ſim-
plicibus,quia eorum fides ex hoc eſt firmior qđ
nihil diuerſum audierunt ab eo quod credunt,vt
determinat ſanctus Thomas ſecunda ſecundæ.q.
2 decima.articu.ſeptimo.†hanc autem diſputatio-
nem non permittitur laicis facere.imo excommu
nicãdi ſunt ſi publice de fide diſputauerint,vt pro
bat tex.in.c.quicunque.§.inhibemus.de hæretic.
libro ſexto.Diſcretio autem maxima adhibenda
3 eſt in huiuſmodi diſputatiõe,† vt in his quæ ſunt
fidei principaliter quis innitatur authoritatibus
noui & veteris teſtamenti,quia illæ ſunt diuinitꝰ
reuelatæ,& theologiæ principia & fidei noſtræ,
non humana ſed diuina reuelatione quæ conſtat
nobis per ſacras ſcripturas fuerunt nobis tradita.
Iſtis tamen præſuppoſitis cum gratia non tollat
naturam , ſed perficiat,oportet quod naturalis ra
tio ſubſeruiat fidei , ſicut & naturalis inclinatio
voluntatis ſubſeruit charitati. Vnde Apoſtolus
dicit.j.Corinth.decimo.In captiuitatem redigen-
tes omnem intellectum in obſequium Chriſti , &
per hunc modum authoritatibus philoſophorum
interdum ſacra doctrina vtitur,vbi per rationem
naturalem veritatem cognoſcere potuerunt.ſicut
Paulus actuum.xvij.inducit verbum Arati,dicẽs,
Sicut quidam poetarum veſtrorum dixerũt,genꝰ
dei ſumus.& idem fecit ſ cunda ad Titum.j.c.in
fin.vbi induxit illud Epimenidis poetæ . Cretẽſes
ſemper mendaces,malæ beſtiæ,vẽtres pigri.& in
prima epiſtola ad Corint.illud Terentij.Sæpe bo
nos mores corrumpunt colloquia praua, de quo

vide bonam glo.xxxvij.diſt.c.turbat. ſed tamen ſacra doctrina his vtitur quaſi extraneis argumē-tis & probabilib⁹, authoritatibus vero ſacræ ſcripturæ prædictis tanquam ex neceſſitate argumē-tando concludentibus,& ſi quis aduerſarius nihil crederet eorum quæ diuinitus inſpirantur, & per ſacram ſcripturam habentur non remaneret cum eo iam vlterius via ad probandum articulos fidei
4 per rationem,ſicut & in alijs ſcientijs,†contra negantes principia non eſt argumētandum, licet ſit in hoc differencia,quia aliæ ſciētiæ philoſophicæ licet non poſſint probare ſua principia,& ideo cō tra ea negantem non diſputent:ſed relinquunt ſuperiori ſcientiæ:ſuprema vero inter eas ſcilicet methaphiſica diſputat contra negantem ſua principia ſi aduerſarius aliquid concedat.Si autem nihil concedit:non poteſt cum eo diſputare.Poteſt tamen ſoluere rationes ipſius.Sacra tamen ſcriptura quum non habeat doctrinam ſuperiorem : diſputat contra negantem ſua principia , argumentando quidem ſi aduerſarius aliquid concedat eorum quæ per diuinam reuelationem traditam in ſacris ſcripturis habentur.Si vero aduerſarius de prædictis nil credat,nō manet amplius via ad ꝓbandum articulos fidei per rationem.poterunt tamen ſolui rationes quæ in contrarium inducūtur contra fidem. cum enim fides infallibili veritati innitatur.impoſſibile autem ſit quod vero demōſtretur contrarium,quoniam vero omnia conſonant vt philoſophus dicit.j.ethicorum concluditur manifeſte quod probationes quæ contra fidē inducuntur non ſunt demonſtrationes ſed ſolubilia argumenta.ita dicit ſanctus Tho. prima parte.quæſtione.j.articulo.viij.hoc etiam confirmatur.nā ſi fides noſtra ratione humana poſſet oſtēdi,præter hoc quod derogaretur dignitati ſuæ,tolleretur & meritum fidei.nam fides non habet meritum cui humana ratio præbet experimentum,

& ſecundum prædicta debet intelligi illud quod
Apoſtolus Petrus ait. Parati reddere rationem o-
mni poſcenti vos de ea q̃ in vobis eſt fide & ſpe.
5 j.Petri.iij.Ex quibus patet † quàm pernicioſe con
uincuntur errare quidam,qui ſciolos ſe eſſe iactãt
fidem noſtram humanis rationibus nitentes fun-
dare,quæ tamẽ diuina veritate & reuelatione cõ-
ſiſtit.derogant enim dignitati eiuſdem vt prædi-
ximus,& inducunt infideles in deriſionẽ fidei.cre-
dunt enim quod huiuſmodi ratiõibus innitamur,
& propter eas credamus.Ex hoc etiam patet ſum
me reprehend:dos eos qui quod ratione attinge-
re non poſſunt admittere in fide catholica nolũt.
cum enim illa excedant omnem rationis humanæ
ſublimitatem ſatis temerarium eſt ea velle ratiõe
inueſtigare.nã vt philoſophus dicit.ij. metha. In-
tellectus noſter ſic ſe habet ad prima entia q̃ ſunt
manifeſtiſſima in natura,ſicut oculus veſptiliõis
ad ſolem.& Iob.xj.Forſitan veſtigia dei compre
hendes & omnipotentẽ vſq; ad perfectũ reperies?
quaſi dicat non.&.xxxvj.ecce deus magnus vin-
cens ſciẽtiam noſtrã.&.j.Cori.xiij.ex parte enim
cognoſcimus.eo maxime quoniam ex defectu in-
tellectus noſtri etiã de rebus ſenſibilibus q̃ noſtræ
cognitioni ſubiacent plurima ignoramus quanto
magis ea q̃ intellectũ noſtrũ infinitũ excedũt cõ-
prehẽdere non valebimus.vnde in his conſultum
eſt humiliari deo,nec de ſe quicq; præſumere.hu
militas enim ad ſapiẽtiam diſponit.vt dicit puer.
xj.vbi humilitas,ibi & ſapiẽtia.valde etiã admirã
dũ eſt de iſtis hæreticis q ſuperſtitionẽ Iudaicam
ſequuntur quod cũ in lege Moſaica multa credẽ-
da proponant quæ ratione humana cõprehẽdi ne
queunt,illis toto corde inhærẽt,& fidẽ noſtrã ab
horrẽt ꝓpterea qđ credẽda aliqua prædicat q̃ per
dei potẽtiã poſſibilia ſunt.ſicut & illa q̃ in lege ve
6 teri continentur.†oſtenditur etiam veritas fidei
noſtræ ex miraculis in ea factis & q̃ adhuc dietim

videmus,ſicut & ego vidi miraculũ de ſacramẽto altaris ad qđ oẽs infideles cõuincẽdum ſufficeret. Cũ enim miracula ſolum ſiant virtute diuina, iuxta illud pſal.q facis mirabilia ſolus.& deus non poteſt eſſe teſtis falſitatis relinquiẽ ꝙ miracula q̃ ſunt facta ad confirmationẽ fidei noſtræ arguunt ipſiꝰ infallibilẽ veritatem.Itẽ ex alio confirmatur quod eſt mirabiliſſimũ vt inquit Auguſt.ꝙ inter perſecutorum potẽtiſſimorum tyrãnidẽ (qui fidẽ Chriſti impedire,imo extinguere ſunt conati) innumerabilis turba nedum ſimplicium ſed ſapientiſſimorũ ad fidem Chriſti per vniuerſas prouincias cõuolauit.in qua oẽm humanũ intellectũ excedentia prædicanẽ,voluptates carnis cohibẽtur, & omnia q̃ in mundo ſunt contẽni docenẽ. quibꝰ animos mortaliũ aſſentire maximũ eſt miraculorũ & excellentiſſimum diuinæ inſpirationis opus vt contemptis viſibilibꝰ ſola inuiſibilia cupianẽ. adeo vt qđ cõtempta etiam corporali vita ꝑ crudeliſſima tormentorũ genera,multi pro Chriſti fide vitam finierint,qđ nõ aliter q̃ꝫ diuina inſpiratione fieri exploratum exiſtit.Si aũt dicaẽ ꝙ ſine miraculis fides Chriſti fuerit recepta hoc omnibꝰ ſignis eſſet mirabilius,ſi ad credẽdum tam ardua, ad operandum tam difficilia,& ad ſperandum tã alta,mundus abſqꝫ mirabilibus ſignis motus fuiſſet,& præſertim à ſimplicibus & ignobilibus hominibus quales apoſtoli fuerũt qui Chriſti eccleſiam plantauerunt.& ſi arguatur contrarium de lege machometi quæ falſa eſt,& tamen à multis
7 eſt recepta,✝Dicendum quod non eſt ſimile,quoniam Chriſti fides habet oẽs difficultates, de qbꝰ prædiximus,& cum eis à principio ſumpſit exordium,atqꝫ cum martyrij acerbitate tanqꝫ granũ frumenti qđ in terra mortuũ eſt multũ fructũ attulit.Lex aũt machometi proceſſit via cõtraria. nam premiſit voluptates carnales eiꝰ ſectatoribꝰ ad quarum deſiderium carnalis cõcupiſcentia in=

ſtigat,præcepta etiã tradidit prædictis promiſſis conformia voluptati carnali,habenas relaxans in quibus promptũ eſt etiam carnalibus hominibus obediri.documenta inſuper veritatis non attulit niſi quæ de facili à quolibet mediocriter ſapiente naturali ingenio cognoſci poſſunt,quin potius vera quæ docuit,multis fabulis & falſiſſimis doctrinis immiſcuit.ſigna etiam non adhibuit ſupernaturaliter facta,quibus ſolis diuinæ inſpirationi teſtimonium coueniens adhiberetur,dum operatio viſibilis quæ non poteſt eſſe niſi diuina, oſtendit doctorem veritatis inuiſibiliter inſpiratum.ſed dixit ſe in armorum potentia miſſum.quæ ſigna & latronibus & tyrannis nõ deſunt,ei etiam à principio non crediderunt aliqui ſapientes in rebus diuinis & humanis exercitati, ſed homines beſtiales in deſertis morantes omnis doctrinæ diuinæ & humanæ prorſus ignari.per quorum multitudinẽ alios armorum violentia in ſuam legem coegit.

Nulla etiam diuina oracula præcedentium Prophetarum ei teſtimonium perhibent, quin potius quaſi omnia veteris & noui teſtamenti documenta fabuloſa narratione deprauat.vt patet legẽ eius inſpicienti,vnde aſtuto conſilio libros veteris & noui teſtamenti ſuis ſequacibus non reliquit legẽdos,ne per eos falſitatis argueretur. Adhuc etiam pro vlteriori prædictorum confirmatione non pigebit in medium afferre quod Lactã.in.v.ſui operis libro deducit ſic inquiens.Quis eſt tam excors tamq; cæcus qui nõ videat in martiribus fuiſſe ſapientiam licet eorum perſecutores malitia & furore excecati ſtultos eſſe arbitrantur.qui cum haberent in ſua poteſtate ſupplicia vitare, cruciari tamen & mori maluerunt,ſed poſſent ipſi ex eo videre non eſſe ſtultitiã in qua tanta hominum millia per orbem totum vna & pari mente conſentiunt,ſi enim fœminæ ſexus infirmitate labuntur viri certe ſapiunt,ſi pueri ſi adoleſcentes improui-

di ſunt per ætatem,maturi certe ac ſenes habent ſtabile iudicium,ſi vna ciuitas deſipit: certe vtiꝗ innumerabiles ſtultæ eſſe non poſſunt,ſi vna prouincia vna natio prudentia caret. cæteras omnes habere intelligentiam recte neceſſe eſt, cum vero ab ortu ſolis vſque ad occaſum lex diuina ſuſcepta ſit,& omnis ſexus,omnis ætas,& gens,& regio,& natio,vnis ac paribus animis deo ſeruiant, eadem ſit vbique patientia,idem conteptus mortis,intelligere debuerant aliquid in ea re eſſe rationis,quod non ſine cauſa vſꝗ ad mortem defendatur,aliquid fundamenti & ſoliditatis quod eam religionem non tantum iniurijs & vexatione, non ſoluat,ſed augeat ſemper & faciat firmiorem. debuerant præterea exiſtimare cum videant dilacerari homines varijs tormẽtorum generibus,& inter fatigatos carnifices inuictam tenere patientiam,conſenſum tam multorum & perſeuerantiã morientium non vanam eſſe,neꝗ ipſam patientiam ſine deo tantos cruciatus poſſe ſuperare, latrones enim robuſti corporis viri eiuſmodi lacerationes perferre non queunt, exclamãt,& gemitus edunt,vincuntur enim dolore,quia deeſt eis inſpirata patientia,noſtri autem (vt de viris taceam) pueri & mulierculæ torturas ſuas tacite vincunt, & exprimere illis gemitum nec ignis poteſt. Ecce ſexus infirmus & fragilis ætas, dilacerari ſe toto corpore vtiꝗ patitur,non neceſſitate, quia licet vitare ſi velint,ſed voluntate, quia confidunt in deo.hæc ille.Iure igitur concludere poſſumus verba maximi epiſcopi in quodã ſermone in mediũ proferentes.Nouerimus inquit quia non ſine magno diſcrimine de religionis veritate diſputamus quã tantorum ſanguine confirmatam videmus, magni periculi res eſt ſi poſt Prophetarum oracula poſt Apoſtolorum teſtimonia poſt Martyrum vulnera:veterem fidem quaſi nouellam diſcutere præſumas.& poſt tam manifeſtos duces in erroꝛe

permaneas.& poſt morientium ſudores ocioſa diſputatione contendas.

Summarium.

1 Accuſatio hæretici an poſſit eo mortuo inſtitui.

2 Hæres hæretici an eius innocentiam purgare poſſit & an admittatur illius excuſatio.

3 Præſcriptio aduerſus hæretici accuſationē an & quanto tempore procedat.

4 Capitalis pœnæ executio in mortuum fieri nō poteſt:alioqui iudex ſindicādus veniet,intellige niſi & delicti atrocitas & patriæ conſuetudo aliud ſuaderent. 5.

6 Hæreticus etiam poſt obitum excōicationis ſentētia innodari poteſt.

7 Hæreticorum corporibus eccleſiaſtica ſepultura denegāda eſt.& qui ea eccleſiaſticæ tradere ſepulturæ auſus fuerit iure ipſo excōmunicationis pœnam incurrit.

8 Accuſatio poſt mortem aduerſus hæreticorū fautores nequaꝗ̄ inſtituitur eis tamen denegatur eccleſiaſtica ſepultura.

9 Accuſatio vbi aduerſus mortuum inſtitui poteſt, an mortui defenſionem ſubire volēs, audiēdus ſit.

10 Probationi alicui quoties ſtare neceſſe eſt, ita qđ contraria probatio prohibetur,nequaꝗ̄ tamē prohibita cenſetur probatio concludens talem probationem minime legitimam eſſe.

11 Accuſans mortuum qua pœna plectendus veniat ſi in accuſatione ſuccumbat.

QVAESTIO XXII.

1 Viceſimoſecūdo quæro,† An de hæreſi poſſit quis accuſari poſt mortem. & dicendū qđ ſic,vt,xxiiij.q.iij.c.ſi.& i.c.filij.de hær.

lib.vj.de quo eſt bona glo.xxiiij.qō.ij.in ſum.hoc tamen limitat glo.xxiij.q.iiij.c.ipſa pietas.niſi illi dum viuerent eſſent bonæ famæ.per.c. in primis. ij.q.j.ſed intellige eam in caſu in quo loquit, ſcilicet qñ ille qui accuſat eſſet hæreticus vel alias inhabilis.& ſic etiam loquitur tex.in.d.c.in primis. alias aūt credere quod huiuſmodi accuſatio etiā contra nō infamatū eſſet poſt mortem admittēda & hoc iudicio meo ꝓbat ſatis aperte tex.in.d.c.ſi ilj.cōuincitur aūt in hoc caſu mortuus de crimine ſi poſtq̄ erat accuſatus ſeipſum occidit.nam tūc cōſcientia criminis ſe videt occidiſſe.pro quo eſt glo.not.in.l.fi.C.de iur.fiſ.lib.x.& ibi tenet Bart.

2 Iſtud † tñ limita niſi hæres vellet innocentiā purgare defuncti,vel id quod pro innocētia reputat, vt eſt quælibet iuſta defenſio vtputa præſcriptio, vel ꝙ fecit ad ſuā defenſionē & ſimilia,nam q habet iuſtā defenſionē innocēti par eſt.nā eius factū pōt defendi,q̄uis oīno excuſari non poſſit.ff.ad.l. iul.repe.l.lege iulia.§.fi.ita tenet Bal.in.l.ij.C. qui teſt.fa.po.ſed i crimine hæreſis difficilime innocētia poſſet ꝓbari,cū in animo cōſiſtat hæreſis, niſi eſſet caſus vbi ex aliquo particulari facto vel dicto illa concluderetur.& adhuc eo caſu ſi illi in vita de hoc crimine fuiſſent infamati vel ſuſpecti prædicta excuſatio non admitteretur.vt in.c.filij. de hære.lib.vj.qđ tñ intellige iuxta ea quæ inferiꝰ

3 dicā in eodē mēbro† præſcriptio etiā in hoc crimine viuēte hæretico nō ꝓcedit,ſed eo mortuo admittitur ſola quadragenaria ad tuendum hæredes ſuos quo ad bona quæ habuerūt ab hæreticis.dūmodo illi dum viuerēt catholici putarent,alias ſecus.totum hoc probat tex.not.in.c.ij.de præſcrip. lib.vj.per quem tex.declarat.l.apoſtatarum.C.de apoſta.Formā aūt pronūtiandi hoc caſu & ſimilibus cōtra mortuū vide per glo.not.in.§.per cōtrarium.inſti.de hære.quæ ab inteſt.defe.Cōſidera tñ quod iſta accuſatio admittitur ad finem occupā-

di bona illius quem in vita cõſtat hæreticum fuiſſe.nõ autem vt aliqua pœna alia puniat.vt voluit
4 glo.in dicta ſumma.& ne mirandum de hoc,† cũ etiam ſi contra viuentem eſſet accuſatio inſtituta, ſi tamen antequam pœna ſibi inferretur mortuus extitiſſet non eſſet in eius corpus aliqua iuſtitiæ exequutio poſt mortem ſienda.per textum notabilẽ in.l.defuncto.ff.de pub.iud. ex quo maniſeſte conuincuntur errare aſſeſſores, ſeu iudices maleficiorum,qui in defunctos faciunt exequutionem pœnæ capitalis.& hoc tenet Angelus in dicta.l.defuncto.& faciunt ad idem nota.per Cynum in.l.ſecunda.C.qui teſtamen.facere poſſunt. caueant igitur ab hoc, alias tempore ſyndicatus conueniri poſſent,tanquam inferẽtes iniuriam cadaueri.in.l.prima.§.quotiens.ff.de iniur. dicit tamen Ioann.de imo.in dicta.l.defuncto,quod quã
5 doque de facto ſeruatur contrarium præſertim in grauibus delictis.& vbi eſſet talis conſuetudo toleranda eſſet, in odium & deteſtationem eorum & propter facti memoriam.argumen.eius quod habetur.xv.quæſtione prima.ca.mulier.vbi etiã animal irrationale punitur propter facti memoriam.& argumen.eius quod habetur in .c.quum ad monaſterium.de ſtatu regu.vbi monachus q in morte non reſignauit pecuniam quam tenebat tanquam propriam ſine conſenſu abbatis, iubetur ſepeliri extra cœmiteriũ cum pecunia in ſter
6 quilinio,in ſignum perditionis.† Pœna tamen excommunicationis aſtringi poteſt hæreticus poſt mortem.xxiiij.quæſtione tertia.ſane.& per gloſ. ea.cauſſa.& quæſtione in ſumma. & idem tenet gloſſ.in cap.ſi quis epiſcopus.eodem titulo.& talis excommunicatio non ideo fertur vt ille ampli⁹ ligetur,quia ille iam æternaliter eſt damnatus,ſed in criminis deteſtationem, vt cæteri hoc iudiciũ terribile eccleſiæ audiẽtes,ſimilia committere cõtremiſcant,ſecundum Archidiaco.in dicta ſumma,

ma,hodie tamen non eſſet neceſſe in eos ferri ſen tẽtiam,quum à iure ſint excommunicati,de hære ticis.excommunicamus.Io primo.non tamen tol litur propterea quin poſſent etiam ab homine ex communicari.iuxta notata per glo.& docto.in.c.
7 ita quorundam.de Iudæis. Infertur † etiam ipſis alia pœna poſt mortem,quoniam eorum corpora non debẽt habere eccleſiaſticam ſepulturam.imo quicunq; eos præſumpſerint eccleſiaſticæ ſepultu ræ tradere ipſo facto ſentẽtiam excommunicatio nis incurrant vſq; ad ſatiſfactionem cõdignam,à qua abſolui nõ debẽt niſi proprijs manib' publi ce extumulẽt,& pijciant huiuſmodi corpora dã natorũ,& vltra hoc locus ille perpetua debet ca rere ſepultura.vt in.c.quicunq; in princip.de hæ reti.lib.vj.& pondera illum tex.qui requirit quod ſuis manibus extumulent.& ſic non ſatis eſſet ſi per alium facerent,vt dicit ibi gloſ.requirit etiam tex.quod extumulent publice.Conſydera tamen
8 quod † iſta accuſatio poſt mortem habet locũ tã tum in hæreticis,non autem in credentibus fauto ribus,& receptatoribus eorum qui non ſunt hære tici,quia morte eorum huiuſmodi crimina extin guũtur,vt probat tex.in.c.accuſatus.§. porro.eo. ti.li.vj.& hui' ratio eſt:quia iſtorũ bona nõ ſunt ipſo iure cõfiſcata,vt in eodẽ.c.§.ſi vero.& hanc cõcluſionẽ tenet Archi.Io.mo.& Io.an.in.d.§. ſi vero.quo ad carentiam tamen ſepulturæ eo iure quo hæretici cenſentur,vt in.d.c.quicũq;.in prin.
9 Sed iuxta prædicta † q̃ro eo caſu quo pcedit con tra mortuũ,an ſi aliqs voluerit eũ defendere ad mittat.gl.tangit qõnẽ.xxiiij.q.ij.c.damnatiõis.& tenet q sic.ff.de procu.ſeruũ quoq;.§. publice. & maxime cũ in cauſſa criminali p inuito quis poſ ſit appellare.ff.de appel.nõ tantũ.ſed opponit gl. qũo admittet cũ nõ poſſit cauere de rato ad qđ rñdet q ſatis videt habere ratũ,ex quo nõ oppo nit obicem cõtrariæ volũtatis,de cõſecr.diſt. iiij.

queris.ſed ego limitarē hoc eo caſu quo illi in vi=
ta non erant diffamati de hæreſi vel ſuſpecti.nam
tunc non eſſent aliqui etiam filij vel hæredes ad
eorum defenſionē admittēdi.pro quo iudicio meo
eſt tex.apertus in.d.ca.filij.Sed illo caſu aduerten
dum eſt ꝙ etiam ſi nō admittantur defenſores ad
excuſandum delictum,vel ad opponendum ſe cō
tra probationes,& contrarium probandū admit=
10 tendi †tamen ſunt ad probandum corruptionem
vel falſitatem illius probationis,ita ꝙ concludāt
illam non eſſe legitimam ꝓbationem,quia ſolum
modo à iure excludunt̄ ad probandū cōtrariū di=
rectum eius quod ꝓbatum fuerat, ſecus autē per
hunc modū indirectum.ſic determinat Ioan.and.
in nouel.in.d.c.filij.quem ſequitur ibi Domi.& ꝑ
hoc habes nota.intellectum ad oīa iura quæ vo=
lunt ſtare alicui probationi,& nō admittunt con
trariam ꝓbationē.debent enim intelligi modo p̄=
dicto.facit in ſimili qđ no.glo.& Bar.in.l.iuriſgē
tium.§.quod fere.ff.de pact.limitarē etiā & ſecun
do illum tex.vt intelligat̄ tantū in filijs vel hære=
dibus mortui hæretici,qui ſunt admittendi illo ca
ſu.ſecus autem in alijs extraneis.arguendo ex illo
tex.per locū à ſpeciali.ſicut & multa alia ſpecia=
lia propter deteſtationem tanti criminis reperiun
tur ſtatuta.ad quod etiā ſeruit ratio glo.ibi poſitæ
quæ dicit ꝙ aliorū non intereſt ſe opponere huic
defenſioni.& defenſio q̄ admittitur ex fauore pu=
blico per quēcunqꝫ præſtita,vt in.d.§.publice.ex
cluditur propter eundem fauorem publicū.cuius
maxime intereſt tam nephandū crimē indilate pu
niri.& inde eſt ꝙ etiam ſi in alijs criminibus ne=
dū cōdemnato,ſed etiam tertio permittatur in fa
uorē cōdēnati appellare.vt.l.nō tantū.ff.de app.
in hoc tn̄ crimine etiā ipſi cōdēnato appellationis
remediū interdicit̄ vt late ſuperius dixim⁹.& hoc
11 ꝓpter criminis enormitatem.Sed q̄ro†cui pœnæ
ſubijcietur iſte qui mortuū accuſauit ſi ſuccūbat

in accuſatiōe.gl.in.d.c.ſane dicit ꝙ ei cui ſuppone reť accuſatus ſi viueret & nō ei cui modo ſuppoꝫ nitur.nec mirū cū grauius ſit peccare in mortuū ꝙ̃ i viuū.vt.C.de ſepul.vio.l.q ſepulchra.ſed ego dubito an illud ſit verū:cū accuſator ſuccūbēs puniať ſimilitudine ſupplicij.C.de accu.l.fi. imo ab hac pœna in multis caſibꝰ excuſať.de qbꝰ p gl.no, in.l.athletas.§.calūniator.ff.de his qui no.infa.

¶Summarium.

1 ☞Filijs hæreticorū q̄ pœna irroganda ſit & q̄ filijs fautorum & receptatorum.
2 Filius hæretici an ipſo facto perdat eccleſiaſticū beneficium.
3 Pœnæ q̄ filijs hæreticorū à iure infligunť, an ad baſtardos aut ſi mauis illegitimos extendantur.
4 Filij ſimplex appellatio in caſu rationabilis odij, etiam naturalem comprehendit.
5 Pœna quæ filijs hæreticorum irrogať an etiam ad liberos ante paternam hæreſim natos extēdatur.
6 Inqſitores prauitatis hæreticæ an poſſint ſtatuta aduerſum hæreticos condere,& quid in delegatis ad vniuerſitatem cauſſarum.

QVAESTIO XXIII.

1 Vigeſimotertioꝗ̄ro de pœna filijs hæreticorū infligēda.Ad quod eſt dicēdū ꝙ puniūtur in ſucceſſiōe pr̄na,nā in bonis pr̄nis minime ſuccedūt,imo illa fiſco applicanť. Si enim in crimīe læſæ maieſt.hoc eſt inſtitutū à fortiori in crimine hæreſis locū ſibi debet vēdicare, cū lōge magis ſit æternā ꝙ̃ tpalem lædere maieſtatē.ſic dicit tex.de hære.c.vergētis. Puniūt etiā alia pœna,quia filij hæreticorū & receptatorū & fautorū vſq; ad ſecundam gn̄ationem ad nullum eccleſiaſticū beneficium ſeu officium publicū adꝫ

in.d.c.quicunq;.§. hæretici.iuncto.d.c. ſtatutum. vbi inhabilitantur ab beneficia obtinenda filij hæreticorum &c.& ſic iura prædicta loquuntur tantum de obtinendis poſt hæreſim parentum.non tamen ante.nec obſt.text.in.d.c.fœlicis.§. quod ſi quis.quia loquitur in alio crimine ꝙ hæreſis.nec eſt fienda extẽſio cum ſit ius pœnale.per iura vulgaria.& ſi illud eſſet verum omnes pœnæ contentæ in.d.c.fœlicis.haberent locũ contra hæreticos, per fundamentũ iſtorum de quo ſupra. quod eſt abſurdum,præſertim quia interdũ ꝓ minori delicto imponuntur maiores pœnæ.& ſic ratio argumentationis eorum non procedit,pro quo eſt tex. in.c.admonere.xxxiij.q.ij.vbi maior pœna imponitur occidenti vxorem ꝙ occidenti matrem. cũ tamen conſtet longe grauius delictum eſſe matrẽ occidere ꝙ vxorem.Reſtat reſpondere ad.d.c.vt cõmiſſi.§.priuandi.quod ſatis videtur vrgere. & dicas quod ille tex.eſt intelligendus ſecundum iura prædicta.non enim inducit nouum ius quo ad hanc priuationem.nam ille tex. principaliter emanauit ad declarandum in quibus inquiſitores ſine dioceſano poſſent procedere. Vnde quod de priuatione beneficiorum dicitur enuntiatiue narratꝰ, & per cõſequens diſpoſitionẽ nõ facit.iuxta text. in.c.ſi papa.de priuileg.lib.vj.& vbi velles ꝙ diſpoſitionẽ induceret,debet intelligi de beneficijs, poſtꝙ parentes hæreſim incurrerunt,filijs collatis per ea quæ ſuperius diximus,vt iura iuribꝰ cõcor
3 dentur. Vlterius quæro † an pœna quæ imponitur filijs hæreticorum extendatur etiam ad baſtardos.glo.in.d.c.ſtatutum.tangit hanc quæſtionem & arguit pro & contra.& finaliter tenet qđ extendatur ad eos,ne plus habeat luxuria ꝙ caſtitas.& idem tenet ibi Archi.& ſequitur Io.and.in nouel.qui dicit ſe ſic conſuluiſſe cum quibuſdam doctoribus.cum illegitimus ſit de ſanguine reſpectu gñis,& in ipſo etiam timeatur crimen pater

num.C.ad legem iul.maie.l.quiſquis.Item ſi puniuntur filij legitimi à fortiori baſtardi, qui ſunt odibiles legi.ar.de præben.eum qui.lib.vj.cū ſuis concordan.Item quia iura generaliter loquuntur. bene facit ad hoc.ff.de in ius vocan.l.fina.verūtamen ſecundum doctrinā Cy.in.d.l.quiſquis. illud eſſet intelligendum de baſtardo qui patrem certū poſſet nominare,ſecus autem eſſet in vulgo quæſitis natis ex incerto coitu, qui certum patrem demonſtrare nequeunt,quia tunc ceſſat in eis ratio cum non conſtet illum eſſe patrem eorum. & idē ſequitur Ioan. and.in dicto.c.ſtatutum.Subdit tñ ibi Domi.quod vbi cōmunis vſus alicuius ciuitatis vel loci reputaret illos de domo ſecundum qđ dicit ſeruari Florentiæ & Peruſij,vbi deferunt arma illius agnationis de qua eſſe putantur,tunc ad eos huiuſmodi pœnæ extēderentur, & dicit fuiſſe hoc de mente Bar.in.l.pronuntiatio.ff.de ver.ſig. & in.l.filium.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur. Cō
4 firmo etiam amplius hanc partem.✝ Nam in caſu odij rationabilis,ſimplex appellatio filij comprehendit etiam naturalē,vt in.l.libertinum.coniuncta rubri.C.de interdict.ma.inter pup.& tut.hoc autem odium rationabile eſt.nam cū in crimine læſæ maieſtatis filij dicantur digni paterno ſupplicio.vt in.d.l.quiſquis.§.filij vero. à fortiori in crimine hæreſis per.d.c.vergentis.ad idem facit qđ not.Bar.in.l.ij.ff.de accu.& in.l.tutelas.ff.de capi. dimi.& in.l.fina.C.de verbo.ſignifi.vbi tenet qđ ſi ius ſiue diſpoſitio loquitur per verba naturalia, vtpote filij vel nepotes comprehenduntur etiā naturales & baſtardi:quia ſecundum naturā ſic trahunt naturā à patribus ſicut legitimi. ſic eſt aūt in propoſito,quoniā iura ſuperius inducta loquūtur de filijs hæreticorum per verba naturalia,ſcilicet filij & nepotes &c. & præſumuntur imitatores delicti paterni ſicut & naturales, imo multo fortius cum ex talibus complexibus ſæpenumero

degeneres viri & ſcelerati naſci cõſueuerunt vt di
cit tex.lvj.diſtin.ſi gens anglorum. Sed quæro,
5 † an pœnæ prædictæ ſe extẽdant etiã ad filios qui
nati ſunt anteꝗ̃ eorũ patres hæreſim incurriſſent?
Calde.mouet hanc.q.in cõſilijs ſuis in tit.de hære.
conſi.iij.& arguit pro & cõtra:finaliter tñ conclu
dit ꝙ non ſe extẽdant ad eos per.l. emancipatũ.ff.
de ſena. cum materia ſua.Item facit quia filius añ
natus ex ſuperueniente dignitate in perſona pa-
tris non conſequitur priuilegium vel honorem.vt
l.ſenator.C.de dignita.libro.xij.&.l.filij.§.ſenato
res.ff.ad municipa.& per conſequens ſi non hono
rem ergo nec pœnam vel onus.vt.l.ex qua perſo-
na.ff.de regulis iuris.ad idem.l.prima.§.fina.ff.de
bonorum poſſeſ.contra tab.&.l.ſi neceſſe.§.ſi de-
portatus.ff.de bo.liber.per quæ iura filij iam nati
propter ſuperuenientem caſum in perſonam pa-
tris non repelluntur à ſucceſſione.& pro hoc etiã
inducit.l.diuo marco.C.de quæſtio.& dicit eſſe
caſum expreſſum in.l.ij.C.de liber.& eo.libe. Ad
cuius confirmationem poteſt induci quod in ſimi
li not.Cy.in dicta.l.quiſquis.circa filios illius qui
commiſit crimen læſæ maieſtatis,ſed in contrariũ
facit quod notat ibi Salicetus qui tenet illam pœ-
nam etiam habere locum in antea natis.cum non
minus in eis hæreditarij criminis exẽpla ſint me-
tuenda,& quia iura generaliter loquuntur, nec
obſtãt iura in contrarium inducta ſecundum eũ.
ꝓpter grauitatem enim criminis læſæ maieſtatis
contrarium in eo ſtatuitur.&per eaſdem rationes
idem ego dicerem in crimine hæreſis, cum ſit lon-
ge maius.vt in dicto capit.vergentis. ad hoc etiã
facit textus apertus in dicto capitu.ſtatutum.§.fi
nali.de hære.ibi cum dicit,vel tales etiã deceſſiſſe
probantur.ex quo innuitur ſufficere quod patres
eorum in morte fuiſſent hæretici.nec põt dari con
ueniens ſolutio ad illum tex.ad idem facit.d.c.filij
eo.ti.quod loquiẽ de illis qui oſtẽderunt ſigna hæ-

reſis,cum decũberẽt in lecto ꝑpter infirmitatẽ de qua deceſſerunt.& cõtraria tollunt per ea q̃ diximus ꝙ ſit in hoc crimine ſpeciale ꝑpter eius grauitatem.
6 †Sed an inquiſitores hæreticæ prauitatis poterũt facere ſtatuta,vtpote augendo pœnam cõtra hæreticos,vel alias circa hoc crimẽ diſponẽdo & dicendũ eſt ſecundũ Lapũ in.c.ij.§.ſtatuto. de cõſti.li.vj.ꝙ non quia ſunt delegati.vt.c.per hoc.&.c.ne aliqui.de hære.lib.vj.ex quo inferẽ ꝙ etiã delegatus ad vniuerſitatẽ cauſſarũ nõ poteſt facere ſtatuta,quia à iure nõ reperitur ſibi cõceſſum. Iſti enim ſunt delegati ad vniuerſitatẽ cauſſarum vt no.glo.in.d.c.per hoc.& cõcluſionẽ iſtam ſequtur etiam Domi.in.d.§. ſtatuto.

¶Summarium.

1 ☞Ciuitas in qua aliqui inſunt hæretici an tota poſſit igne exuri aut alias deſtrui.latiſſime vſq; ad quæſtionis finem.
2 Ciuitas quando dicatẽ hæreſim cõmittere vt vniuerſa deſtrui poſſit.
3 Vniuerſitate punita de hæreſi,an ſinguli quoque puniti videãtur ita vt amplius puniri nõ poſſint.

QVAESTIO XXIIII.

1 Vigeſimoquarto quero,†An ſi aliq hæretici ſunt in vna ciuitate poſſit tota ciuitas exuri ſiue alias deſtrui.& gloſ.in.c.ſi audieris. xxiij.q.v.arguit qđ ſic per illum tex.& videntur ibi velle Io.& Laur.quod quilibet poſſit hoc facere,ſed in contrarium inducitur ea. q.ſi nõ licet.verſi.quaſdam.& verſi.his igitur. & qõ.iiij. ver.non ergo.&.q.vlti.qcunq;.& quod not.xxxiij.q.ſecunda.inter hæc.in.j.glo.Archi.in.c.præſidentes.de hære.lib.vj.dicit quod eccleſia cõcedit generalem authoritatem exterminandi hæreticos

xxiij.q.v.ſi vos.&c.ſi audieris.q̃ non tantum di-
rigunt principibus.& facit eadem cauſſa.q. viij.
legi.& de hære.excommunicam⁹.§.catholici. vbi
etiam ad eos exterminandos,conceditur cruce ſi-
gnatis indulgentia vltramarina.tamen occiſio &
ſpoliatio talium tutũ eſt quod fiat ex edicto prin-
cipis vel eccleſiæ.c.cum ſecundũ leges.eo. titu.li.
vj.ne ex cupiditate vel vltione potius q̃ ex iuſti-
tia vel obedientia pugnare videantur.xxiij.q. pri
ma.quid culpatur.&.q.ij.c.j.&.q.iij.ſex differen-
tiæ.quod etiam tenuit Ray.in ſumma eo.ti.verſi.
ſed nunquid.& Goſ.in ſum.eo.ti.§.ſed nunqd ca
tholici.& Hoſt.in ſum.eo.tit. §. qualiter euitent.
ver.ſed nunquid catholici.Idem ſequitur Io. and.
in nouel.in.d.c.præſidentes.& Domi.qui ſubiun
git oportere neceſſario p̃cedere iudicis declaratio
nem ſuper crimine hæreſis ad hoc vt iſta exequu-
tio fieret per.d.c.cum ſecundum leges.ſed iſta vi-
dentur mihi cum ſupportatione nimis crude & in
digeſte dicta & in tanta quæſtione,vbi de tanto-
rũ periculo agitur.& præſertim vbi innocentes ꝓ
nocentibus puniũtur grauius & profundius ſcri-
bendum & calamus magis temperandus fuiſſet.
quapropter ego dicerem quod etiam ſi aliqui de
ciuitate ſint hæretici dummodo ciuitas ipſa hære
ſim non incurrerit,adeo quod delictum iſtud vni
uerſitati ciuitatis aſſcribi poſſit,non propterea ci
uitas poſſit exuri aut alias deſtrui.nullo enim iure
hoc reperitur cautum,imo iura clamant in contra
rium ſcilicet quod peccata ſuos debent tenere au
tores.C.de pœnis.ſancimus,de his quæ fiũt à ma
iori parte capi.quæſiuit.Ad iura quæ in contrariũ
inducuntur ſtat reſponſio ad.c.ſi audieris.per qđ
gloſ.præfata ſe fundat.'dici poteſt multipliciter.
Primo quod illud erat præceptum legis veteris,
& iudiciale vt patet clare.nam habetur originali
ter Deuteronomij.xiij.& talia in lege noua ceſſa-
uerunt,niſi de nouo fuiſſent inſtituta,nec legitur
noua

noua inſtitutio. Nã Cyprian⁹ cui inſcribitur ille tex. in decretis nõ habuit facultatem iura generalia cõdendi cum non fuerit Ro. ponti. eo maxime vbi de incendio & morte inferendis diſponitur vt patet in illo tex. quæ pœnæ ab eccleſia non imponuntur. ne clerici vel mona. ſententiam ſanguinis & eodem tit. eo. libro ſexto. & de exceſſ. prælatorum. ex literis. vel aliter dicas ꝙ ille tex. non loquitur de hæreti. ſed de idolatris. & iſta crimina ſunt diuerſa vt ex ſuperioribus patet. Aliter etiam põt dici quod loquitur quando omnes de ciuitate inficerentur illo crimine. & ſi non omnes, illud tamen tempore illo licite fiebat, ſtante præcepto dei ꝗ dominus eſt vitæ & mortis. ꝑ quo bonus tex. in. d. c. ſi nõ licet. & in. c. gaudemus. de diuor. vbi de homicidio Sãſonis ſit mẽtio. Ad alia vero iura quæ inducit Archi. videlicet. c. legi. reſpõdet ꝙ authoritate dei illa facta fuerunt qui interius authoritatẽ occidendi inſpirabat. vt in. d. ca. ſi nõ licet. ad. c. ſi vos. dicendũ eſt ꝙ loquit̃ qñ authoritate iudicis illa fiunt. vt patet in ſi. eiuſdem tex. vbi dicit diligentiſſimi rectores &c. ad. c. excommunicamus. §. catholici. dicas ꝙ intelligitur quando in caſu licito bellum cõtra eos moueretur, & accedente authoritate ſuperioris ꝗ hanc concedere poſſet. alias autem ſequeretur abſurdum, quod pro actu illicito & reprobato papa concederet indulgentias, quæ tamen pro opere charitatis ſunt indulgendæ iuxta notata per doctores. c. quod autem. de pœn. & remiſſionibus. Pro quo eſt textus eodem titulo. cum ex eo. tenet ſanctus Thomas. iiij. ſententi. diſtinct. xx. Stabit ergo in hoc concluſio quod ſi ciuitas labatur in hæreſim, tunc demũ poſſit exuri & deſtrui, & non aliter. Hanc ſentẽtiam firmat Barto. in. l. aut facta. §. nonnunquam. ff. de pœnis. in crimine hæreſis, & in crimine læſæ maieſtatis, & alias vbicunq; filius punitur propter delictum patris. & ſic fuit factum de Carthagine, quæ pro-

pter rebellionē paſſa eſt aratrū,vt.ff.quib.mo.vſu fru.amitta.l.ſi vſuſfructus.Dicit etiam ſe vidiſſe ſententiam diffinitiuam Imperatoris Henrici quā dedit contra ciuitatem Brixiæ,quæ fuit ſibi rebellis,in qua dicebat illam ciuitatem eſſe ſubijciendam aratro,quam pœnam poſtea ex miſericordia relaxauit,quæ ſententia diffinitiua eſt lex.vt.l.ſecunda.ff.de legi.& in.l.fi.C.eo.& de re iudi.ca.in cauſſis.& ita fecit papa Bonifaci⁹,qui propter delicta quorundam templariorum totū ordinem eorum deſtruxit:quia erant hæretici.Hanc autē ſententiam nullus inferior à principe ferre poterit,nec ſine principis authoritate hoc fieri poteſt,ſecūdū quod late proſequit̄ Bar.in extraua.quoniā & idē ſenſit vno verbo Sali.in.l.j.C.de ſedi.in fine. Sed
2 quando†dicemus ciuitatem cōmittere hæreſim, vt modo p̄miſſo puniatur.dicas ꝙ ſi oēs eſſent hæretici vel maior pars.vt in.l.quod maior.ff.ad municip.& hoc tenet Barto.in dicta extrauag. quoniam in ſimili materia.& requiritur quod conueniant.vt vniuerſitas ad hoc faciendum vtpote cōmunicato conſilio.alias dicerentur ſinguli facere, & non vniuerſitas. iuxta notata per gloſ.l.ſed ſi ex dolo.§.primo.ff.de dolo.&.l. aliud.§. refertur. ff.de regu.iur.neq; per hoc credas quod pœna corporali puniantur innocentes pro nocentibus. qđ manifeſte patet per ea quæ Barto.not.in dicto.§. nonnunquam.& Salic.in dicta.l.j.C.de ſeditioſis.
3 Sed iuxta prædicta quæro†an punita vniuerſitate de hæreſi modo præmiſſo cenſeantur ſingulares puniti ad hoc vt amplius puniri nequeant. Ad hoc reſpondeo quod ſingulares non eo min⁹ puniri poterunt ſi culpabiles in hoc delicto repe riant̄,qa qđ debet vniuerſitas nō debēt ſinguli & ecōtra.ff,qđ cuiuſq; vni.l.ſicut.§.j.ff.de regu. iur. aliud.§.refert̄.facit.ff.quod vi aut clam. l. ſemper. §.ſi in ſepulchro.Ad hanc deciſionē faciunt nota.

per Ioan.mo.& Ioan.andr.in.c.fœlicis.de pœnis. libro ſexto.in fine.& per barto.in.d.l.aut facta.§. nonnunq̃.

❡Summarium.

1 ☞Cogendus an ſit quis ad Chriſti veritatẽ amplectendam,& an ſolum ſit verbo agẽdum diſputatione pugnandum & ratione vincendum.

QVAESTIO XXV.

Viceſimoquinto ſupereſt nonnullis hæreticorum prædictorum obiectionibus & calumnijs reſpondere. Dicunt 1 † enim neminem ad Chriſti veritatem eſſe cogendum, verbo eſſe agendum,diſputatione pugnandum, ratione vincendũ,ne fictos catholicos eccleſia habeat,& huius opinionis fatetur Augu.ſe fuiſſe cum cæcitate infidelitatis,primitus tenebatur,poſtmodumvero cum faciem ſuam ad veritatis lucem conuertit,cognouit nedum verbis & autoritatibus hanc confutari & cõfundi ſententiam, quinimo & exẽplis. Nam & ciuitas ſua,cum primo tota eſſet in partes Donati,advnitatem tandem catholicam legũ imperialium timore conuerſa eſt, quam tempore ſuo vidit ita perniciem præfatam deteſtari, vt in ea nunq̃ fuiſſe crederetur.Item & aliæ multæ ciuitates ſibi nominatim cõmemorabant̃,vt in ipſis rebus agnoſceret:etiam in hac cauſa recte intelligi poſſe quod ſcriptum eſt. da ſapienti occaſionẽ & ſapientior erit. hæc ille in epiſtola ad Vincentium Donatiſtã. & habent̃ trãſumptiue.xxiij.q. vj.videsvt opinor.qualiter aũt & ſacræ ſcripturæ teſtimonio hoc idem probet̃ conſidera patrẽfamilias ſeruis ſuis præcepiſſe cũ ad inuitandũ ad nuptias in vias & ſepes omnes deſtinaſſet, quoſcũq; inueneritis (inquit) bonos & malos cõpellite in-

trare.legimus quoq; primo Saulum poſtea Paulum ad veritatē cognoſcendā & tenendā magna violentia Chriſti cogentis eſſe cōpulſum,quin potius quod mirum eſt ille q pœna corporis ad Euāgelium coactus intrauit plus illis omnibus q verbo tantum vocati ſunt in Euangelio laborauit & quē maior timor cōpulit ad charitatem,eius perfecta charitas foras mittit timorem. Sed & circa idem aduerſarij prædicti obijciuntdeum dediſſe liberum arbitrium,& ideo nō debere hominē cogi ad bonū, qđ & Donatus Auguſtino obijciebat. cui & ipſe reſpondet. Attende & conſidera, q nō ideo voluntas bona miſericorditer impenditur vt mala voluntas hoīs diligatur. Nam quis neſciat nec dānari hoīem niſi merito malæ volūtatis. nec liberari,niſi bonā habuerit volūtatem.nō tñ ideo qui diligunt malæ ſuævolūtati impune crudeliter permittendi ſunt,ſed vbi ptās datur & à malo ꝓhibendi: & ad bonū cogendi ſunt.Nam ſi voluntas mala ſemper ſuæ permittenda eſſet libertati, quare Iſrahelitæ recuſantes & murmurantes tam duris flagellis à malo prohibebant.& ad terram ꝓmiſſionis cōpellebantur.vbi & ſubiungit multa alia noui & veteris teſtamenti euidentia teſtimonia,habētur trāſumptiue.xxiij.q.iij.diſplicet. hoc etiam Philoſophorū ſchola apertiſſime docet.qui enim nec natura ad virtutem inclinant,nec ingenuos habent animos vt verborum doctrina duci queant (quod præcipue his cōtingit qui aſſuetudine longa malū habitum induerunt.) neceſſe eſt quaſi beluas quaſdā ſub iugo ponere & legū auſteritate cohercendos fore. vt Philoſophus docet x.Ethi.& per hunc modū coacti recta operantes virtutū actibus aſſuefaciendo, tandem in bonos viros euadunt vt ipſe dicit.ij.Ethi.ex eo enim qđ multoties agitur ſecundū rationē,imprimit forma rōnis in vi appetitiua,quæ quidē iprēſſio nil aliud eſt quā virtus moralis,vt Tho.ibidem dicit ad ꝑs

dicta etiam facit tex.xxiij.q.vj.§.ſi. Adhuc inſtant Apoſtolos in ſui fauorē inducētes, quos nō legimus violētia aliquos ad fidem cōpuliſſe, nec à regibus terræ ad hæc auxilia petijſſe, ſed qui talia dicunt vt inquit Aug. ad Bonifaciū comitē, nō cōſiderant aliud tunc fuiſſe & oīa ſuis cōuenire temporibus, quis enim tunc in xp̄m crediderat imperator? quis pro pietate cōtra impietatē leges ferendo ſeruiret? tunc enim adhuc illud propheticū implebatur. Quare fremuerunt gētes & populi meditati ſunt inania. Aſtiterunt reges terræ & principes cōuenerunt in vnū aduerſus dn̄m & aduerſus Chriſtū eius. nondū enim agebat̄ qđ paulopoſt in eodē Pſalmo dicitur. Et nunc reges intelligite, erudimini q̄ iudicatis terrā. Seruite dn̄o in timore & exultate ei cum tremore. xxiij.q.iiij.ſi eccleſia. Poſſet ēt aliter eorū obiectio cōfutari, aliter enim cū his qui nunq̄ fidei ſacramentū ſuſceperunt eſt agendū qui nō vi ſed ꝓprij arbitrij volūtate ſuadendi ſunt vt ad fidē cōuertant̄. vt.c.qui ſincera. &.c.de iudæis. xlv.diſtin. & aliter cū eis qui ſemel ſacramentū baptiſmi adepti ſunt, qui etiā ſi metu ad Chriſtianitatē coacti fuiſſent à principio, ſicut factum eſt tpibus religioſiſſimi principis Siſebuti quia iam cōſtat eos ſacramētis diuinis aſſociatos: & baptiſmi ſacramentū ſuſcepiſſe & criſmate vnctos eſſe, & corporis dn̄i extitiſſe participes, oportet vt fidem quā etiā vi vel neceſſitate ſuſceperūt: tenere cogant̄, ne nomen dn̄i blaſphemet̄. & fides quā ſuſceperūt vilis & contēptibilis habeat̄, vt in d.c.de iudæis. quod tn̄ diximus de cōuerſis ꝑ vim debet diſtingui. iuxta tex. i.c.maiores. §.itē querit̄. de baptiſ. Poſt hæc aūt obijciunt q̄ principes res eorū cōcupiſcunt & vt auferāt in eos ſæuiunt. Sed iſti peſſimi iudaica ſuperſtitiōe obcæcati, ſuꝑ quorum oculos vt ait Apoſtolus, vſq; hodie velamen illud Moyſi appoſitum manet, vt oculos habentes non videant, nō attēdunt q̄ ſint contraria

veritati quæ loquuntur. Si enim principes præfati eorum vellent bona, nequaq̃ miſericordiã pollicẽtes eos inuitarent ad pœnitentiã. Sed quia eorũ ſalutem ex viſceribus ſitiunt, etiã quod fiſco ſuo cõpetebat, dum tñ cõuertant̃ liberaliſſime ipſis relaxant. nec erubeſcũt hæretici ſua dicere, q in hmõi errorem lapſi nil in ſuo dominio retinent vt in. c. quo iure. viij. diſt. & c. quod aũt. xxiij. quæſt. vij. Clamãt inſuper dicẽtes ſæuã crudelitatem in eos exerceri. Sed his r̃ndetur per illud Hieronymi ſup Eſaiam, non eſt crudelis qui crudeles iugulat, ſed crudelis patientibus eſſe videt̃. Nam latro ſuſpenſus patibulo, crudelem iudicẽ putat. xxiij. q. v. non eſt crudelis. Deus enim q miſerator & miſericors eſt patiens & multum miſericors, nõ ideo crudelis & rigidus & cruentus reputat̃, qđ diluuio genus humanum deleuit. & ſuper Sodomam & Gomorram ignem & ſulfur pluit. Egyptios ſubmerſit in fluctibus. Iſrahelitarum cadauera proſtrauit in heremo. Dicunt poſtremo quod reuerſi ad pœnitentiam non recipiuntur, cũ eccleſia pia mater gremium nõ claudat redeũti. Quibus r̃ndetur per id quod ſcripſimus ſupra. q. xx. vbi latiſſime ꝑ tractauimus, qũo & qualiter reuerſi ab hæreſi, admittendi ſunt. Friuolis igitur ipſorum peſſimorum hominum ſpretis querelis iuris cenſura ĩ eos eſt exercenda. Aliter enim Rex ſeruit deo, qa Rex eſt, aliter quia homo eſt, quia homo eſt ſeruit viuẽdo fideliter, quia Rex eſt ſeruit leges condendo, iuſta præcipientes, & cõtraria prohibentes, ac vigorem iuris in ſceleratos exercendo. Et cum his breuiter finem facio. Ad laudem & gloriam Ieſu xp̃i domini noſtri, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum Amen.

FINIS.

DO. IOANNIS NICOLAI ARELATANI IVRIS VTRIVSQVE DOCTORIS SECVNdus liber de Hæreticis, quinquaginta notabilia in hac hæreticorum materia præter ea quæ in tractatu ſcripta ſunt è varijs ſcribentium locis decerpta continens.

Summarium.

1 ☞ Spoliatus ante omnia reſtituendus eſt.
2 Hæreticus ſpoliatus non reſtituitur,& quare.
3 Excõmunicato obſtat exceptio excõmunicationis ne ſpoliatus reſtituatur.
4 Excõicatus agit ad vxoris reſtitutionem, hereticus nequaq̃.
5 Proprietatis exceptio quoties cõcludit agentẽ nõ poſſidere,tũc obſtat agẽti poſſeſſorio recuperãdæ

NOTABILE I.

VNVM IN PRIMIS mẽti mandandum ſuadeo,vulga=
1 ta apud vtriuſq; cenſuræ pro=
feſſores extat regula, † ſpolia=
tũ eſſe ante oĩa reſtituendum,
vſq; adeo vt aduerſus eũ nul=
la poſſit obijci proprietatis ex
ceptio.l.ſi quis ad ſe fundum.
C.ad legem Iuliam.de vi publi.c.j.&.c.literis. &

vbicꝫ ſcrib.extra de reſti.ſpo.Latiſſime Barto.&
cæteri poſt eum in.l.naturaliter.§.nihil cõe.de ac
2 quir.poſſ.ff.Hanc tamẽ regulam reſtringe †vt nõ
procedat in ſpoliato,cui agenti poſſeſſorio recu-
perandæ obſtat exceptio hæreſis.ita vult glo.no.
in.c.quo iure.vbi Præpoſi.Alex.viij.diſtinct. Ra
tio traditur à quibuſdam recentioribus in.d. §.ni
hil cõe.quia hæreticus ipſo facto excommunica
3 tus eſt.c.excõicamus.de hære.excõicato † autem
obſtat excõicationis exceptio,ita vt ſpoliatus nõ
reſtituat.glo.in.c.j.xxiiij.diſt.in verbo audiẽtia.
& in.c.ex inſinuatione.in verbo aliud canonicũ.
extra de procu.Panor.in cap.à nobis.de excepti.
& in.c.fi.col.penul.de ordine cogni.Ergo hæreti
co vtpote excommunicato obſtare debet excep.
hæreſis ne reſtituatur.Sed hæc ratio nequaquam
4 ſatiſfacit†quoniam eadem quocꝫ ratione dicẽdũ
foret hæreticum ad vxoris reſtitutionẽ agere poſ
ſe,cum excommunicatus poſſit ſecundum glo.in
c.quoniam multos.in verbo vxores. xj. quæſtio.
iij.& Panormita.in.d.cap.fi.qui refert Hoſtien.in
ſumma.titu.de reſtitu.ſpoliato.§.facienda.verſic.
qd ſi vir petat.ſed falſum ẽſt hæretico licere vxo
rẽ petitam conſequi.c.quanto de diuor.c.inter.de
purga.cano.& abunde ſcriptũ eſt.ſ.in tracta.qõ.
xv.nu.10.igitur &c.Alia ergo quærenda eſt ratio
verior igitur erit ratio hoc ideo eſſe,quia exceptio
hæreſis etiam concludit in poſſeſſorio : quoniam
hæreticus nihil poſſidere poteſt.c.j.&.ij. xxiij. q.
vij.dictum fuit.ſ.in tractatu.q.xv.nu.3 . cum igiẽ
exceptio hæreſis etiam concludat in poſſeſſorio,
hæretico remedijs poſſeſſorijs agenti obſtare de-
5 bet.Nam†quotiens proprietatis exceptio oppoſi
ta concludit agentem non poſſidere,tunc talis ex
ceptio obſtat agenti recuperandæ poſſeſſionis au
xilio.ita Alexan.in dicto.§.nihil cõmune.coll.vj.
& ſeq.maxime in.vij.fallentia.ad regulam . d.l.ſi
quis ad ſe fundum.& Bal.in titu.de pace cõſtan.

in verbo reſtituitur.alias eſt verſicu.ſub.§.omnes idem Bal.in.l.j.C.ſi de momenta.poſſeſſio. & in l.ij.vbi etiam Ang.C.de edict.diui adri.tol.Ang. in.l.dolo.de doli excep.ff.

¶Summarium.

1 ☞Condemnandus nemo eſt ex ſola confeſſione quando aliter de delicto non conſtat.
2 Confeſſio ſola ſufficit ad condemnationem in cri mine hæreſis,& quare.
3 Confeſſio facta in foro pœnitentiæ non probat.

NOTABILE II.

1 COmmenda memoriæ quod † quamuis ex cōfeſſione ſola nemo damnari debeat, quā do aliter non conſtat de delicto.l.j.§.item illud.vbi Bar.ff.ad ſenatuſ.ſilēia.Bal.in au then.ſed nouo iure.C.de ſeruis fugiti. Angel.in.l. prima.C.de confeſſis.Aretin.in tractatu maleſi ciorum.in verbo,& veſtem cœleſtē abſtulit. vers ſiculo,quid ſi aliquis confitetur ſe plura furta. co lum.xij. Iaſon melius quàm alibi in.l.error. colū. iij.C.de iuris & facti ignor.Paulus in.l.quotiens. §.ſi quis nomen.ff. de hæreticis.inſtitu.cum aliis ample traditis per Hippolytum Marſilium in pra ctica criminali.in principio.& Felinum latiſſime in.c.auditis.col.xv.& ſeq.extra de præſcriptioni.
2 In†crimine tamen hæreſis ſola confeſſio ſufficit ad condemnationē,quoniam aliter de delicto con ſtare nō poteſt q̄ per ſolā confeſſionē,ſolꝰ etenim deus ſcrutator eſt cordiū.ita nota.Bal.in.l.ſi quis nō dicam rapere.C.de epiſ.& cleri.ſequitur Feli. in.d.c.auditis.Intellige † ſanè,modo talis confeſ ſio ſit iudicialis & non facta in foro pœnitentiæ, quia tunc nihil probaret.textus in cap.ſacerdos. vbi Panor.extra de offic.ordina.nota Bald.in.d.

l.archigerontes.C.de epiſc.audien.faciunt notatã per Archi.in.c.vtilem.xxij.q.ij.

Summarium.

1 Iudex in caſu dubio cognoſcit an ſua ſit iuriſdictio.
2 Inquiſitores non cognoſcunt an ſua ſit iuriſdictio quia non intromittunt ſe niſi in his quæ ſapiunt hæreſim manifeſtam.
3 Iudici vbi non datur poteſtas cognoſcendi niſi de manifeſtis, ſi reuocatur in dubium in illo caſu, nõ poteſt cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio. Limitatur & reſtringitur. nu. 4.

NOTABILE III.

1 HOc quoq; infige pectori, non te fugit vt arbitror iudicem in caſu dubio cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio. & an conuentus declinans forum ſit ſuæ iuriſdictiõis. l. ij. cũ ampſe traditis ibi per ſcribẽt. ff. ſi quis ĩ ius vocat. nõ
2 ierit. l. ſi quis ex aliena. ff. de iudic. Nota tamen ꝙ inquiſitores quia ſe non intromittũt niſi his quæ ſapiunt hæreſim manifeſtam. c. accuſatus. §. ſane. de hæretic. in. vj. non poſſunt cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio. ita vult notabilis glo. in. d. §. ſane. & Archi. & Io. and. vnde notat ibi Domi. de ſancto
3 Geminia. regulam memoriæ mandandam quod vbi iudici non datur poteſtas cognoſcendi niſi de manifeſtis, ſi reuocatur in dubium in illo caſu non poteſt cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio. ſequitur illam glo. Feli. in. c. ſi clericus laicum. de foro cõpet. ſubijciens quod iudex nõ habens iuriſdictionem niſi ſuper cã notoria, occurrẽte caſu de cuius notorietate ſit dubiũ, non põt cognoſcere an ſit caſus notorius. allegat prædictã gl. §. ſane. & aſſignat rationem ſubtilẽ, quia ſi nullo mõ eſt iudex niſi caſu

exiſtente notorio, q̄uo cognoſcet de notorietate? nam cognoſcēdo vt iudex, nō eſt iudex, nō exiſtē
4 te fundamento iuriſdictionis. Adijcit † tñ hoc habere verum qñ vellet cognoſcere & pronuntiare tanq̄ iudex, ſecus ſi extraiudicialiter nō vt iudex vellet ſe informare an caſus ſit notorius vel manifeſtus, & inuenta notorietate cām adgredi velit. Et ita intelligatur gl. in. c. j. de offi. deleg. in. vj. quæ videtur contraria glo. in. d. §. ſane.

¶ Summarium.

1 ☞ Mādantis morte re integra finitur mandatū.
2 Inquiſitoris officium etiam re integra nō expirat morte mandantis.
3 Limita niſi fuiſſet inquiſitor datus cū clauſula ad beneplacitum.
4 Clauſula ad beneplacitum appoſita in cōceſſione officij quid operetur.

NOTABILE IIII.

ADuerte quæſo ad hæc, quæ pulchra tibi videbuntur habes tritiſſimā in iure regulam
1 quod † morte mādantis finitur mandatum re ītegra, & morte delegātis re integra expirat delegati officiū. l. & quia. vbi Bar. & doc. ff. de iuriſ.
2 om. iudi. no. tñ q̄ fauore fidei introductū eſt † vt inquiſitoris officiū alicui mandatū nō extinguatur morte illius qui mandauit ēt re adhuc integra. ita Pau. Alex. in. d. l. & q̄a. allegātes expreſſum tex. in c. ne aliqui. de hære. in. vj. vbi Philip. fran. ampliat illum tex. loquentē in inquiſitore deputato à papa vt etiā ꝓcedat in inq̄ſitore deputato à quocunq̄ alio q̄ à Papa: & cōprobat pluribus vt per eum.
3 quicq̄d teneat Domi. ibi. Limita † nūc ſingulariter & declara prædicta vt ꝓcedant in officio ſimpliciter dato, ſecus ſi eſſet datus cū clauſula ad be-

neplacitū,tūc enim ſeruaretᷓ qđ habetᷓ in.c.ſi gra‍tioſe.de reſcrip.in.vj.vbi dicitᷓ ꝙ officiū cōceſſum cū clauſula ad beneplacitū noſtrū.expirat morte cōcedentis:ſecus ſi dicatur ad beneplacitum ſedis apoſtolicæ.ita not.limitat Ioā.and.in.c.ne aliqui. de hære.in.vj.in nouel.

¶Summarium.

1 ☞In hæreſim incidit quis nedum verbo,ſed fcō.

2 Credentes hæreticorū facto qui dicantur.

3 Animus declaratur ex factis quinimo plus eſt fa‍ctis aliquid declarare ꝙ̄ verbis.

4 Vſurarius ſi īhumaniter tractare eos qbꝰ mutuat, grauiter diffamatus ſit,poterit contra eū procedi de hæreſi.

NOTABILE V.

1 NOta perpetuo ꝙ † in hæreſim qs dicitᷓ inci‍dere nō ſolū verbo,ſed etiā facto.ita Lapꝰ Butri.& Io.de imo.in cle.vnica.§.ſane. de vſu.facit tex.in.c.æſtimāt.&.c.nō ſolū.xj.q.iij.& c.violatores.vbi bonus text.xxv.q.j.faciunt quæ expreſſe volunt Archi.& Io.and.in.c.ij.de hæret.
2 li.vj.varijs iuribus cōprobātes ꝙ † factis ſicut di‍ctis aliqui pñt dici credētes hæreticorū. vtputa ſi eos adorauerūt,reuerentiā ſuo more exhibuerunt cōſolationē vel cōmunionem ab hæreticis recepe‍rūt,vel cōſimilia pertractarūt,quæ ad eorum ritū
3 pertinētᷓ. Cōprobatur,† nam ex factis declaratᷓ animus.l.dolū.ff.de dolo.c.ſicut enim.&.c.q vide‍rit mulierē.xxxij.q.v.quinimo plus eſt factis ali‍quid demonſtrare ꝙ̄ verbis.vt not.in.c.dilecti.de
4 appel.Ideo inferūt Lapus But.& Imo.vbi.ſ.†qđ ſi aliqs verbis nō aſſerat exercere vſuras non eſſe peccatū,ſed factis hoc aſſerat, puta inhumaniter tractādo eos qbus mutuauit,vel ſimile quid agen‍do, tunc ſi ex hoc ita grauata ſit eius opi.qđ poſ‍ſit dici diffamatus,poterit procedi contra eum de

hæreſi.& illud refert ibi Cardi.Zaba.qõ.vj.q̃uis tandem videatur ab hoc dicto diſſentire.

¶Summarium.

1 ☞Hæreticus poſt pœnitentiam traditus carceri perpetuo, ſi inde fugiat, dicitur relapſus.

NOTABILE VI.

1 NOn recedant à memoria quæ nũc ſubῇciã. † ꝙ hæreticus qui poſt abiuratione & pœnitentiam fuit traditus perpetuo carceri iuxta tex.in.c.excõicamus.ῇ.de hær.& late.ſ.i trac. q.xx.&.xxj.ſi poſtea aufugiat à carcerib⁹, ex hoc ſolo dicitur relapſus & cõuictus: ita ꝙ ei tanꝗ relapſo eſt denegãda audientia: & iudici ſeculari vt puniatur tradendus eſt.iuxta.c.ad abolendam. de hære.ita Feli.in.d.c.excõicamus.poſt Io.and.in.c. vt cõmiſſi.§.penul.eo.tit.in.vj.

¶Summarium.

1 ☞Iudæorum collegio q̃uis legari nõ poſſit, põt tñ vni de iudæorum collegio legari.

2 Hæreticorum collegio nec cuiꝗ de collegio legari poteſt.

Cur diuerſum inter iudæos & hæreticos.

3 Collegio vniuerſali & cuilibet de collegio qñ dicatur prohibitũ relinquere: qñ vero collegio vniuerſo relinq prohibeat̃, nõ etiã vni de collegio.

4 Iudæorũ collegiũ hodie reprobat̃ ratione ſectæ.

NOTABILE VII.

1 QVàm ſit nephandũ crimen hæreſis ex eo apparet † ꝙ q̃uis collegio iudæorũ prohibitum ſit relinquere.l.ȷ.C.de iudæis.nõ tñ prohibitum eſt relinquere vni de collegio iudæorũ.glo.eſt notabilis in.l.ȷ.vbi Bar.C.de iudæis. Cy.Bar.& Sali.in.l.ȷ.C.de ſacroſan.eccle.& ſentit gloſſ.ibi.Idem expreſſius voluit Bartol.in

l.cum ſenatus.per illum textum. ff. de rebus du-
2 bijs.† Collegio autem hæreticorum nihil relin-
qui poteſt,nec cuiquam de collegio eorum.l.Ma-
nicheos.C.de hæreticis.c.ſi epiſcopus. c.in eos.c.
vergentis.de hære.extra bonus tex.in capit.ſane.
xxiij.quæſtione.ij.ita not.Cyn.Bar.& Salice. in
locis præallegatis.& Socin.poſt Barto.in dicta.l.
cum ſenatus.Ratio diuerſitatis eſt ſecundum præ
3 dictos,quia†tũc eſt prohibitum collegio vniuer-
ſali vel cuipiam de collegio in particulari relinq̃-
re, quando collegium reprobatum eſt ratione ſe-
ctæ,vt eſt collegium hæreticorum. ita procedat
textus in.l.collegium.C.de hæredi.inſtituen.ſi au
tem collegium non ſit reprobatum ratione ſectæ,
ſed ideo reprobatum ſit,quia non reperitur exp̃ſ-
ſe approbatum,iuxta.l.j. C.de colleg.illicit,tunc
licet non poſſit relinqui vniuerſo collegio, pote-
rit tamen relinqui vni de collegio.d.l.ſenatus. gl.
in.d.l.prima.C.de ſacroſanct.eccle.ſed ſecundum
Cynum,Barto.Salice.& alios in locis præallega-
tis,Collegium Iudæorum nõ eſt reprobatum ra-
tione ſectæ,ſed ſuſtinetur,vt toto titulo de Iudæ.
& patet in.l.ſpadonem.§.iam autem.ff.de excuſa.
tuto.& in.l.circuncidere.ff.ad legem corn.de ſica
4 rijs.ergo &c.Et ſi dicatur†quod collegiũ iudæo-
rum videatur hodie reprobatum ratione ſectæ,
argumen.l.ſi.C.de Iudæis.vbi ab omni officio &
adminiſtratione remouendi ſunt Iudæi.Item pa-
tet ex toto titul.de Iudæis.maxime iure Canonũ,
quo iure ſecta Iudæorum eſt hodie improbata.
Reſpondetur ſecundum Salicetum in dicta.l.pri-
ma,quod aut collegium eſt reprobatum perpe-
tuo & ſecundum omnes.& procedat quod dictũ
eſt nihil poſſe relinqui collegio, nec cuipiam de
collegio.aut collegium non eſt reprobatum per-
petuo nec ſecundum omnes,& tunc vni de colle-
gio reliñq poteſt.etiam ſi hodie ſecta collegij im-
probetur, Sed clarum eſt collegium Iudæorum

olim habuiſſe legem & ortum à deo,& fuiſſe gentem electam,& ſic non fuiſſe perpetuo & ſecūdū omnes improbatum,ergo &c. Vide tamē Feli.in c.Iudæi.I.ij.extra de Iudæis . qui tenet aliquibus medijs cōtra prædicta & cōcludentē Iudæo nihil relinqui poſſe.Soci.tamē in. d.l.ſenatus ſuſtinēdo Bar.& ſequaces reſpondet fundamentis quæ pro contraria adducuntur.

¶Summarium.

1 ☞Tranſigere licet ſuper capitali crimine pœnā ſanguinis irrogante.
Fallit ſuper crimine hæreſis,& quare.
2 Epiſcopus remittere non poteſt offenſam illatam maieſtati dei , ideo cum hæretico tranſigere non poteſt.
Diſpoſitio.l.tranſigere.C.de tranſact. non procedit in delictis commiſſis aduerſus dei maieſtatem.

NOTABILE VIII.

1 OPinor neminem latere☩licitam eſſe tranſactionem ſuper crimine capitali pœnam ſanguinis irrogante.leg.tranſigere vel paciſci.cum materia.C.de tranſactionib⁹.aduerte tamen quod ſuper crimine hæreſeos(quamuis capitale ſit,& ſanguinis pœnam irroget.l.Ariani.C.de hæreticis.cap.ad abolendam.extra eodem titulo.)nequaquam tranſigere vel paciſci licebit.Quoniam talem offenſam nemo niſi ſolus
2 deus remittere poſſit,vſq; adeo vt☩nec etiam ep̄s talem iniuriam remittendi poteſtatem habeat.ita Bald.nota.in.l.accuſationem . coll.ij.in fine. C.q accuſa.non poſſunt.motus iuribus vt per eum refert & ſequitur magnificus Domi. Purpu. in dicta.l.tranſigere.vbi per ſupradicta limitat regulā dictæ,l.tranſigere , vt ſcilicet procedat in delictis

aduerſus proximum commiſſis,ſecus in commiſſis aduerſus maieſtatem dei.

¶ Summarium.

1 ☞ Cogitationis pœna nulla eſt.
Fallit in crimine hæreſis.
2 Hæreſis ſola voluntate committitur.

NOTABILE IX.

Notiſſima apud iureconſultos extat ſententia,ꝙ cogitationis pœnam nullam eſſe ſi cogitatio ſtat in eius meris terminis nec vltra pgrediat̃.l. cogitatiōis.ff.de pœ.& ibi Bar.glo.& docto.in.l.ſiquis nō dicam.C.de epiſ.& cler.Areti.in.§.ſed ſi credat.inſtit.de obliga.ex delic.Bal.in.l.non ideo minus.C.de accu.ver.vj.quæriẽ.Hæc tamen vulgata regula non procedit
2 in crimine hæreſis.quia ꝙ tale crimen ſola voluntate cōmittitur,merito igitur ſola voluntas & cogitatio punitur,glo,eſt multum not.in clemẽ.j.§.verum.in verbo(eoipſo.)de hæreti.& Bald.pulchrè in dicta.l.ſi quis non dicam.Ioann.de Ana.in.c.ſi epiſcopus.colum.iiј.de hæreti.& in cap.conſuluit.de vſuris.Felin.in tractatu de conatu.colum.ſecunda.verſiculo quartus caſus eſt.& ibi allegat concordantes.quem tractatum reperies immediate poſt lecturas ſuas in calce tituli de ſententia excommunicationis.ita etiam dicit Zabare.in clementi.prima.§.ſane.de vſuris.& in dicta cle.j.§.verum.q.vj.&.vij.

¶ Summarium.

1 ☞ Inimicus capitalis remouetur ab accuſatione iure canonico.
2 Inimicus inimicum hæreticum accuſare poteſt,& quare.

Hæreticum accuſans dicitur ſuam ſuorumq; iniu riam proſequi.

NOTABILE X.

1 NOn ignoras ✝ inimicum capitalem repelli ab accuſatione, maxime iure Canonum etiam ſi crimen notorium ſit. c. repellãtur. &. c. cum. P. de accuſationibus. l. qui accuſare. ff. eodem titu. & late Feli. in dicto cap. repellantur. Ange. & Imo. in. l. is qui reus. ff. de public.
2 iudi. Hoc ✝ verum niſi in crimine hæreſeos in quo inimicus inimicum accuſare poteſt. Ratio eſt. Nã tunc inimicus dicitur accuſare vt perſequatur ſuã & ſuorum iniuriam, quo caſu apertiſſimi iuris eſt inimicum admitti ad accuſandum. vt iuribus & locis prææallegatis. Quod autem dicatur ſuam vel ſuorũ iniuriam perſequi probatur, nam quæ committuntur in religionem diuinam omnium iniuriam reſpiciunt. l. Manicheos. C. de hæreticis. Iſta notabiliter tradit Andreas de Iſernia ſummus feudiſta in authen. gazaros. de ſtatu. contra liber. eccle. collatione. x. in verbo diuina quam humana. quamuis contrarium attentet Viladiego. §. quæſtione. xiij. nu. 13.

Summarium.

1 ☞ Mutuans in refectionem domus habet priuilegium tacitæ hypothecæ: & in ea præfertur creditoribus cæteris.
Fallit in mutuante hæretico.
2 Hæretica mulier perdit priuilegium hypothecæ & prælationis.

NOTABILE VNDECIMVM.

1 LIga digito quæ ſequuntur,ꝙ q̃uiſ† mutuãs in refectionẽ domus habeat priuilegiũ tacitæ hypothecæ,& in ea præferaẽ cæteris creditoribus.l.creditor.j.& ibi doc.ff.ſi cer.peta.l.interdum.vbi glo.& Bar.declarant.ff.qui pot.ĩ pig. fallit hoc tñ in mutuante pecuniam hæretico in refectionem domus.ita tradit notabiliter do.Iaſ.ĩ.d. l.creditor.q alleg.tex.in authen.item priuilegium.
2 C.de hære.†vbi mulier hæretica perdit priuilegiũ tacitæ hypothecæ,& prælationis de quo in.l.aſſiduis.C.qui potio.in pigno.

Summarium.

1 Papa exiſtens in notorio crimine,ſi incorrigibilis ſit,ita quod ſcandaliſet eccleſiam an accuſari & deponi poſſit intellige. 3.
2 Papa notorie incorrigibilis vbi ſcandaliſatur eccleſia,habetur pro hæretico.
Papa deponi poteſt pro hæreſi.

NOTABILE XII.

1 SI Papa † eſt in crimine notorio vel per facti euidentiam,vel per confeſſionẽ ſuam, & admonitus eſt incorrigibilis, ita vt ſcandaliſet eccleſiam,põt Papa tali crimine accuſari,qa tunc pro hæretico habeẽ.ita vult notãda glo.in.c. ſi papa.xl.diſt.ſequiẽ Panor.latiſſime ĩ aureo trac. de cõcilio Baſilienſi.in ſecundo dubio principali verſi.tertio dixi quod põt cõprobari.col.x. q tractatus ſtatim ſubijcitur poſt conſilia ſua,vbi comprobat hanc ſnĩam pluribus fundamentis. idem Panor.in diſpu.incipiente epꝰs.col.xiiij.verſic.tertius caſus.vbi dicit ꝙ totus mũdus approbat dicta glo.idẽ tenet do.Fran.Zaba.in trac.de ſciſmate.ver.quintus modus in fi.idem etiã tenet ꝑ multa Ludo.ro.conſi.cccccxxiij.q.diſcutienda, quem

omnino videndũ ſuadeo quia multa egregia pro
2 hac ſnia accumulat † cũ igitur Papa ob notoriam incorrigibilitatẽ & inobedientiã vbi ſcandaliſat eccleſia ꝓ hæretico habeat̃, bene ſequit̃ ꝙ & accuſari, & papatu denudari poterit, cũ pro hæreſi & accuſari & deponi poſſit. d. c. ſi papa. cũ vulgatis & habet̃ in. c. fidei. de hære. in. vj. Iſta ſequit̃ Belleme. in. d. c. ſi papa. prout eum refert Præpoſi. ibi
3 Reſtringens † tñ præmiſſa vt ſanè procedant ſi crimen illud de quo accuſat̃ Papa attingat fidem, quia cauſat ſcandalum circa fidem, puta quia Papa notorie cõmittente ſimoniã in ordinibus & vẽdente beneficia, inualeſcit ſcandalũ in eccleſia, qa alij inferiores credũt hoc eſſe licitũ, & ideo ipſi talia cõmittunt, tunc enim poterit Papa accuſari & deponi, alias ſecus. Contrariã vero ſententiam quod Papa etiã pro notorio quouis crimine, q̃tũcunq; incorrigibilis ſit, accuſari & deponi nõ poſſit, niſi pro ſolo hæreſeos crimine, tenent aliqui relati per Præpoſi. vbi. s. moti pluribus fundamẽtis vt per Præpo. qui tandem videtur cum eis reſidere, aſſerens ita eſſe cõem theologorum ſnĩam. vide tamen Ludo. ro. & Panor. in locis prællegatis. & patebit reſponſio ad ea quæ in cõtrarium adduci poſſunt. non tamen diffiteor quin quæſtio ſit dubitabilis & anceps propter opinionum varietatem, & ſtringentia fundamenta quæ pro vtraquæ adducuntur.

¶ Summarium.

1 ☞ Teſtis ſi vnũ ĩ iudicio dixerit, & poſtea aliud in eodem iudicio, ſtatur primo dicto.
Fallit in crimine hæreſis, ſtatur enim vltimo dicto nume. 1.

NOTABILE DECIMVMTERTIVM.

1 VOlo aduertas ad vtile verbum, noſti quod † ſi teſtis dixerit vnū in iudicio & poſtea ex interuallo dixerit aliud in eodē iudicio, ſtatur primo dicto: & nō ſecundo. gl. Ant. Imo. Abb. & latiſ. Feli. in. c. cū in tua. de teſti. tex. & ibi oēs ſcrib. i. c. præterea. de teſt. cogē. vbi Feli.
2 multas allegat autoritates. † In crimīe tn̄ hæreſis ſpeciale eſt fidei fauore vt ſtetur vltimo dicto vn̄ ꝙuis teſtis primo dixerit aliquē eſſe innocentē, ſi poſtea dicat eum hæreticum, ſtatur vltimo dicto: ꝙuis vtrunq; fuerit iudiciale. text. eſt notabilis in c. accuſatus. §. licet. iuncta gl. in verbo poſtmodū. de hære. in. vj.

¶Summarium.

1 ☞ Filij hæreticorum liberantur a patria ptāte.
2 Hæreticus non poteſt ſubſtituere pupillariter impuberi filio.
3 Hæreticus inteſtabilis eſt.

NOTABILE XIIII.

1 HAEreticorum † filij eximuntur à patria poteſtate: & efficiunt ſui iuris. adeo ꝙ emancipatio filiorum facta poſtꝙ quis incidit in hæreſim non valet, tanꝙ facta de his qui iam erāt ſui iuris. tex. eſt & ibi oēs ſcriben. in. c. quicunq;. de
2 hære. lib. vj. ex † hoc infero ꝙ hæreticus nō poteſt filio impuberi pupillariter ſubſtituere. nam inter cætera requiſita in pupillari ſubſtitutione illud quoq; præcipuum eſt, vt ſcilicet teſtator impuberem in poteſtate habeat. l. ij. ff. de vulga. & pupil. Quod ex eo maxime procedit quod nemo pupillariter ſubſtituere pōt niſi prius ſibi teſtamentū fe
3 cerit. d. l. ij. §. j. ſed notiſſimi iuris eſt † hæreticū inteſtabilem eſſe protinus vbi in hæreſim incidit: cū omnia bona ipſo facto applicentur fiſco. c. cum ſecundum. cum vulgatis de hære. in. vj. l. iiij. C. eod. titu. & .ſ. traditum extitit per Villadiego, ergo li=

quido patet eũ non poſſe pupillariter ſubſtituere.

¶Summarium.

1 Hæreticus non dicitur qui in dubijs vnã opinionem q̃uis falſam eligit.

NOTABILE XV.

1 ADnotato ꝗ in dubijs articulis ſuper quibus eſt diſceptatio inter maiores, eligens vnamvíam ſeu opinionẽ q̃uis falſam, non debet dici hæreticus. ita notabiliter Innoc. in.c.ne innitaris.de conſti.quẽ ſequitur Bald. in.l. captatorias.verſi.vnum ſcias quod tabellio.C.de teſta.mili.ſequitur Feli.in.c.j.de hære.

¶Summarium.

1 Hæreticus non eſt qui ſemel tantum audiuit conciones hæreticorum.

NOTABILE XVI.

1 ADijce prædictis aliud notabile dictum, ꝗ audientes ſermones ſiue conciones hæreticorum non dicuntur hæretici, ſi ſemel tantum audierint, & poſtea reuerſi non ſint, cum non videantur approbare quod poſtmodum euitarunt.argu.l.qui contra.C.de inceſt.nuptijs.&.c.conſtat.j.q.j.&.c.ex ſtudijs.de præſumptio. Ita notabiliter Ioã.and.in.c.ij.de hære.in.vj. vbi etiam Archi.& Domi.de ſancto Gemi.

NOTABILE XVII.

ADde ſimile & ꝓximo vicinũ notabile, qd ille q adceſſit ad hæreticũ cã diſcẽdi eius doctrinam, ſi tñ à fide catholica nõ receſſerit, nõ debet puniri vt hrtic⁹, & ſi pœna vltimi ſupplicij puniet tñ ꝓpter ſuã curioſitatẽ pœna.x.librarũ auri.vt inqt tex.in.l.qcunq̃.§.eos vero q diſcendi C.de hære.quẽ allegat gl.& Bar.in.l.j.C.de ſum. trini.& ibi Magnificus.d.Purpu.col.xiij.nu.xcvj.

¶Summarium.

1 Beneficium Velleiani denegat mulieri hrticæ

2 Beneficium ſenatuſconſulti macedoniani non denegatur hæretico.

NOTABILE XVIII.

1 Attende ad ſingulare dictum Vincentij in c.ſi aduerſus.de hæretic. † quod mulieri hæreticæ denegatur velleiani beneficium, cum fuerit mulierum fauore introductum & hæretici perdunt omnia priuilegia fauore alicuius perſonæ introducta.l.j.&authen.ſeq.C.de hære.

2 Sed † beneficium ſenatuſcon.macedoniani non denegatur hæretico, quia illud beneficium nō fuit introductum in fauorem debitoris, ſed principaliter in odium creditoris.l.qui exceptionē.ff.de condict.indebi.Iſta refert & ſequitur domi.Ioan. Lupi.vulgo dictus Palatios ruuios.in repeti.rubri. de dona.inter virum & vxorem. extra folio.xix. coll.prima.

¶Summarium.

1 ☞Hæreticus is dici poteſt cuius errorem inquiſitores correxerunt ipſe autem obedire noluit.

2 Inquiſitori aliquid aſſerenti non credēs poteſt vt hæreticus damnari.

NOTABILE XIX.

1 Non obliuiſcaris quæ immediate ſubijciam quod † ſi inquiſitores hæreticæ prauitatis alicuius errorem declarent & corrigant, ille autem nolit obedire, vel obtemperare, certe is dici poteſt hæreticus pertinax, & pertinaciter reſiſtere, & tanquam pertinax condemnari poterit. iſte eſt ſingu.tex.ibi per Bar.ad hoc pōderatus in.l.tutor.§.tutores.ff.de ſuſpect.tuto.vbi di

2 cit Bar.per illum textum, quod † qui inquiſitori aliquid

aliquid aſſerenti non credit, poteſt tanquam hæreticus pertinax damnari. Sequitur Felin. in rubrica de hæreticis. extra, & ſeptem modos quibus quis dicatur pertinaciter reſiſtere, vide per gloſſam notabilem in extrauaganti Ioan.xxij. incipiente, quum inter nonnullos. de verborum ſignificatione, in gloſ. ſuper verbo pertinaciter. le premier.

Summarium.

1 ☞ Pertinacia in dubio non præſumitur niſi de illa appareat.

NOTABILE XX.

1 ANimaduerte tamen † quod pertinacia in dubio nõ præſumitur niſi de illa appareat ita Ioan. andr. in. c. cum cõtumacia. de hæreti. in ſexto. vbi etiam Domini. de ſancto Gemini. allegantes tex. in clementi. j. §. porro. de ſumma trinitate. & in clemen. ex graui. §. ſanè. de vſuris. Ita etiam tradit Ioan. de anania in ca. excommunicamus. §. qui autem. col. ſecunda. in fine. extra eodem titu. & Calde. conſilio tertio. in titulo de hæreticis.

¶ Summarium.

1 ☞ Reus non tenetur edere actori ad fundandam intentionem.
2 Hæreticus tenetur edere ad fundandam accuſatoris intentionem.
3 Vſurarij tenentur edere actori quamcunque ſcripturam ad fundandam ipſius actoris petitionem.

NOTABILE XXI.

1 MAgnificus purpuratus in.l.fina.C.de edē do.columna tertia.nume.20. notabiliter voluit, quod† quamuis reus non teneatur ædere contra ſe ad fundandam intentionem actoris.l.prima.l.qui accuſare. l. fina.cum ibi notatis per gloſſ.& doctores.C.de æden. Fal-
2 lit hoc tñ †in hæretico,qui ſi quid habeat ad fundandam intentionem accuſatoris,illud tenet ædere.allegat notata per Ange.in.l.per hanc.C.de tēporibus appel.comprobatur vt per eum , poterat allegare glo.quam ad hoc ibi notat Philip. franc. in.c.vt commiſſi.in verbo quibuſlibet.de hæreticis.in.vj.de quo valde miror quod non allegarit. Bene facit,nam†fœneratores ſiue vſurarij tenentur ædere quamlibet ſcripturam ad fundandum actoris petitionem.tex.vbi doctores in cle.prima §.cæterum.de vſur.Bar.& docto.in.l.prætor.§. is etiam.ff.de æden.& docto.in.d.l.fi.

¶Summarium.

1 ☞Fratri carnali hæretico an potius ſubueniendum ſit ꝙ extraneo catholico.

NOTABILE XXII.

1 SI fortaſſis quiſpiam à te ſciſcitaretur†cui potius ſubueniendum ſit an fratri carnali hæretico,an extraneo catholico.Breuiter reſpondeto communem ſentētiam eſſe vt fratri carnali hæretico ſubueniendū potius ſit.ita dicit Panormi.in.c.ſi quis.de hæreti.qui allegat glo.no. ꝗ hoc vult ꝑ groſſas literas in.c.j.xxx.diſt.vbi Præpoſi.Alex.copioſe confirmat hanc ſententiam autoritatibus & fundamentis.ad quem te remitto ne chartas occupem.

¶Summarium.

1 ☞Hæreticus vſucapere nō pōt titulo ꝓ hærede.

Hæreticus incapax eſt poſſeſſionis.

NOTABILE XXIII.

1 COmmenda memoriæ quod† hæreticus nō pōt vſucapere titulo pro hærede. ita vult Bar.in.l.conſtat.ff.pro hærede. Ratio eſſe pōt, quia hæreticus incapax eſt poſſeſſiōis. c.j.&.ij.xxiij.q.vij.& dixi.ſ.in primo notabili. at ſine poſſeſſione nō procedit præſcriptio, regula ſine poſſeſſione, de regu.iur. ergo &c.

NOTABILE XXIIII.

HAEreticorum ſcripta vſq; adeo reijcienda ſunt, vt etiam ſi quid boni in eis reperiatur nihilomagis recipi debeant. textum habes vbi Præpoſitus in capitu.canones.de cimaſexta diſtinctione. Ratio poteſt eſſe duplex. Prima, ne videantur approbari. Secunda, ne quum ſana eorum doctrina ij qui neſciunt inter verum & falſum cognoſcere, pro veris falſa recipiant.

¶Summarium.

1 ☞Iudæis ſynagogas vbi eorum ceremonias exerceant habere licet, hæreticis nequaquam.
2 Iudæi nituntur veritatis primordio.
3 Iudæi cur hodie à Chriſtianorum eccleſia ſuſtineantur.
Reliquiæ alicuius antiqui iuris multum operantur in iure.

NOTABILE

XXV.

1 HAEretici deterioris conditionis ſunt ꝙ iudæi. quod ex eo patet. † nam iudæis licitũ eſt habere ſinagogas; & ibi conuenire & eorum religionem & cæremonias iudaicas exercere. l. iij. & l. die ſabbati. C. de iudæis. c. iij. extra eo. titu. Hæretici autẽ non poſſunt tenere ſinagogas nec habere loca in quibus cõuenire poſſint vt ibi improbato illorũ more ſacra celebrent. tex. eſt in. l. iij. C. de hæreti. elegantior tex. in. l. ij. C. de ſumma trini. vbi glo. aſſignat rationem diuerſitatis inter hæreticos & iudæos, quia iudæi habuerunt legem à Domino non autem hæretici & di-
2 cit Cy. ibi & Bal. poſt eum ꝙ † iudæi nitunť primordio veritatis, habuit enim lex iudæorum? principium veritatis, vnde in totum falſum non dicił, quod nititur veritatis primordio. allegatur tex. in
3 l. cum filius. §. hæres. ff. de lega. ij. Nec obſtat † qđ hodie iudæi lege noua ſunt reprobati, nã propter legis antiquæ olim approbatæ reliquias, ſubſtinẽtur etiam ab eccleſia chriſtianorum. hoc enim operantur reliquiæ antiquæ legis, multum enim in iure operantur reliquiæ. vt patet in. l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. & l. vero. ff. de ſol. cum alijs allegatis per Cy. vbi. ſ.

¶Summarium.

1 ☞ Probationes clariſſimæ requiruntur in criminalibus.
Suſpitio ſola de hæreſi ſufficit ad indicendam purgationem ſuſpecto.
2 Suſpitio vrgẽs non ſufficit ad condemnandũ quẽ de hæreſi.
3 Inquiritur contra eum qui diſcedit à cõmuni vſu fidelium, tanꝙ contra hæreticum, etiam ſi nõ præcedat diffamatio.

NOTABILE XXVI.

1 ET ſi † in criminibus requirantur probatio-nes luce meridiana clariores.l.ſi.C.de ꝓbat. nec conſuetum ſit procedere ad inquiſitionē niſi præcedat diffamatio,vt per Docto.in.c.cum oporteat.de accuſa.tamen in crimine hæreſis: ſola ſuſpitio ſufficit ad indicēdam purgationem ſuſpecto etiam quod nulla præcedat infamia:quamuis
2 † ad condemnandum de hæreſi nō ſufficiat etiam vrgens ſuſpitio.c. literas.de præſumptio.ita notabiliter vult Inno.& Ana.in.c.ſicut.le premier. de ſimonia.Idem Innoc.in.c.ex parte.de officio ordi. Anto.in.c.per tuas.de coha.cler.&mulierū.Inno. in.c.penul.de purga.canonica.Archidia.in.c. omnibus.iij.q.v.& eſt tex.in.c.inter ſollicitudines.ibi vehementem ſuſpitionē.de purgatio. cano.Anna. poſt Cardi.in.c.excōicamus.§.adijcimus.de hær.
3 vbi dicunt per illum text.quod † ex hoc quod qs diſcedit à cōmuni vſu & conuerſatione fidelium, inquiritur contra ipſum tanq̄ contra hæreticum, etiam non præcedente infamia.

NOTABILE XXVII.

SVſpitio autem de hæreſi oriri poteſt etiā ex leuibus ſignis & indicijs,illa tamen ſigna plene probari debent ſecundum Innocen.in ca. ſicut.le premier.de ſimonia.Ioan. and.in.c.vt officium.§.j.de hære.in.vj.Notabiliter Oldra.con ſilio.ccx.regularis habet traditio &c.

¶Summarium.

1 ☞Hæreſis in quam quis lubrico ignorantiæ incidit eſt grauius delictum quàm homicidium doloſe commiſſum.

NOTABILE XXVIII.

a AVdi elegans verbũ Bal.in.l.j.col.x. nume. xlv.C.qui accuſare non poſſunt. † ꝙ hæreſis in quam quis incidit lubrico ignorantiæ,eſt grauius delictũ ꝙ̃ homicidium doloſe commiſſum.Quamuis enim maius ſit maleficium dolo patratum,ꝙ̃ culpa aut ignorantia.l.in lege.ff.ad.l.cornel. de ſica.l.ſi mora.ff.ſolu. matri. tamen ratione ſubiecti valde aggrauatur delictũ, vſq; adeo vt faciat quod culpa ſit maior dolo. Igitur cum hæreticus ponat os in cœlum,& Deũ blaſphemat,propter nobilitatẽ ſubiecti qđ offenditur,grauius delinquit ꝙ̃ occidens hominem etiã doloſe.Bal. allegat Auguſti.non tamen citat locũ dic vt per eũ.

¶Summarium.

1 ☞Hæreticum amicum ſi quis admoneat vt fugiat aut non veniat, an debeat puniri.

NOTABILE XXIX.

a SI quis † amore proſequebatͬ hæreticum,non quia hæreticus:ſed quia amicus & familiaris & ſciẽs quod iudex volebat facere capere hæreticum vt carceri traderetur,vnde eum admonuit vt non veniret,vel vt aufugeret,certe talis admonens tenetur de tali admonitione & conſilio.arg.tex.in.l.iiij.ff.ad.l.iul.maieſt.qui loquitͬ in læſa maieſtate principis,fortiꝰ ergo ꝓcedet in læſa maieſtate Dei,& ſic in crimine hæreſis. Ita notat And. de iſer.ſummus feudiſta ĩ authen. Gazaros. in verbo,diffidamus.col.iiij.de ſtatutis cõtra libe. eccle.colla.x.Quod maxime ꝓcedit (ſecundũ eũ) ſi ex tali admonitione hæreticus monefactus auſugerit,vel nõ venerit,& ſic fuerit ſecutus conſiliũ admonẽtis. Si aũt non fuerit ſequutus conſiliũ,& ſic admonitio nõ ſortita fuerit effectum an veniat

puniendus admonens,diſputat Iſernia vbi ſupra dic vt per eum.

¶Summarium.

1 ☞Hæreſim abiurans ſi non impleuerit iniunctã pœnitentiam,habetur pro relapſo.
2 Occultans hæreticum ex certa ſcientia punitur de hæreſi.
3 Bene agere ex certa obſtinatione recuſans habet pro hæretico.
4 Hæreticus & erraticus quid differant.

NOTABILE XXX.

1 INter cætera quæ ſuperius tradita ſunt hoc quoque adijciendũ duxi, videlicet,ꝙ † abiurãs hæreſim,cui fuit adiuncta pœnitentia per inquiſitorem, (vt.ſ.dictũ eſt in tracta.de hæreticis.q.xx.) ſi non impleuerit pœnitentiam ei iniunctam, habetur pro relapſo in hæreſim: & pœna relapſi puniri põt.ita Zenzel.Matheſil.& Ioã.de imo.in cle.iiij.in glo.ſuper verbo,propagine.de hære.Ioã. Calde.in.c.literas.de præſump.& Federi.de ſenis. conſi.clvj.Alexander epiſcopus.

NOTABILE XXXI.

2 ADnotato ꝙ † occultans hereticũ ex certa ſcientia,põt puniri de hæreſi tanꝗ̃ ſi eſſet hæreticus.ita notabiliter Bald.in.l.j.C.de his qui latro.vel ali.crimi.reos occul. Occultans enim alienum delictum facit ſuum.glo.in rub.præallegata.

NOTABILE XXXII.

3 VOlo † notes bonũ tex.i.c.nullus eps.& ibi Præpoſi.Alexand.expreſſe notat.xxxviij.

diſtinctione.quod etiam ille poteſt dici hæreticus qui ex quadam animi obſtinatione recuſat bene agere.

NOTABILE XXXIII.

PRO Declaratione terminorum nota differen
4 tiam † inter hæreticum & erraticum. Erraticus enim is dicitur qui in fide errat, ignorantia quadam potius quàm pertinacia,ſeu animo diſcedendi à vera fide catholica,vt ſunt ruſtici & ſimplices idiotæ. Hæretici autem dicuntur qui animo diſcedendi à fide catholica, potius quàm ignorantia aliquid aſſeuerant fidei catholicæ cõtrarium.ita Bald.in ca.firmiter.de ſumma trinitate & fide.

¶Summarium.

1 ☞Sacramenta eccleſiæ non ſunt conferenda ab hæretico:nec collata imprimunt virtutis effectũ. Fallit in ſacramento baptiſmi, & cur diuerſum.

2 Sacramentum baptiſmi eſt omnium ſacramentorum ianua.

3 Morituro prius ſuccurrit̃ in baptiſmate ꝙ̃ in cõmunione dominici corporis.

NOTABI. XXXIIII.

1 NOta quæſo † quod quamuis ſacramenta eccleſiæ non ſint recipienda ab hæreticis, vt pote præciſis ab eccleſia.nec collata à talibus virtutis effectum imprimãt,vt eſt tex. notabilis in.§.verum.xxxij.diſtinc.hoc verum regulariter in omnibus ſacramentis excepto ſacramento baptiſmi.quod ſi fuerit collatum ab hæretico imprimit effectũ verũ dũm̃ fiat in forma ec-

cleſiæ.iſte eſt textus in.d.§.verum.verſicu.hæc de malis.Ratio diuerſitatis inter ſacramẽtum baptiſmi & cætera ſacramenta traditur ibi in fine text. quia homo ſaluari poteſt ſine alijs ſacramentis & non ſine ſacramento baptiſmi.quod ex eo patet.
2 nam†ſacramentum baptiſmi cæteris ſacramẽtis prius eſt,& omnium ſacramentorum ianua. ca. ſi quis confugit.j.q.j.cum reliquis iuribus allegatis per glo.in.d.§.verum.verſ.hæc de malis.& faciũt quæ abunde tradit Præpo.ibi col.ij.nu.8.Item di
3 cit egregie tex.ibidem ꝙ † morituro prius in baptiſmate ꝙ̃ dominici corporis cõmunione conſulitur,vnde ſanctiꝰ eſt ab hæretico baptiſmi ſacramentum ſumere ꝙ̃ in æternum perire.an autem quod dictum eſt ſacramenta non eſſe recipienda ab hæretico procedat in quocunq; hæretico.vide per Præpoſitum Alex.ibi.

¶Summarium.

1 ☞Teſtium examinatio in criminalibus cõmitti non poteſt.
Fallit in crimine hæreſis.nu.2.

NOTABI. XXXV.

1 Eceptiſſima eſt ſententia doctorum,†examinationẽ teſtium in cauſſa criminali alteri committi non poſſe.Cyn.Bal.& Salice. in authen.apud eloquentiſſimum. per illũ tex.C.de fide inſtru.& gloſ.in clemen.j.in verbo ciuili.vbi bonus text.de offic. delegati.text. cum glo.in.c.ij.in verbo prohibente.de iudic.in. vj.& bonus text.in.l.iij.§.diuus.ibi:nam ipſos interrogare ſoleo.ff.de teſtibus.glo.in.c.j.in gloſ.fina.extra de teſti.cogend. & in.c. conſtitutus.j.in gloſ. penulti.de fideiuſſori.& gloſſa in cap.at ſi clerici. de iudicijs.Innocentius in capi.ſi qui teſtium, de

teſtibus.& Panormitanus ample in.c.cum cauſ-
2 ſam.colum.penultima & fina.eo.titu.Fallit † hoc in crimine hæreſis,in quo teſtium examinatio cō-mitti poteſt per iudicem.tex.eſt in.c.vt officium.§.verum.de hæreti.in.vj.& hanc fallentiam tra-dit notabiliter Feli.in.d.cap.quum cauſſam.colū.antepe.ver.fallit tertio.

¶Summarium.

1 ☞Notarium ſufficit in principio officij iurare fideliter exercere officium.

2 Notarius inquiſitoris tenetur iterum iurare dum aſſumitur in cauſſa inquiſitionis.

NOTABILE xxxvj.

1 NOta q † quamuis ſufficiat notariū in principio ſui officij iurare officium ſuum fideliter exercere.c.ad audientiam.de præſcriptio.glo.ſolennis in.l.quædam.§.nummularios.ff.de edēdo.nec teneatur vlterius iurare cōſtante officio,cum ſat ſit ſemel iuratum fuiſſe, vt comprobat Baldus poſt gl.in.c.præterea.vbi etiā Felinus expreſſe colum.j.extra de teſtibus cogen.& per Specu.in titu.de inſtrumen.æditio.§.reſtat.
2 verſicu.ſed quæro.Aduerte tamen quod† notari⁹ inquiſitoris tenetur iterum iurare,dum aſſumitur in cauſſa inquiſitionis.tex.eſt in clement.j.§.porro coram.verſicu. & quia.vbi gloſ.in verbo iurabunt.expreſſe notat.& ibi etiam Pau.Anchar.& Ioan.de Imo.de hæreti.Quod ſpeciale eſt(ſecundum gloſ.& prædictos) propter delicti magnitudinem & atrocitatem.

¶Summarium.

1 ☞Religioſi non poſſunt tabellionatus officium exercere.

Fallit in crimine hæreſis.

NOTABILE xxxvij.

N On te latet ꝙ religioſos & clericos in ſacris exiſtentes non poſſe exercere officium tabellionatus quamuis antea exercuerint etiã in cauſſis vertentibus coram iudicibus ecclesiaſticis.c.ſicut.vbi ſcribentes extra', ne clerici vel monachi.fallit hoc tamen in crimine hæreſis. in quo prædictæ perſonæ poſſunt tale officium exercere.;textus eſt expreſſus in.c.vt officium. §. ab conſcribendas.vbi glo.Ioan.andr.Dominicus & cæteri.de hæreti.in.vj.Petrus de ancha.&.Ioã. de Imo.poſt glo.in.c.primo.§.ſane.verſi.& quia. in gloſ.notarij.eodem titu.in clement. Hoſtien.in c.ſicut.præallegato.

NOTABILE xxxviij.

HAEreticus præciſus eſt ab eccleſia. & eſt ſicut ramus præciſus ab arbore ſine ſtipite qui ſtatim areſcit.viceſimaquarta quæſtione prima.capitu.loquitur.& eſt ille de quo Ioannis.xv.Si quis non manſerit in me, mittetur foras & areſcet.

¶Summarium.

Hæreticus reuerſus ad fidem non eſt iterum baptiſandus.
Baptiſmatis ſacramentum non eſt reiterabile.
Ordinatus ab hæretico ſi ipſe quoq; hæreticus ſit iterum eſt ordinandus ſi ad fidem reuertatur.

NOTABILE xxxix.

NOta ꝙ hæreticus ad fidẽ reuerſus non eſt iterũ baptiſand⁹.ita Bal.in.l.nihil.C.de vindict.liber.aſſignãs rõnem qa ſacramentũ

baptiſmatis non eſt reiterabile vt dicit gloſ.in.d.l. nihil.quæ allegat plura iura.ordinatus tamen, vel cõſecratus ab hæretico ſi ipſe quoq; hæreticus ſit, & ad fidem reuertatur,iterum conſecrandus eſt.c. daibertum.j.q.vij.hæc tradit Bertachi.in tract.de epiſco.in.ij.parte tertiæ partis prin.

¶Summarium.

1 ☞Tyrãnus ſi quid dignitatis nomĩe faciat illud non valet.
Tyrannus legitime exercere poteſt iuriſdictionẽ in crimine hæreſis.

NOTABILE XL.

1 QVamuis † tyrannus (id eſt qui iuriſdictionem de facto & non de iure occupat) ſi q̃d nomine dignitatis faciat illud non valeat vt not.in.c.fundamenta.§.quod ſi ſecus iuxta medium per illum tex.de electio.in.vj.& in.l. decernimus.C.de ſacroſan.eccle.hoc tamen fallit in crimine hæreſis,in quo poteſt tyrannus legitime iuriſdictionem exercere.tex.eſt expreſſus vbi Philip.Fran.expreſſe not.de hæreticis.in.vj.

¶Summarium.

1 ☞Excommunicatus ex quacunq; cauſa eti am ciuili perſiſtens per annum in excõmunicatione, habetur ſuſpectus de hæreſi.
2 Excõmunicatus per annum præſumitur male ſentire de articulis fidei.

NOTABILE XLI.

1 NOta † perpetuo quod excõicatus pro quacunq; cauſa etiã ciuili perſiſtens per annũ in excõicatione habet̃ ſuſpectus de hæreſi

ſta not.Io.and.& Panor.poſt alios cõmuniter in c.fi.de pœnis.quæ ſuſpitio licet nõ ſufficiat ad cõdemnationem vt per Inno.& Panor. vbi.ſ. ſufficit tamen vt poſſit inquiri contra excõicatum de hæreſi & ſibi indici purgatio,ĩ qua ſi defecerit habetur pro conuicto.c.inter.in fi.de purga.canoni. Ratio autem prædictorum eſt ſecundum Panor. vbi.ſ.& Philip.Fran.in.c.cum contumacia.de hæ
2 reti.in.vj.quia † talis præſumitur male ſentire de ſacramentis eccleſiæ:& de poteſtate clauium ex quo tanto tempore in excõicatione remanſit.videtur enim non curare imo cõtemnere excõicationem.quod vtpote notandum & ſingulare menti tenendum hortantur præfati. & hæc adijcias ad ſcripta per Viladiego.q.ix.nu.ij.

¶Summarium.

1 ☞Suſpectus de hæreſi ſi poſt canonicam purgationem,deprehenſus fuerit in expreſſa hæreſi, an habeatur pro relapſo,an vero admittendus ſit ad pœnitentiam.

2 Probatio non admittitur contra præſumptionem iuris & de iure.

NOTABILE XLII.

1 REuocabis fortaſſe in dubium. finge † Titium habitum ſuſpectũ de hæreſi, & facta canonica purgatione iudicis arbitrio hæreſim abiuraſſe,deinde poſt aliquod tp̃s in expreſſa hæreſi deprehenſum fuiſſe, an habeat̃ Titius ꝓ relapſo & vt relapſus puniendus ſit iuxta not.i.c.ad abolendã.de hære.extra an vero ſit admittendus ad pñiam & defenſiones ac ſi nũq̃ habitus fuiſſet pro ſuſpecto.vt.d.c.ad abolendam in prin.Rñde vt per tex.in.c.accuſatus.de hære.i.vj. diſtinguendo,aut ſuſpitio propter quã Titius abiurauit hæreſim erat grauis & vrgens,vt quia inſurrexerat ex grauioribus & vrgẽtiſſimis indicijs

& hoc caſu vt relapſus puniendus eſt.d.c.accuſa-tus.Ratio eſſe poteſt.quia per hãc ſecundã depræ-henſionem expreſſam declaratur animus illius,ꝙ prius fuerit in mala opinione contra ſidem.in qua ſemper præſumitur continuaſſe vſq; ad ſecundam depræhenſionem.d.c.accuſatus.ibi quadam iuris
2 fictione cenſetur relapſus.quæ † quidem præſum ptio eſt iuris & de iure contra quam nulla admitti tur probatio in contrarium.l.fi.C.arbi.tutel.l.anti que.C.ad velle.not.in.c.afferte.de præſump.& in l.non eſt veriſimile.ff.quod met.cau. & in.l.filiũ. ff.de his qui ſunt ſui vel alie. Si vero ſuſpicio ꝓ qua prius abiurauit & ſe canonice purgauit erat leuis & parua,tunc non habetur vt relapſus: ſed eſt ac ſi nũc tantum peccaſſet ideo ſibi eſt danda defenſio & audientia,& abiurationis beneficium. dicto.c.accuſatus.

¶Summarium.

1 ☞ Diſpoſitio.l.is cui bonis.ff.de verb.oblig.non procedit in hæretico.qui etiã contrahendo nõ po teſt ſuam conditionem meliorem facere.
2 Hæretico interdictum eſt bonis.
3 Hæreticus obligatur in ſui odium,licet non in fiſci præiudicium.

NOTABILE XLIII.

1 SIngulariter † nota ꝙ diſpoſitio.l.is cui bonis. ff.de verb.ob.volẽtis eũ cui bonis interdictũ eſt poſſe ſuã conditionẽ meliorẽ facere nõ de teriorem,in tantũ ꝙ etiã naturaliter nõ obli-getur,alios tñ ſibi obliget, non procedit in hære-
2 tico:† cui etiam bonis interdictũ eſt.l.manicheos. &.l.fi.C.de hære.c.cũ ſecundũ.eo.ti.in.vj.ita no-tabiliter limitant illũ tex.in.d.l.is cui.Pau.& doc. ibi dicentes illum tex,procedere in eo cui interdi-

ctum eſt bonis in ſui fauorẽ. (vtputa in prodigo) non autem in odium & in pœnam. patet iſtud ex illo tex. qui vult eum cui bonis interdictũ eſt non
3 obligari naturaliter. & tamen exploratũ eſt † hæreticos obligari in ſui odium, licet obligatio non teneat in præiudicium fiſci, authen, credentes. ver. nullus. ibi alijs reſpondere cogantur. C. de hæreti. patet igitur ſatis dictã. l. is cui. non procedere in hæretico.

¶Summarium.

1 ☞ Apoſtatæ peiores ſunt hæreticis.
2 Hæretico pœnitenti parcitur, apoſtatæ nequaꝗ̃.
3 L. hi qui ſancta. C. de apoſtatis, an ſit correcta iure canoni.
4 Legum correctio fugienda.
Differentia inducenda non eſt inter ius canonicũ & ciuile niſi expreſſo tex. reperiatur.
5 Iuri ciuili ſtãdum eſt, vbi eo iure aliquid deciſum reperitur, cuius contrarium non reperitur deciſum iure canonico: modo deciſio ciuilis non ſit peccati inductiua.
6 Defenſor & fautor hæretici quis dicatur.

NOTABILE XLIIII.

VOlo mandes memoriæ. Traditum fuit ſu-
1 pra in tractatu Viladiego quæſtio. v. † apoſtatas (id eſt qui deſerta religione Chriſtiana ad iudaiſmum confugerunt) peiores eſſe & deterioris conditionis quam hæretici loquendo de his qui ſunt proprie hæretici. de quibus in prima quæſtione & duabus ſequentibus. Corroboratur
2 vltra ibi dicta † nam hæretico pœnitenti parcitur l. manicheos. C. de hæreti. capi. accuſatus. eo. titu. in ſexto cum vulgaribus. Apoſtatis aũt nequaꝗ̃ etiam ſi pœniteant parcendum eſt, ſed irremiſſi-

biliter vltimo ſupplicio damnantur.l.hi qui ſan-
cta.C.de apoſtatis.quamuis Viladiego ſupra in
tractatu.q.viceſima expreſſe dicat contrarium di
3 cens †quod dicta.l.hi qui.non procedit iure Ca-
nonum,nec admittēda eſt aliquo pacto,imo abo
lenda,quum diſponat de materia mere ſpirituali.
ſcilicet hæreſis ſeu apoſtaſiæ,quæ eſt mere eccle-
ſiaſtica,ideo Imperator non potuit illam legē cō-
dere,& ſic vult illam legem correctam de iure ca
nonico cui ſtandum eſt in materia conſcientiæ,
vt per Barto.in.l.priuilegia.C.de ſacroſanct.eccl.
cum concor.traditis ibi per Alexand. & cæteros
addi.& docto.in capi.primo.de noui ope.nuntia.
4 Sed†fugiendam puto legum correctionem.l. præ
cipimus.C.de appel.l.prima.C.de inoffi.dot.c. cū
expediat.de electio.in ſexto.ideo non eſt inducen
da differentia ſeu diſcrepantia inter ius canonicū
& ciuile niſi reperiatur expreſſa diſcordantia. &
ſic niſi reperiatur textus de iure Canonico expreſ
ſe contrarius iuri Ciuili.Sed necubi in pontificio
iure ſcriptum expreſſe reperitur apoſtatis pœnitē
tibus parcendum eſſe vt mortem corporalem eui
tent.Ergo ſtandum eſt deciſioni iuris Ciuilis ex-
preſſe diſponentis non eſſe parcendum apoſtatis
5 etiam in foro ſpirituali per regulam†quod vbi ali
quid reperitur expreſſe deciſum iure ciuili,nec re-
peritur contrarium deciſum iure Cano.ſtandum
eſt iuri ciuili etiam in foro eccleſiaſtico:modo de-
ciſio iuris Ciuilis non ſit peccati inductiua vt tra
ditur per glo.& doctores in capi. primo.de noui
operis.& docto.in varijs locis remiſſiue per Ale-
xandrum,Andream de pomate & cæteros addit.
ad Barto.in dicta.l. priuilegia.Nec obſtāt aliqua
iura adducta per Viladieg.(quia vt ciuilibus vel
mediocriter docto. patere poteſt)non probant id
ad quod allegantur,minus obſtant fundamenta,
quibus vt pote non concludentibus facilis vltro
ſe offert ſolutio.

Notabile

NOTABILE XLV.

6 DEfendens hæreticum† ne lædatur à priuato, vel qui patrocinatur illi in iudicio credens illum habere iuſtam cauſſam non dicitur defenſor nec fautor, etiam ſi poſtea appareat quod non erat iuſta cauſſa. ratio, quia hæc eſt iuſta defenſio quæ talibus referuatur, ſecus dicendum eſt ſi contra conſcientiam ei patrocinatur, quia tunc dicitur defenſor ſecũdum Cardina. in cle.j. de pœnis. &c. D. ſilueſt. in ſua ſumma in verbo hæreſis.j. in. vij. q.

¶Summarium.

1 ☞ Reuocatio hæreſis eſt duplex.
Reuocatio hæreſis quæ fit ſolum ad ſalutem animæ poteſt indiſtinctè quandocunq; fieri vſq; ad vitæ exitum.
2. Sacramenta eccleſiæ non ſunt deneganda hæretico oſtendenti manifeſta ſigna pœnitentiæ.
3 Reuocatio hæreſis quæ fit tam ad ſalutem animæ quàm corporis debet fieri congruo loco & tempore.

NOTABILE XLVI.

1 ADnotato in materia reuocationis hæreſis, quod† duplex eſt reuocatio ſeu pœnitentia altera quæ fit ad ſalutem animæ duntaxat in foro conſcientiæ, altera vero q̃ fit ad vtriuſq; ſalutem ſcilicet animæ & corporis. Prima indiſtinctè fieri poteſt quandocũq; à quocunq;, & in quouis crimine, & loco quolibet, vſq; ad vitæ exitum vt habetur in. c. firmiſſime. extra de hæreti. dũmodo facta ſit puro corde & ſpõtanea voluntate, vt de pœniten. diſtinctio. iij. perfecta, &, c. primo & ſecundo, qui cleri, vel vouen.

&.c.ſuper eo.de hære.in ſexto.vbi notabilis tex.
2 quod hæretico etiam relapſo in hæreſim(qui abſque vlla ſpe veniæ debet morti tradi) ſi emiſerit manifeſta pœnitentiæ ſigna non denegãtur eccleſiaſtica ſacramenta,vt puta confeſſio, pœnitẽtia, & euchariſtia,quibus humiliter ab eo petitis nõ
3 erunt denegãda.Secunda†vero reuocatio,ſeu pœnitentia quæ fit gratia vtriuſq; ſcilicet tam animæ quàm corporis non eſt tam generalis ſicut prima ſed ſpecialis.& reſtringitur vt congruo tempore &loco fiat,vt abunde ſupra in tractatu q̃ōne.xx. & hæc nunquam competit relapſo. c.ad abolendam.de hæreticis , extra.&.c.accuſatus.eodem titulo.in ſexto.

¶Summarium.

1 ☞Correlatiuorum idem ius eſt.
Correlatiuorum regula non procedit in hæretico in caſu ibi tradito.
2 Hæretico ſemiplene probanti contra Chriſtianũ non defertur iuramentum in ſupplementum probationis,econtra aũt Chriſtiano ſemiplene probanti contra hæreticum ſic.
Ratio diuerſitatis ibidem traditur.

NOTABILE XLVII.

1 Memoria commenda,habes vulgatam regulam quod†diſpoſita in vno de correlatiuis cenſentur diſpoſita in alio .l.fin. vbi docto.C.de indic.vidui.tol.l.fi.vbi Bart. de acceptil.ff.l.j.cum vulgatis de cupre.libr.xj.C. Fallit hæc regula in hæretico vel infideli in caſu notabili.Tu ſcis quod ſemiplene probanti defertur iuramentum neceſſarium in ſupplementum probationis.l.admonendi.ff.de iureiurando. l. in
2 bonæfidei,C.de rebus creditis.nota†tamen quod

hæretico vel infideli ſemiplene probanti contra catholicum & Chriſtianum non defertur iuramentum in ſupplementum ſemiplenæ probationis. & tamen econtra chriſtiano catholico contra iudæum hæreticum vel infidelem defertur tale iuramentum. Argu. notatorum per Bald. in. l. qui ac cuſare. C. de edendo. & per Ludo. Roma. in dicta l. admonendi. & Canoni. in. c. fi. de iureiuran. Ratio autem ex prædictorum doctrina colligitur. nã tale iuramentum non cuiuis indiſtincte dandum eſt, ſed perſonæ legalitas, æquitas, & fidelitas inſpicienda eſt: quæ à præfatis hæreticis, abeſſe exploratum eſt. Ita etiam expreſſe domi. Baptiſta de ſancto Blaſio in tracta. correlatiuorum. in. §. venio ad quintum. verſi. xxviij. fallit.

ℭSummarium.

1 ☞ Moderator rei ſuæ quilibet eſt vt de ea ad libitum diſponat.
Renuntiare iuri ſibi competenti quilibet poteſt.
Fallit in hæretico in caſu tradito. nu. 2.
3 Iuri introducto in fauorem partis licet contrahentibus renũtiare, iuri vero introducto in odium alicuius, nequaquam.

NOTABILE
XLVIII.

1 NOuit vel mediocriter in iure doctus, † quẽlibet de re ſua ad libitum diſponere poſſe, & ſibi debitum debitori remittere, & alias modo quolibet ſuper ſuo in alterius vtilitatem & ſui præiudicium paciſci, & iuri ſibi competenti renuntiare; modo ætatis ſit legitimæ, nec aliam pa

tiatur inhabilitatem ratione cuius ei bonis interdi
ctum ſit.l.in re mandata.C.mandati.l.j. &.l.ſi qs
in cōſcribendo.C.de pactis.cum ibi notatis latiſ.
per Docto.& per Barto.in.l. ſi quis pro eo.ff.de
2 fideiuſſo.Nota tamen caſum in † quo pactumvel
remiſſio ſuper ſibi debito nullo modo valet.text.
habes notabilem in clemen.ij.ibi nullis pactis vel
remiſſionibus ſuper hoc valituris.de hæreti.vbi
ſi inquiſitores prætextu officij aliqd indebite ex-
torſerint ab inculpatis de hæreſi,illud reſtituere te
nentur.& ſi inculpati illis inquiſitoribus extorta
remiſerint & quittauerint,nonvalet talis remiſſio
& ſic contra diſpoſitionem.d.l.ſi quis in conſcri-
bendo.&.l.j.§.& poſt operis.ff.de noui ope.nun.
3 Ratio ſiquidem eſt † quoniam omnia illa iura ꝓ
cedunt quando fauore partium aliquid introdu-
ctum eſt tunc enim contrahentium pacto remitti
poteſt.Sed quando in odium alicuius (puta inde-
bite extorquentis) aliquid inſtitutum fuit,nequa-
quam poteſt illud contrahentium pacto tolli,vt
patet in macedoniano.l.j.ff.ad macedo.& in.l.ſi.
C.de pactis pigno.cum ſimilibus traditis per glo.
& Docto.in.d.l.ſi quis in conſcribendo. & Bart.
melius ꝙ alibi in.d.l.ſi quis pro eo.& gloſſ.in.c.ſi
diligenti.de foro compe.

¶Summarium.

1 ☞Hæretic⁹ eſt qui credit eccleſiam habere duo
capita.
2 Sortilegum an liceat cōſulere vt liberet ægrotum
à maleficio:& an liceat adiurare imbres, fulgura,
& tempeſtates,ne noceant fructibus.
3 Matrimonij fracturam eccleſia citius patitur, ꝙ
quod maleficiatus contrarijs maleficijs liberetur.
4 Corporis iactura minor eſt ꝙ animæ, ideo poti⁹
in corpore ꝙ in anima pati expedit.

NOTABILE XLIX.

1 ADnotato † eum qui crederet vniuerſalem eccleſiam poſſe habere duo capita,hæreticum eſſe:eſt enim tantum vnum caput, vnus paſtor,& ouile vnum.ita dicit notabilis glo.in.c.non autem.in fi.glo.magnæ. vij.q.j. glo.plenior in clemen.ad noſtram.in verbo,eccleſiæ.de hæreticis.ſequitur Abbas in.c.at ſi clerici. col.xix.verſi.aut enim quis credit eccleſiam.extra de iudicijs.& in.c.j.de parochijs. Cardi.in clemẽ. j.§.porro.in.ij.q.de iureiuran. Ideo Archidia.in d.c.non autem.refert Auguſtinum dicentem q̃d neſciebat iure prohibitum quod duo habere poſſent epiſcopatum:quia ſi ſciuiſſet,non acceptaſſet ſuum.& vult Feli.in.c.iij.de hæretic.vbi aſſignat rationem,quia hoc repugnat articulo fidei;ſcilicet vnam ſanctam catholicam eccleſiam.

Quinquageſimum & vltimum Notabile.

2 REuocabit † in dubium quiſpiam,num impune liceat conſulere ſortilegum ſiue maleficum,vt diſſoluat facturas malefici,aut ſi mauis , liberet ægrotũ maleficiatum à maleficio? & ſimiliter an liceat adiurare imbres,fulgura , & grandines ne noceant fructibus, arboribus,& plãtis? Reſponde diſtinguendo,aut loquimur de iure ciuili,aut de iure canonico.Primo caſu licet impune conſulere & adhibere ſortilegium ad faciendum ea opera quæ vertuntur in bonum , & proſunt.quoniam pro bono opere quis cruciari non debet.l.eorum.§.fina.vbi expreſſe not.Bart.C.de malefi.& mat. Secundo caſu ſcilicet de iure canonico non licet aliquo modo (etiam pro recuperanda corporis ſanitate)quærere remedia diabolica & ſuperſtitioſa.licet aliter ſanitas ipſa recuperari non poſſit,tex.ad literam in,c,admoneãt. xxvj.q.

vij.Barto.vbi.s.Panor.in.c.per illum tex.extra de ſortileg.vbi romanus pontifex potius patitur bona eccleſiarũ furto ablata perdi,quàm quod quæ-
3 rantur per remedia huiuſmodi. † Hinc eſt quod eccleſia potius tolerat diſſolutionem matrimonij & tanti vinculi ſacramentalis fracturam, ꝙ permittere maleficiatum contrarijs maleficijs liberari.c.ſi per ſortiarias. xxxiij. qõ.j.&.c.j. de frigi.&
4 male.Ratio horum eſt,† quia magis expedit pati in corpore ꝙ in anima:minor enim eſt corporis iactura ꝙ animæ.d.c.admoneant.&.c.fi.de ſortile. argu.c.ſolitæ.de maio.& obe.vbi Panor.& doc. ad quod nõ conſiderauit ius ciuile, quod quidem principaliter ad temporalium conſeruationem tẽdit.d.c.ſolite.notat̃ in.c.nec mirum.§.ad hoc.xxxvj.q.vj.Quæ omnia notato.

¶Habes tandem lector candide abſolutũ ſecundum de hæreticis librum,quem non auræ quidem popularis captãdæ cauſſa edidimus,nec intus nobis canentes,ſed vt communi orthodoxorum vtilitati cõſuleremus,quare hoc noſtro labore lector fruere, interea tamẽ mordaci linguæ frenum adhibeto. Vale.

REPER TORIVM.

HABES CANDIDE LECTOR PRIMI & ſecundi libri de Hæreticis alphabeticum indicem quo medio quæquæ in tractatu inſigniora ſunt vel citra laborem ociſſime reperies.

¶De litera A.

Accuſans mortuum qua pœna plectendus veniat ſi in accuſatione ſuccumbat.quæſtione.xxij.nu.11.fo.57.

Accuſatio poſt mortem aduerſus hæreticorum fautores nequaquam inſtituitur, eis tamen denegatur eccleſiaſtica ſepultura.qō.xxij.nu.8.fo.57.

Accuſatio vbi aduerſus mortuum inſtitui poteſt, an mortui defenſionem ſubire volens, audiendus ſit. quæſtione viceſimaſecunda.numero nono.folio. 57.

Accuſatio inſtituenda eſt ex iuſtitiæ & charitatis zelo,non etiam vindictæ,quæſtione.x.numero.2.folio. 21.

Accuſatio hæretici an poſſit eo mortuo inſtitui. qō. xxij.nu.1.fo.55.

Accuſatorem quamuis in publicum prodire & accuſationi inſcribere deceat,in crimine tamen hæreſis ſi ob accuſati potentiam periculum immineat epiſcopi eſt prouidere ne accuſantis nomen publicetur.q.x.nu.4.fo. 24.

Adhæc contumax & infidelis,quæſtione.j.nume.4.folio.5.

Alteratio pœnæ & in ſententia & poſt fieri poteſt, q.xviij.nu.6.fo. 42.

Angelum poſſet pontifex Romanus excommunicare,& iudicio dānare ſi fieri poſſet, vt ille male de fide ſentiret.quæſtione ſeptima.numero.5.fo.14.

Animus declaratur ex factis: quinimo plus eſt factis aliquid declarare quàm verbis.no.v.nume.3. folio.67.

Apoſtatam eum dicimus qui deſerta Chriſtiana religione ad Iudaiſmum confugit, & apoſtaſiæ

improbitatis deteſtatio.quæſtio.v.numero.5.&.6. folio.10.
Apoſtatæ iudæorum legem repetentes, multo peiores ſunt ꝙ ſi ad ſarracenorum ſectam ſeſe conferrent.q.v.nu.8.fo.10.
Apoſtatæ peiores ſunt hæreticis.notabi.xliiij.num.j. folio.80.
Appellare an liceat hæretico. quæſtio.xviij.nume.1. folio.42.
Appellatione à diffinitiua lege vel ſtatuto ſublata, nequaꝗ ſublata cenſetur ab interlocutoria appellandi facultas.q.xviij.nu.2.fo.43.
Appellatione lege vel ſtatuto prohibita, non etiam interdicta cenſetur appellandi facultas,vbi aut dolo iudicis aut etiam partis ſententia lata extitit, ex quibus autem dolus colligatur, ibi traditur. q.xviij.nu.3.fo.43.
Autoritatibus quibus vtendum ſit in publicis de fide diſputationibus & an autoritatibus poetarum & Philoſophorum. quæſtione.xxj. numero.3.folio.52.
Auxilium hæretico præſtare ex quibus actibus quis dicatur,q.xvj.nu.2.fo.40.

¶De litera B.

BAptiſmatis ſacramentum non eſt reiterabile.notabi.xxxix.fo.78.
Bene agere ex certa obſtinatione recuſans habetur pro hæretico.notabi.xxxj. nu.3. folio.76.
Beneficium velleiani denegatur mulieri hæreticæ. notabili.xviij.nu.1.fo.72.
Beneficium ſenatuſconſulti macedoniani non denegatur hæretico.notabi.xviij.nu.2.fo.72.
Brachij ſecularis auxilium ab epiſcopo pro iuſtitiæ executione implorari poteſt. quæſtione.xj.nu.17. folio.29.

¶De litera C.

Capitalis pœnæ executio in mortuum fieri non poteſt: alioqui iudex ſindicandus veniet: intellige niſi & delicti atrocitas & patriæ conſuetudo aliud ſuaderent. q. xxij. nu. 4. & 5. folio. 56.
Capitali crimine impetitus regulariter ad corpus capi & carceri mancipari poteſt. & qua forma ad capturam procedatur. quæſtione. xj. numero. 4. folio. 26.
Carceratis ob hæreſim quis alimēta ſuppeditare debeat. q. xj. nu. 13. fo. 28.
Carcerum quatuor ſpecies hic recitātur. quæſtio. xj. nume. 10. fo. 28.
Cauſa ſi fuerit cōmiſſa epiſcopo (puta paduano) & duo ſunt electi vnus canonice, & alter non, intelligitur cōmiſſa exiſtenti in canonica poſſeſſione. q. xix. nu. 11. fo. 46.
Caſus à cōmunibus regulis excepti, extēdi minime debent, niſi per omnia eadē ſubeſſet ratio. q. xiiij. nume. 3. fo. 36.
Citatio hæreticorum qualiter, quando, quæ, & à quibus fiat. q. xj. nu. 1. fo. 26.
Ciuitas in qua aliqui inſunt hæretici an tota poſſit igne exuri aut alias deſtrui latiſſime vſq; ad quæſtionis finem. q. xxiiij. nu. 1. fo. 60.
Ciuitas quando dicatur hæreſim cōmitere vt vniuerſa deſtrui poſſit. quæſtionē. xxiiij. numero ſecūdo. folio. 62.
Clauſula ad beneplacitum appoſita in conceſſione officij quid operetur. notabili quarto. numero. 3. folio. 67.
Cogitationis pœna nulla eſt. notabili. ix. numero. 1. folio. 69.
Fallit in crimine hæreſis. notabili. ix. numero. 1. folio. 69.
Cogendus an ſit quis ad chriſti veritatem amplecten

dam:& an ſolum ſit verbo agendum diſputatione pugnandum & ratione vincendũ.q.xxv.nu.1. folio.62.
Collegio vniuerſali & cuilibet de collegio quando dicatur prohibitum relinquere,quando vero collegio vniuerſo relinqui prohibeatur,non etiam vni de collegio.nota.vij.nu.3.fo.68.
Condemnandus nemo eſt ex ſola confeſſione quando aliter de delicto non conſtat.notabi.ij.nume.1. folio.66.
Condemnati hæretici bona,in alio territorio quàm vbi condemnatus fuit exiſtentia, cui applicanda ſint.q.xv.nu.6.fo.38.
Confeſſio in tortura facta perſeuerantiam requirit. q.xiij.nu.8.fo.32.
Confeſſio ſola ſufficit ad condemnationem in crimine hæreſis,& quare.notabili ſecundo. numero.2. folio.66.
Confeſſio facta in foro pœnitentiæ nõ probat.no.ij. folio.66.
Contumax in hæreſis cauſa ſi anno in excommunicatione perſiſtat,vtpote hæreticus condemnãdus eſt.q.ix.nu.2.fo.20.
Correlatiuorum idem ius eſt. notabili.xlvij.nume.1. folio.81.
Correlatiuorum regula non procedit in hæretico in caſu ibi tradito.ibidem.
Corporis iactura minor eſt quã animæ,ideo potius ĩ corpore ꝙ in anima pati expedit. nota.xlix.nu.4. folio.83.
Credentes hæreticorum facto qui dicantur. nota.v. nume.2.fo.67.
Crimen proximi ita demum celandum eſt, ſi in totius populi corporalem ſpiritualèmque perniciem non vergat.quæſtione ſexta. numero quarto. folio.12.
Chriſti fides circa ardua,difficilia, vera, & laborioſa conſiſtit; lex autem Machometi circa luxus,

voluptates,facilia,& falſauerſatur.q.xxj.nume.7.
folio.54.
Crimina abdita (vt hæreſis crimen) aptius à famiſliaribus & domeſticis noſcitur,quàm ab alijs: idſcirco tunc teſtificari coguntur.quæſtio.xiij.nu.11.
folio.33.
Cuſtodibus carcerum hæreticorum quis impenſas ſubminiſtret.quæſtione vndecima. numero.11.foſlio.28.
Cur diuerſum inter iudæos & hæreticos.not.vij.nu
mero.2.fo.68.

De litera D.

DEfenſor & fautor hæretici quis dicatur.notabi.xliiij.nu.6.fo.80.
Degradatio clerici qualiter fiat, & an deſgradari debeat qui perpetuo carceri mãcipandus traditur.q.xix.nume.2. folio.44.& nu.3.
folio eodem.
Delegatus ab epiſcopo aut capitulo vacãte ſede aut etiam ab inquiſitore an poſſit hæreticum perſonaliter capere. latiſ.q.xj.nu.9.fo.27.
Delegato ad vniuerſitatem cauſarum poteſtate conſceſſa,non videtur etiam in illis cauſis abdicata poteſtas ordinarij . quæſtione.vij.numero nono.foſlio.15.
Limita & declara vt nu.11.fo.15.
Delegatus ab epiſcopo aut capitulo ſede vacante poteſt de hæreſi cognoſcere, modo quadragenarius ſit.q.vij.nu.12.fo.15.
Delegatus iudex licite poteſt eſculenta & poculenta accipere.q.viij.nu.9.fo.19.
Delinquentis bona an fiſco tacite pro delicto hypoſthecata ſint.q.xv.nu.14.fo.39.
Delicta an inſtrumẽtis probari poſſint.q.xiij.nu.20.
folio.35.
Dæmonum diuinationes & reſponſa euitanda ſunt,

etiam ſi vera prædicent.quæſtione.ix.numero. 8. fo.22.

Denuntiationis aduerſum hæreticos,quæ forma ſit. quæſtione.x.nu.6.fo.24.

Denuntiatio nequaquam fieri debet ſi crimen ita oc cultum ſit vt probari nequeat & epiſcopo contrarium mandanti minime obediendum eſt.quæſtione decima.numero.7.folio.24.& numero.8. folio.25.

Deus quandoque quæ à dæmonibus prædicuntur euenire ſinit,vt hominum religionem erga illum tentet ac experiatur.quæſtione nona.numero. 9. folio.22.

Deus cur ſinat tot hæreſes eſſe,& tantorum hæreticorum animas in infernum mergi. quæſtione.iiij. numero.5.fo.8.

Differentia inducenda non eſt inter ius Canonicum & Ciuile niſi expreſſo textu reperiatur. notabili xliiij.numero.4.fo.80.

Directe & principaliter quæ dicantur ad fidem pertinere, & quæ indirecte ſeu ſecundario.in.q.j.nu mero.2.fo.4.

Diſpoſitio legis, tranſigere.C.de tranſactionibus.nõ procedit in delictis commiſſis aduerſus dei maieſtatem,no.viij.nu.2.fo.69.

Diſpoſitio exceptionum excluſiua, ſuper certa qualitate fundata, exceptiones illi qualitati detrahentes nequaquam excludere videtur. quæſtione.xj. nume.3.fo.26.

Diſputandum an ſit cum hæreticis volentibus publice diſputare perſiſtendo & confirmando errores ſuos.q.xxj.nu.1.fo.52.

Et an cum Iudæis & alijs infidelibus diſputare volentibus.ibidem.

Diſpoſitio legis is cui bonis.ff.de verborum obliga. non procedit in hæretico,qui etiam contrahendo non poteſt ſuam conditionem meliorem facere. no.xliij.nu.1.fo.79.

Diſputare publice de fide quãdo liceat.latiſſime vbi etiam quæ in tali diſputatiõe ſeruari oporteat traditur.q.xxj.nu.11.fo.53.

Diſputandum non eſſe cum negantibus principia quomodo intelligatur,& in quibus procedat. qõ. xxj.nu.4.fo.53.

Diuinationes & ſortilegia quando dicantur ſapere hæreſim manifeſtam,& quando non.qõ.ix.nu.6. fo.20.& nu.10.fo.22.

Dominus caſtri à præfectis inquiſitioni requiſitus an cogatur hæreticum in ſuo territorio manẽtem verbaliter citatum illis tradere. quæſtione.xj. numero.6.fo.27.

Quid in alijs criminibus.ibidem.

Dos an fiſco applicetur ob vxoris hæreſim.q.xv. numero.9.fo.39.

De litera E.

EPiſcopus an valeat in hæreticum inquiſitorem procedere.quæſtion e ſeptima numero.17. fo.16.

Epiſcopi, & qui inquiſitioni præfecti ſunt, diſtricte aduerſus ſuſpectos de hæreſi procedant, nemini fraudulоſe falſo hoc crimen imponant,nihil denique gratia,odio,aut lucri cauſſa agant,quæſtione vij.nu.18.fo.16.

Qua pœna plectantur inquiſitores ſi his contrauenerint.ibidem.

Epiſcopus hæreſes expurgare negligens qua pœna puniatur.q.vij.nu.19. fo.16.

Epiſcopus quæ poſſit ſolus ſine inquiſitore & vice verſa quid inquiſitor abſq; epiſcopo. quæſtione viij.nu.3.fo.18.

Epiſcopo ſine inquiſitore non licet contra hæreticũ diffinitiuam proferre ſententiam nec eum diro carceri mancipare; nec tormentis ſubijcere.q.viij. numero.4.fo.18.

Limita & declara vt ibi.
Epiſcopo an liceat armatos miniſtros habere ꝑ ſuæ iuriſdictionis exequutione.quæſtione.xj.numero 16.fo.29.
Epiſcopus remittere non pōt offenſam illatam maieſtati dei,ideo cum hæretico tranſigere non pōt. not.viij.numero.2. fo.69.
Errant qui fidem Chriſti humanis rationibus fundare nituntur.quæſtione vigeſimaprima.nume.5. folio.53.
Examinationi teſtium contra hæreticos duæ religioſæ perſonæ item publicus tabellio adhiberi debēt q.xiij.nu.18.fo.35.
Excommunicatus ex quacunque cauſſa etiam ciuili perſiſtens per annum in excommunicatione,habetur ſuſpectus de hæreſi .notabili.xlj.nume.1.folio.78.
Excommunicatus per annum præſumitur male ſentire de articulis fidei.no.xlj.numero.1.fo. 79.
Excommunicato obſtat exceptio excommunicationis ne ſpoliatus reſtituatur. notabili.j. numero. 1. fo.65.
Excommunicatus agit ad vxoris reſtitutionem, hæreticus nequaquam.no.j.nu.4.fo. 65.
Excommunicatus improprie & largo ſumpto vocabulo hæreticus dici poteſt.quæſtione prima.folio. 4.
Exceptio nullitatis ſententiæ executionem impedit. q.xix.nu.7.fo. 45.
Exequutio aduerſum damnatos hæreticos qualiter fiat . quæſtione decimanona . numero primo.folio.44.
Extenſio ex identitate rationis etiam in pœnalibus licita eſt, vbi in lege ratio expreſſa eſt,q.xiij.nu. 17.folio.34.

¶De litera F.

FEudalia & emphytheotica bona an damnato hæretico veniant fiſco applicanda, q.xv. nu.8.fo.39.
Fides principaliter in corde & ſecundario in ore conſiſtit.idem dicito in hæreſi.q.j.nu.5.& 6.folio.5.
Filijs hæreticorum quæ pœna irroganda ſit,& quæ filijs fautorum & receptatorum.quæſtione.xxiij. nu.1.fo.58.
Filius hæretici an ipſo facto perdat eccleſiaſticum beneficium.quæſtione vigeſimatertia. numero.2. folio.58.
Filij ſimplex appellatio in caſu rationabilis odij etiam naturalem comprehendit.quæſtione.xxiij. nume.4.fo.59.
Filij hæreticorum liberantur à patria poteſtate.nota.xiiij.nu.1.fo.71.
Forma abiurandi hæreſim quæ ſit.quæſtione.xx.nume.7.fo.50.
Forma ſententiæ contra abiurantes.quæſtiõe.xx.numero.9.fo.50.
Forum etiam quis ſortitur ratione perſonæ ſuper rebus alibi ſitis.q.xv.nu.7.fo.38.
Fratri carnali hæretico an potius ſubueniendum ſit quàm extraneo catholico.notabili.xxij.nu.1.folio.73.

¶De litera G.

GLadij temporalis exercitium eccleſiæ denegatum eſſe quomodo intelligatur.q. xj.numero.18.fo.29.

¶De litera H.

HAEreſis an per inſtrumenta probetur.& quomodo.q.xiij.nu.19.fo.35.
Libri improbatæ lectionis reperti pe-

nes aliquem an eum hæreticum probent.qō.x iij.
nu.19.fo.35.
Hæreſis crimen aduerſus quos intentari poſſit.q.ix.
nu.1.fo.20.
Hæreſis vnde dicatur.q.ij.nu.1.fo.5.
Hæreſis,inſtar cancri ſerpere dicitur:& idcirco eradi-
canda,ne totum corrodat corpus.quæſti.vj. nu.3.
folio.1.
Hæreſis prima poſt Chriſti aduentum quæ fuerit.
q.iiij.nu.3.fo.7.
Hæreſes cur hodie maiores ꝙ olim ſuboriātur.q.iiij.
nume.4.fo.8.
Hæreſis ſpecies quot ſint,quæſtione quarta. nume.1.
folio.7.
Hæreſis pertinaciam requirit. quæſtione. ij.nume.4.
folio.6.
Hæreſis in quam quis lubrico ignorantiæ incidit eſt
grauius delictum ꝙ homicidiū doloſe cōmiſſum.
notabi.xxviij.nu.1.fo.75.
Hæreſis ſola voluntate committitur.notabi. ix.nu.2.
folio.69.
Hæreſim abiurans ſi non impleuerit iniunctam pœ-
nitentiam,habetur pro relapſo.notabi.xxx. nu.1.
folio.76.
Hæreticus ſuper aliquo articulo ſi abiurauerit,& de-
mum teneat cōtra alium articulum an dicatur re-
lapſus.q.xx.nu.6.fo.49.
Hæreticus in quo territorio cōueniendus ſit.qō.viij.
nume.10.fo.19.
Hæreticus cuius expenſis ad inquiſitores remittēdus
ſit.q.xj.nu.7.fo.27.
Hæreticus bis generaliter monendus eſt vt ab erro-
ribus deſiſtat,anteꝙ ad ſpecialem procedatur in-
quiſitionem.q.viij.nu.2.fo.17.
Hæreticus contumaciter abſens excommunicandus
eſt:qui ſi anno obduratus in excommunicatione
perſiſtat vt hæreticus damnatur.quæſtio.xij.nu.3.
folio.39.

Limita & declara quæſtione eadem. numero.4. folio.31.
Hæreticus ob contumaciam damnatus ſi verè hæreticus non ſit an pœna in eum inflicta teneat.ibidē.
Hæreticus reſiſtens miniſtro eum iudicis iuſſu incarcerare volenti impune occidi pōt in tali cōflictu reſiſtentiæ.q.xj.nu.14.fo.29.
Hæreticus ad eccleſiam confugiens an gaudeat immunitate.q.xj.nu.15.fo.29.
Hæreticus quis dicatur: & ex quibus quis cenſendus ſit hæreticus.in.q.j.nu.1.fo.4.
Hæreticus dicitur qui ideo ab obedientia Papæ recedit,quia eum non credit habere canonis condēdi poteſtatem:aut quod eccleſiæ poteſtas nō reſidet penes eum.q.iij.nu.3.fo.7.
Hæreticus vocitandus non eſt,qui errans aliquid ſidei contrarium aſſerit,modo corrigi & emendari paratus ſit,vbi ſeſe cognoſcet errore lapſum, q.ij. nume.3.fo.6.
Hæreticus dicitur qui falſam ſententiam & fidei cōtrariam pertinaciter defendit.ibidem.
Hæreticus eſt qui credit eccleſiā habere duo capita. nota.xlix.nu.1.fo.83.
Hæreticus & erraticus quid differant.not.xxxiij. nume.4.fo.76.
Hæreticus reuerſus ad fidem non eſt iterū baptiſandus,nota.xxxix.nu.1.fo.78.
Hæreticus vſucapere non poteſt titulo pro hærede. nota.xxiij.nu.1.fo.74.
Hæreticus incapax eſt poſſeſſionis.fo.eod.
Hæreticus tenetur ædere ad fundandam accuſatoris intentionem.notabili viceſimoprimo . numero.2. folio.73.
Hæreticus is dici poteſt cuius errorem inquiſitores correxerunt ipſe autem obedire noluit.nota.xix. nume.1.fo.72.
Hæreticus non eſt qui ſemel tantum audiuit conciones hæreticorum,notabi.xvj.nu.1.fo.72.

Hæreticus non dicitur qui in dubijs vnam opinionē ꝗuis falſam eligit.notabili decimoquinto.num.1. folio.72.
Hæreticus non poteſt ſubſtituere pupillariter impuberi filio.nota.xiiij.nu.2.fo.71.
Hæreticus inteſtabilis eſt.notabi.xiiij.numero.3. folio.71.
Hæretica mulier perdit priuilegium hypothecæ & prælationis.nota.xj.nu.2.fo.70.
Hæreticus ſpoliatus non reſtituitur: & quare.nota.j. nu.2.folio.65.
Hæreticus poſt pœnitentiam traditus carceri perpetuo,ſi inde fugiat,dicitur relapſus.not.vj.nume.1. folio.68.
Hæreticus etiam poſt obitum excōicationis ſententia innodari poteſt.q.xxij.nu.6.fo.56.
Hæreticorum corporibus eccleſiaſtica ſepultura deneganda eſt.&qui ea eccleſiaſticæ tradere ſepulturæ auſus fuerit iure ipſo excōmunicationis pœnā incurrit.q.xxij.nu.7.fo.57.
Hæreticis quæ pœna ꝑ eccleſiaſticos iudices & quæ per laicos infligatur.quæſtio.xv.nu.2.fo.37.& nu. 4.fol.37.
Hæreticorum bona qualiter diuidantur.qō.xv.nu.3. folio.37.
Hæreticus an ſit incendio tradendus ſiue viuus igne abſumendus.q.xv.nu.4.fo.37.
Hæretici an tolerandi ſint. quæſtione.vj. numero.1. folio.11.
Hæretici qui ſide Chriſtiana dereliᵭa iterum ad moſaicam legem reuertūtur,peiores ſunt cæteris.q.v. nume.5.fo.10.
Hæretico pœnitenti parcitur,apoſtatæ nequaquàm. nota.xliiij.nu.2.fo.80.
Hæretico interdictum eſt bonis.notabi.xliij.nume.2. folio.79.
Hæreticus obligatur in ſui odium, licet non in fiſci

præiudicium.nota.xliij.nu.3.fo.80.
Hæretico ſemiplene probanti contra Chriſtianum non deſertur iuramentum in ſupplementum probationis,econtra aũt Chriſtiano ſemiplene probanti contra hæreticum ſic. notabi.xlvij.nume.2. folio.82.
Ratio diuerſitatis.ibidem traditur.
Hæreticum amicum ſi quis admoneat vt fugiat aut non veniat, an debeat puniri. notabili.xxix.nu.1. folio.75.
Hæreticum accuſans dicitur ſuam ſuorumque iniuriam proſequi.notabi x.nu.2.fo.70.
Hæres hæretici an eius innocentiam purgare poſſit & an admittatur illius excuſatio,quæſt.xxij.nu.2. folio.56.
Hæretici quibus infidelibus aſſimilentur,& qui infidelium inuicem inter ſe æquiparentur.qõ.v.nu.1. folio.9.
Hæreticorum fautores & receptatores qua pœna plectantur.q.xvj.nu.1.fo.40.
Hæreticorum ſi adſit copia,qua via procedatur.qõ. xviij.nu.3.fo.41.
Hæreticorũ collegio nec cuiꝗ̃ de collegio legari põt. nota.vij.nu.2.fo.68.
Hæreticorum infidelitas maior eſt ꝗ̃ iudæorum. Intellige ſanè.q.v.nu.3.fo.9.
Hæretici an ſint idolatris coæquandi.quæſt.v.nu.4. folio.10.

De litera I.

IEiunij indictio tormenti genus eſt.q.xiij.nu.7. folio.32.
In hæreſim incidit quis nedum verbo,ſed facto nota.v.nu.1.fo.67.
Inimicorum & conſpiratorum teſtimonium

in crimine hæreſis nequaquam idoneum cenſetur q.xiij.nu.13.fo.34.

Inimicus capitalis remouetur ab accuſatione iure canonico.no.x.nu.1.fo.70.

Inimicus inimicum hæreticum accuſare poteſt. & quare.nota.x.nu.2.fo.70.

Indicia indubitata ad condemnationem ſufficiunt,q̄ ſi dubitata ſint ad torturam ſolum ſunt idonea.q.xiij.nu.2.fo.32.

Indicia indubitata quæ dicantur, & quæ dubitata arbitrio iudicis committitur.quæſtione.xiij.numero.3.fo.32.

Inquiſitores prauitatis hæreticæ an poſſint ſtatuta aduerſum hæreticos condere, & quid in delegatis ad vniuerſitatem cauſſarum.quæſtione.xxiij.nu.6.fo.60.

Inquiſitores an poſſint abſoluere hæreticum ab excommunicatione quam papa die veneris ſancti promulgat contra hæreticos.quæſtione.xx.numero.10.fo.50.

Inquiſitionis aduerſus hæreticum quæ forma ſit.q.x.nu.5.fo.24.

Inquiſitoribus an liceat cōtra iudæos procedere qui Chriſtianos in eorum ritus inducunt. quæſtione ix.numero.11.fo.23.

Inquiſitioni præfecti hæreticis conuerſis pœnas cōmutare & minuere poſſunt.quæſtione.viij.numero.7.fo.19.

Inquiſitores an poſſint eſculenta & poculenta mera liberalitate oblata recipere.quæſtione.viij. numero.8.fo.19.

Inquiſitoribus alijſque hæreticæ prauitatis cognitoribus interdicitur ne modis illicitis ab aliquibus pecunias extorqueant, alioqui pœna ibi tradita plectentur.quæſtione octaua, numero quinto.folio.18.

Inquiſitores aduerſus epſcopos minime procedere poſſunt,niſi expreſſim illis committatur. Intellige ſanè

ge ſane vt ibi quæſtione ſeptima. numero.15. fo lio.14.
Inquiſitor an poſſit vices ſuas committere.q.vij. nu. 13.fo. 15.
Inquiſitores non cognoſcunt an ſua ſit iuriſdictio, quia non intromittunt ſe niſi in his quæ ſapiunt hæreſim manifeſtam.notabili tertio,numero.2. fo lio.66.
Inquiſitores ſi ab inculpato de hæreſi aliquid indebite extorſerint quamuis inculpati illi inquiſitori extorta remiſerint,non tamen valet talis remiſſio, et quare. notabili quadrageſimooctauo. nume.2.fo.82.
Inquiritur contra eum qui diſcedit à communi vſu fidelium, tanquam contra hæreticũ,etiam ſi non præcedat diffamatio. notabili.xxvj.numero.3.fo lio.75.
Inquiſitori aliquid aſſerenti nõ credens poteſt vt hæreticus damnari.notabili decimonono.numero.2. folio.72.
Inquiſitoris officium, etiam re integra non expirat morte mandantis.notabili quarto.numero. 2. folio.67.
Limita niſi fuiſſet inquiſitor datus cum clauſula ad beneplacitum.no.iiij.nu.3.fo.67.
Iudex vnus ſecularis alterius iudicis ſecularis auxilium implorare poteſt.quæſtione.xix.numero.10. folio.46.
Iudex in ſententijs ferendis vel pœnis iniungẽdis cõtra abiurãtes qualiter pronũtiare debeat.quæſtione.xx.nu.8.fo.50.
Iudex laicus iniquam eccleſiaſtici iudicis ſententiam exequutioni mandare non debet.quæſtio.xix.nu. 8.folio.46.
Iudex ſecularis ad eccleſiaſticã & eccleſiaſticus ad ſecularẽ vbi opus eſt recurrere poteſt,vna etenim poteſtas alterius opera iuuatur.qõ.xix.numero.9. fo.46.

Iudicibus ordinarijs ſuper hæreſi procedendi nequa quam adempta facultas videtur, quamuis papa ſuper hæretica prauitate inquiſitores deputarit. q.vij.nu.9.fo.15.
Iudicibus an liceat eſculēta & poculenta recipere.q. viij.nu.8.fo.19.
Iudex in carceribus quempiam iniuſte detinens, in id quod carcerati intereſt obnoxius ſit.qō.xj.nu. 12.fo.28.
Iudex in caſu dubio cognoſcit an ſua ſit iuriſdictio. no.iij.nu.1.fo.66.
Iudæus ſectam Sarracenorum adiens an plectendꝰ ſit.q.v.nu.7.fo.10.
Iudæus & Sarracenus hæretici nequaq̃ dici queūt. q.ij.nu.2.fo.6.
Iudæi cæteriq; id genus infideles cur ab eccleſia tolerentur.& quare potius Iudæi q̃ alij.quæſtio.v. nu.9.fo.11.
Iudæis ſinagogas vbi eorum ceremonias exerceant habere licet,hæreticis nequaquam.nota.xxv.nu. 1.fo.74.
Iudæi nitūtur veritatis primordio.no.xxv.nume.2. fo.74.
Iudæi cur hodie à Chriſtianorum eccleſia ſuſtineantur.no.xxv.nu.3.fo.74.
Iudæorum collegium hodie reprobatur ratione ſectæ.no.vij.nu.4.fo.68.
Iudæorum collegio quamuis legari non poſſit, poteſt tamen vni de Iudæorum collegio legari.not. vij.nu.1.fo.68.
Iudici ſeculari petenti an hæretici damnati à iudice eccleſiaſtico ſit exhibendus proceſſus vt nunquid recte condemnatus fuerit videre poſſit.q.xix.nu. 6.fo.45.
Iudicibus an liceat hæreticis à iure impoſitam pœnā minuere vel augere.q.xviij.nu.1.fo.41.
Iudici vbi non dat poteſtas cognoſcendi niſi de manifeſtis,ſi reuocatur in dubium in illo caſu nō po

teſt cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio.nota.3.nume 3.fo.66.
Limitatur & reſtringitur.nu.4.fo.67.
Iudicare de hæreſi cuius ſit.q.vij.nu.1.fo.13.
Iuri Ciuili ſtandum eſt,vbi eo iure aliquid deciſum reperitur cuius contrarium nõ reperitur deciſum iure Canonico:modo deciſio ciuilis non ſit peccati inductiua.no.xliiij.nu.5.fo.80.
Iuri introducto in fauorem partis licet contrahentibus renuntiare,iuri vero introducto in odium alicuius nequaquam,notabili,xlviij.numero.3.folio.82.

De litera L.

LAicus clericum regulariter accuſare nõ poteſt. Fallit in crimine hæreſis.quæſtio.x.nu.2.fo.23.
Laici publice de fide diſputantes puniendi ſunt.q.xxj.nu.2.fo.52.
Legatus apoſtolicæ ſedis hæreticorum iudex eſt cõpetens ſuper iam per eccleſiam deciſis.q.vij.nu.8.fo.15.
Item epiſcopus & capitulũ vacante ſede adhæc & inquiſitor fidei.ibidem.
Lex hij qui ſancta.C.de apoſtatis.an ſit correcta iure Canonico.notabili quadrageſimoquarto.nume.3.fo.80.
Legum correctio fugienda.notabili.xliiij.nume.4.folio.80.

De litera M.

MAgiſtratus ſeculares exequi & conſeruare cõſtitutiones aduerſus hæreticos latas iurare debent,quod ſi facere recuſent puniuntur,vt ibi.quæſti.xix.nu.5.folio.44.

Mandantis morte re integra finitur mandatū.no.iiij.
nume.1.fo.67.
Materia ſiue cauſa mere eccleſiaſtica non cadit ſub
iudicio laicorum:maxime vbi ius cano. contraria
tur ciuili.q.xx.nu.3.fo.49.
Matrimonij fracturā eccleſia citius patitur, ꝙ quod
maleficiatus contrarijs maleficijs liberet.no.xlix.
nume.3.fo.83.
Miracula (cum diuina virtute fiant) arguunt dei ac
fidei noſtræ veritatē infallibilem.quæſt.xxj.nu.6.
folio.53.
Miſericordiam pro delinquente ꝙuis regulariter im
plorare liceat,pro hæretico tamen nō licet.q.xvj.
nume.3.fo.40.
Moderator rei ſuæ quilibet eſt vti de ea ad libitū diſ
ſponat.nota.xlviij.nu.1.fo.82.
Monitiones generales in eccleſijs fieri ſolitæ, vt ſub
excommunicationis pœna ſcientes aliqua delicta
ea propalare habeant, an & quatenus ſtringant.
q.x.nu.9.fo.25.
Morituro prius ſuccurritur in baptiſmate quàm in
communione dominici corporis.not.xxxiij.nu.3.
folio.77.
Mulieres cum maſculis in eodem carcere tradi mini
me debent,ſed ſeparatim incarcerandi ſunt.q.xj.
nume.5.fo.27.
Mutuans in refectionem domus habet priuilegiū ta
citæ hypothecæ:& in ea præfertur creditoribus
cæteris.nota.xj.nu.1.fo.70.
Fallit in mutuante hæretico.notab.eodem. nu.eo.
folio eodem.

De litera N.

NOtarium ſufficit in principio officij iurare
fideliter exercere officium.nota.xxxvj.
nume.1.fo.77.
Notarius inquiſitoris tenetur iterum iura

re dum aſſumitur in cauſa inqſitionis.not.xxxvj. nume.2.fo.77.
Nuptias binas ſi quis contraxerit an huius rei cognitionem habeat inquiſitor. quæſtione. ix.nume.5. folio.20.

¶De litera O.

OCcultans hæreticum ex certa ſciẽtia punitur de hæreſi.nota.xxxj.nu.2.fo.76.
Officiales ſeculares hæreticos punire nolẽtes,qua pœna plectantur.quæſtione.xix. nume.5. folio.45.
Officiali facto in ciuitate ſuper damnis datis vel ſuꝑ abundantia, non idcirco tollitur iuriſdictio ordinarij.q vij.nu.10.fo.15.
Officiales temporales an hæreticæ prauitatis cognitionem habeant.q.vij.nu.20.fo.17.
Ordo iudiciarius in crimine hæreſeos quis ſit.qõ.xij. nume.1.fo.30.
Ordinario an liceat contra epiſcopum in ipſius ordinarij territorio delinquẽtẽ procedere.q.vij.nu.16. folio.16.
Ordo quis à iudicibus & inquiſitoribus ſeruari debeat in hæreticorum proceſſu.quæſtio.viij.nu.1. folio.17.
Ordinatus ab hæretico ſi ipſe quoque hæreticus ſit iterum eſt ordinandus ſi ad fidem reuertatur.not. xxxix.fo.78.

¶De litera P.

PApa exiſtens in notorio crimine, ſi incorrigibilis ſit, ita quod ſcandaliſet eccleſiam an accuſari & deponi poſſit.notabili. xij. numero.2.fo.70.
Intellige nu.3.fo.71.
Papa notorie incorrigibilis vbi ſcandaliſatur eccle

ſia,habetur pro hæretico.not.xij.nu.2.fo.71.
Papa deponi poteſt pro hæreſi.ibidem nu.3.
Papa ꝙuis in his quæ fidei ſunt errare poſſit, conſilium tamen non poteſt.& cur diuerſum.q.vij.numero.7.fo.14.
Papæ determinationi ſubijciuntur quæ christianam ſidem reſpiciunt.quæſtione.vij.numero ſecundo.folio.13.
Pauor,trepidatio,variatio,& id genus ſimilia quæ coram iudice fiunt ſunt probatiſſima indicia ad torturam.quæſtione decimatertia,numero.vj.folio.32.
Pœna quæ filijs hæreticorum irrogatur an etiam ad liberos ante paternam hæreſim natos extẽdatur.q.xxiij.nu.5.fo.60.
Pœnæ quæ filijs hæreticorum à iure infliguntur an ad baſtardos aut ſi mauis illegitimos extendãtur.q.xxiij.nu.3.fo.59.
Pœna quæ infligatur abiurãtibus hæreſim: q.xx.nu.11.fo.51.
Patronus eccleſiæ abiurãs hæreſim an recuperet ius patronatus amiſſum per hæreſim.quæſtio.xx.numero.12.fo.51.
Pœnæ augmentum aut diminutio in crimine hæreſis etiam poſt ſententiam fieri poteſt,in cæteris vero delictis in ipſa ſententia fieri debet: non etiam poſt.Intellige ſanè. quæſtione.xvij.numero.5. folio.42.
Pœnitentia ſuſpecto de hæreſi iniungenda eſt, iuratoria ſcilicet cautione aliave ſecuritate adimplẽdæ pœnitentiæ poſtmodum exacta, necnon certa pœna adijcienda ſi non impleuerit.q.xv. nu.12.folio.139.
Pœnas delictorum minuendi augendive quæ iuſtæ cauſæ cenſeantur,quæſtio.xvij.numero.2.folio.41.& nu.4.fo.42.
Pœnæ pecuniariæ an, quando,& ad quid hæreticis imponi poſſint,q.viij.nume,6,fo.18,

Periuris an & qñ in hæreſeos crimine teſtari liceat. q.xiij.nu.12.ſo.33.
Pernicioſus populo,è medio tollendus eſt:ne eius cõtagione cæteri quoqꝫ corrumpantur.q.vj.nu.2.folio.11.
Pertinacia in dubio non præſumitur niſi de illa appareat.nota.xx.nu.1.ſo.73.
Pontifex romanus cõſultius ageret ſi ardua quæquæ conuocato cõcilio decideret. quæſtio.vij.nu.4.folio.13.
Pontifex errans in his quæ fidei ſunt damnari à concilio poteſt.q.vij.nu.6.ſo.14.
Pontifici romano optimum eſſet ſi quid ſuper fide dubij ſuboriretur,id generali concilio decidere.q.vij.nu.3.ſo.13.
Prænoſcere & pronuntiare de futuris quando liceat, & quando non.q.ix.nu.7.ſo.21.
Præſumptione vbi iudicatur moderanda eſt pœna. q.xiij.nu.22.ſo.35.
Præſumptionibus euidentiſſimis hæreſis probatur: non etiam leuibus.q.xiij.nu.21.ſo 35.
Præſcriptio aduerſus hæretici accuſationem an & quanto tempore procedat.quæſtio.xxij. nume.3. folio.56.
Probatio indiciorum vt quis quæſtioni ſubijciatur qualia eſſe debeant.q.xiij.nu.4.ſo.32.
Probatio non admittitur contra præſumptionem iuris & de iure.notabili quadrageſimoſecundo.numero.2.ſo.79.
Probationes clariſſimæ requirũtur in criminalibus. nota.xxvj.nu.1.ſo.75.
Probatio in crimine hæreſis per quæcunqꝫ probationum genera fieri poteſt.q.xiij.nu.1.ſo.31.
Probationi alicui quoties ſtare neceſſe eſt, ita quod contraria probatio prohibetur,nequaqꝫ tamẽ ꝓhibita cenſetur probatio concludens talem probationem minime legitimam eſſe.q.xxij.numero.10. folio.57.

Profeſſo religionem deſerente & ad nuptias conuolante, an huius criminis cognitio inquiſitori conceſſa ſit.quæſtione nona. numero quarto.folio.20.

Proprietatis exceptio quoties concludit agentem non poſſidere,tunc obſtat agenti poſſeſſorio recuperandæ.no.j.nu.5.fo.65.

Publicatio teſtium hoc in crimine qualiter fiat. qō. xiiij. nu.j.fo.36.

Puniri an debeat qui aliqua contra fidem protulit, quæ iocoſe non ſerio protuliſſe aſſeuerat. q.j. nu. 7.folio.5.

Purgatio canonica quo pacto à ſuſpecto de hæreſi ſienda ſit.q.xv.nu.11.fo. 39.

¶De litera Q.

QVibus vijs & modis ad hæreticorum punitionem procedatur.quæſtione. x.nume.1.fo. 26.

Quod deciditur de recedentibus & abiurantibus ab hæreſi, procedit etiam in apoſtaſia. quæſtione.xx.numero.2.fo.48.Declara tamen & limita vt nume.4.

¶De litera R.

REcedentes ab hæreſi & abiurantes an indiſtincte ſint recipiẽdi,& pœnas criminis euitent, &vſq; ad qđ tẽpus admittatᷣ abiuratio. Late tradiᷣ,& variæ docto.ſentẽtiæ referuntur.q.xx.nu.1.fo.47.

Relapſus ſeculari iudici protinus nulla audientia ei præſtita tradendus eſt.quæſtione.xj.numero.2.folio.26.

Relapſus quis dicatur.ibidem.

Relapſus quis dicatur.quæſtione vigeſima. numero 5.fo. 49.

Reliquiæ alicuius antiqui iuris multum operantur in iure.no.xxv.fo.74.
Religioſi non poſſunt tabellionatus officium exercere.no.xxxvij.nu.1.fo.78.
Fallit in crimine hæreſis.notabili.xxxvij.numero. 2. folio. 78.
Renitentis ſuſceptæ fidei grauius eſt delictum,quàm eius qui nunquam ſuſceptæ renititur.quæſtiõe.v. nu.2.fo. 9.
Renuntiare iuri ſibi competenti quilibet poteſt.not. xlviij.fo.82.
Fallit in hæretico in caſu tradito nu.2.fo.82.
Reuocatio hæreſis eſt duplex. notabili.xlvj.nume.1. folio.81.
Reuocatio hæreſis quæ fit tam ad ſalutem animæ quàm corporis debet fieri cõgruo loco & tempore.no.xlvj.nu.3.fo.81.
Reuocatio hæreſis quæ fit ſolum ad ſalutem animæ poteſt indiſtincte quandocunq; fieri vſq; ad vitæ exitum.no.xlvj. nu.1.fo.81.
Reus non tenetur edere actori ad fundandam intentionem.nota.xxj.nu.1.fo. 73.

De litera S.

SAcramentum baptiſmi eſt omnium ſacramẽtorum ianua.notabili.xxxiiij.numero. 2. folio. 77.
Sacramẽta eccleſiæ non ſunt deneganda hæretico oſtendenti manifeſta ſigna pœnitentiæ.nota. xlvj.nu.2.fo.81.
Sacramenta eccleſiæ non ſunt conferenda ab hæretico,nec collata imprimunt virtutis effectum. not. xxxiij.nu.1.fo.77.
Fallit in ſacramẽto baptiſmi,& cur diuerſum.nota.eo.fo.eodem.
Sciſma & hæreſis in quibus diſcrepent. quæſtio.iij.

nume.1.fo.6.
Sciſmaticus dici meretur qui ſuperbe & contumaciter Papæ ſubijci non vult.q.iij.nu.1.fo.7.
Scripturam ſacram quis exponere aliter dicatur quã ſpiritus ſanctus flagitat.quæſtione.iiij.numero.2.folio.7.
Secreta dei(vtpote quæ à nobis altiora ſunt) minime inquirere debemus.quæſtione.iiij. numero. 6. folio.8.
Sententia criminalis an mox exequutioni mandetur an vero decendio ad appellandum expectato.q.xix.nu.4.fo.44.
Sententia in hæreſeos crimine ferenda quo ordine, quove modo pronuntianda ſit.quæſtione,xv.nu.1,fo.37.
Simpliciter & de plano in crimine hæreſis procedendum eſt:regulariter tamen cõtra infertur ad egregia aliquot dicta.q.xij.nu.1.fo.30.
Simonia large dicitur hæreſis.q.j.numero.3.folio.5.
Sortilegum an liceat conſulere vt liberet ægrotum à maleficio:& an liceat adiurare imbres, fulgura, & tempeſtates,ne noceant fructibus.not.xlix.nume.2.fo. 83.
Sortilegij & diuinationis crimen non eſt coram inquiſitore pertractandum.quæſtione.ix.nume.3.folio. 20.
Latiſſime nume.6.
Spoliatus ante omnia reſtituendus eſt.nota.j.nume.3,folio.65.
Suſpecti de hæreſi ſucceſſores,ſuſpecto adiunctam pœnitentiam implere coguntur, quam ſuſpectus viuens non impleuit.quæſtione.xv.nu.13.fo.39.
Suſpectus de hæreſi ſi poſt canonicam purgationẽ deprehenſus fuerit in expreſſa hæreſi ,an habeatur pro relapſo, an vero admittendus ſit ad pœnitentiam.notabili quadrageſimoſecundo,nume.1.folio.79.
Suſpitio ſola de hæreſi ſufficit ad indicendam pur-

gationem ſuſpecto. Notabili viceſimoſexto, folio. 75.
Suſpitio vrgens non ſufficit ad cõdemnandum quẽ de hæreſi.notabili triceſimoſexto.numero. 2. folio.75.

¶De litera T.

TEſtis ſi vnum in iudicio dixerit, & poſtea aliud in eodem iudicio, ſtatur primo dicto.no.xiiij.nu.1.fo.71.
Fallit in crimine hæreſis.ſtatur enim vltimo dicto.ibidem.nu.2.
Teſtes quot ad condemnationem requirantur in crimine hæreſis.quæſtione decimatertia. numero 9.folio.32.
Teſtes inidonei & alias à iure improbati admittuntur in hoc crimine hæreſis, ex quo plura correlarie inferuntur.quæſtione decimatertia. nume.10. folio.33.
Teſtes in generali inquiſitione examinati idonei cenſendi non ſunt vt quis torqueri poſſit quia citata parte examinati non fuerunt.quæſtione.xiij. numero.5.fo.32.
Teſtes inhabiles pro hæreticis minime admittuntur, aduerſum autem hæreticos admittẽdi ſunt.q. xiij. nu.14.fo.34.
Teſtibus ſuſpectis ac inhabilibus an in caſibus quibus admittendi ſunt adhibeatur fides ſine quæſti. q.xiij.nu.15.fo.34.
Teſtes inhabiles an admittantur in hæreſis crimine, vbi accuſationis aut exceptionis via proceſſum extitit. quæſtione decimatertia. nu. 16. folio.34.
Teſtiũ publicatio in hoc crimine hæreſeos publice fienda non eſt quando delati potentia reformidat. qua autem forma tũc procedatur. ibidem & an idẽ in quibuſuis criminibus dicendum ſit.qõ.xiiij. nu.2.folio.36.

Teſtium examinatio in criminalibus committi non poteſt. notabili. xxxv. numero primo. folio.77.
Fallit in crimine hæreſis.ibidem.
Tranſigere licet ſuper capitali crimine pœnam ſanguinis irrogante.nota.viij.nu.1.fo.69.
Fallit ſuper crimine hæreſis.& quare.ibidem.
Tyrannus ſi quid dignitatis nomine faciat illud non valet.nota.xl.nu.1.fo.78.
Tyrãnus legitime exercere poteſt iuriſdictionem in crimine hæreſis.ibidem.

De litera V.

VAſſalli alijq; hæretico fidelitatis debito adſtricti à nexu illo liberi fiunt.q.xv.nu.5.folio.38.
Verba iniurioſa & improba ſerio nõ ioco prolata extitiſſe,in dubio præſumuntur.q.j.nu.8.folio.5.
Vicarius generalis epiſcopi aut capituli vacante ſede an cognoſcere poſſit de crimine hæreſis.q.vij.nume.4.fo.15.
Vir vxorem hæreticam & verſa vice vxor virũ deſerere poteſt.intellige ſane.q.xv.nu.10.fo.39.
Vniuerſitate punita de hæreſi an ſinguli quoq; puniti videantur ita vt amplius puniri non poſſint.q.xxiiij.nu.3.fo.62.
Vſuram exercere non eſſe peccatum cõtendentes hæretici cenſendi ſunt.q.ix.nu.2.fo.20.
Vſurarius ſi inhumaniter tractare eos qbus mutuat grauiter diffamatus ſit,poterit contra eum procedi de hæreſi.nota.v.nu.4.fo.67.
Vſurarij tenentur edere actori quamcunq; ſcripturã ad fundandam ipſius actoris petitionem,not.xxj.numero.3.fo.73.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE